

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK
0715 7966

HAERLEM

JAARBOEK 1952

HAARLEM — DE ERVEN F. BOHN N.V.

T

2188

T 2188.

HAERLEM

HAERLEM

953402.

HAERLEM

JAARBOEK 1952

HAARLEM – DE ERVEN F. BOHN N. V.

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

GEDRUKT DOOR JOH. ENSCHEDÉ EN ZONEN / HAARLEM

INHOUD

	Blz.
Lijst van uitgaven	VII
Jaarverslag 1952	1
Financieel overzicht	7
Dr K. J. L. Alberdingk Thijm (Lodewijk van Deyssel), door G. BOMANS	8
Mr L. V. Hoog, door Mr A. W. J. VAN VRIJBERGHE DE CONNIGH	11
Mr T. A. M. A. van Löben Sels, door Mr J. H. J. SIMONS	15
Mr J. A. Vaillant, door Mr C. M. J. DE JONGH	17
M. J. Lürsen, door Prof. Dr A. D. FOKKER	19
J. C. Dirks, door Mr TH. A. WESSTRA	21
H. A. J. de Bijll Nachenius, door Ir W. J. BURGERSDIJK	23
K. de Jong, door R. PEEREBOOM	25
Mej. S. C. Land, door Dr C. SPOELDER	27
De percelen Jansstraat 61, 63 en 63A, door Dr G. H. KURTZ	29
Het Broodkantoor van Pastoor A. A. Bloemert, door C. VAN DE HAAR	34
Haarlem, bakermat van het gipsverband, door Prof. Dr P. H. G. VAN GILSE	38
Flora Harlemica, door J. J. LUYTEN	41
De Post in de Gemeente Bloemendaal over de jaren 1882-1922, door M. KOKKELKOREN	48
Enige publieke instellingen en bezienswaardigheden	57
Kroniek 1952	63
Naamlijst van het bestuur en enkele adressen	88
Naamlijst van donateurs, leden en begunstigers	89
Testamentaire beschikking	99

UITGAVEN VAN DE 'VEREENIGING HAERLEM'

	Prijs voor niet-leden	Prijs voor leden
PAUL VAN ALFF, Haarlem, 12 Steendrukken, (*uitverkocht*)		
DR J. A. BIERENS DE HAAN, De geschiedenis van een verdwenen Haarlemsch Museum van Natuurlijke Historie	*f* 1.50	*f* 1.–
DR H. BITTER, De 'hortus medicus' of stads-kruidtuin van het collegium medico-pharmaceuticum te Haarlem	0.85	0.52
DR M. G. DE BOER, Jan de Lapper. Een Haarlemsche legende	1.75	1.25
DS J. CRAANDIJK, De Haarlemsche hofjes, (*uitverkocht*).		
– De Haarlemsche hofjes, aanvullingen en verbeteringen.	0.85	0.52
– Het kasteel en de heerlijkheid Haarlem, (*uitverkocht*).		
A. VAN DAMME, Oud-Haarlem. Uithangteekens, gevelsteenen en molens te Haarlem, van 1470-1668, (*uitverkocht*).		
J. C. DIRKS, Het Bruiningshofje op de Botermarkt te Haarlem	1.05	0.52
MR A. J. ENSCHEDÉ, De geschiedenis van het museum van kunstnijverheid, enz. (*uitverkocht*).		
J. W. ENSCHEDÉ, De St. Bavo of Groote Kerk (*uitverkocht*).		
– Haarlem en de muziek van 1700 tot 1850	1.70	1.05
MR R. FRUIN, De huidige stand van het Coster-vraagstuk	0.85	0.52
DR A. H. GARRER, Een Haarlemsch dichter uit de 18de eeuw	0.85	0.52
– Geschiedenis van het Remonstrantsche hofje 1774-1924	1.55	1.05
– In een beterhuis van 1682-1692	0.80	0.52
C. J. GONNET, De poorten van Haarlem, (*uitverkocht*).		
– De meester van den scherpen zwaarde te Haarlem . . .	1.25	0.80
HET HAARLEMSCHE STADSRECHT VAN 1245. Tekst der oorkonden. Met inleiding en vertaling van Dr G. H. Kurtz en een facsimile in kleuren van het eerste handvest op ware grootte. Uitgave ter gelegenheid van het 700-jarig bestaan der stad Haarlem op 23 November 1945	5.25	2.60
HAERLEM, Gedenkschrift uitgegeven ter gelegenheid van het vijf en twintig jarig bestaan	2.60	1.05
A. HALLEMA, Haarlemsche gevangenissen	2.60	1.30
DR A. HEPPNER, Weverswerkplaatsen, (*uitverkocht*).		
PROF. DR J. HUIZINGA, De oudste geschiedenis van Haarlem, (*uitverkocht*).		
JAARBOEK 1929 tot en met 1943, (1929/1935, 1938, 1940, 1941 (*uitverkocht*) per stuk.	2.60	1.05

	Prijs voor niet-leden	Prijs voor leden
JAARBOEK 1944/1945	*f* 5.20	*f* 2.10
JAARBOEK 1946 tot en met 1952 per stuk	3.50	1.90
JHR MR B. M. DE JONGE VAN ELLEMEET, Uit de geschiedenis der Haarlemsche Sint Bavo Kerk, (*uitverkocht*).		
H. E. KNAPPERT, Van oude tijden. Schetsen uit Haarlem's verleden, (*uitverkocht*).		
E. H. KRELAGE, De Haarlemsche Debating Society (1853-1899)	1.55	1.05
Mej. DR G. H. KURTZ, Beknopte geschiedenis van Haarlem, 3e druk	2.50	1.75
P. LANGENDULT, Haarlem in het rampjaar 1672 . . .	1.75	1.20
W. P. J. OVERMEER, Haarlemsche straatnamen, (*uitverkocht*).		
J. D. RUTGERS VAN DER LOEFF, Drie lofdichten op Haarlem	0.85	0.52
J. STEENHUIS, Het hofje van Loo of St. Elisabeth's Gasthuishofje	1.05	0.52
DR J. F. M. STERCK, Bilderdijk na zijne uitwijking in 1795	1.25	0.80
Mevr. J. M. STERCK-PROOT, Geschiedenis van Aerdenhout, 2e druk	3.50	2.50
– Rondgangen door Haarlem, 2e druk	0.75	0.50
PROF. IR J. A. G. VAN DER STEUR, Oude gebouwen in Haarlem, (*uitverkocht*).		
J. L. TADEMA, Jeugdherinneringen, 2e druk	3.75	2.50
DR A. J. VEENENDAAL, Oosterhout, bloei en verval van een Haarlemse buitenplaats	1.75	1.25
MR H. PH. VISSER 'T HOOFT, De dichter Jan van Walré	2.60	1.50
ELIAS VOET JR, De Haarlemsche goud- en zilversmeden en hunne merken	10.50	6.80
DR M. WOLFF, De geschiedenis der Joden te Haarlem I (1600-1815), II (1815-1890) per deeltje	1.45	0.80

JAARVERSLAG 1952

Wederom zal Uw secretaris een ogenblik Uw aandacht moeten vragen voor zijn verslag over het afgelopen jaar. Het een-en-vijftigste biedt het volgende:

Allereerst de voordrachten van architect H. KORRINGA over de 17de en 18de eeuwse Boerenwoningen in Nederland op 24 Januari, gevolgd op 24 Maart door die van Mejuffrouw Dr G. T. VAN YSSELSTEYN over Damast. Op 20 Mei sprak de Heer A. CASSEE over Oud Bloemendaal. In het najaar werden de lezingen hervat: op 17 November vonden wij de Heer W. J. GORTER, Commissaris van Politie bereid te spreken over Enkele grepen uit de geschiedenis van de Politie te Haarlem, op 22 December volgde als laatste de Heer M. G. DE BOER met Haarlem in kleur en fleur. Alle samenkomsten lieten een volle zaal zien tot genoegen van de spreker en het bestuur. Het laatste hoopt de aanwezigen enkele leerzame avonden te hebben bereid, leerzaam door het gesproken woord en door de talrijke vrijwel steeds zeer fraaie lichtbeelden.

Op Zaterdag 13 September werd Dordrecht bezocht. Reeds om half negen vertrok de trein met een schare geestdriftige Haerlemmers, over wier bevindingen ik gaarne het woord laat aan de verslaggever in De Dordtenaar van Maandag 15 September, die onder de grote kop: Haarlemmers werden getroffen door Dordts schoonheid, gevolgd door kleinere kopregels: Officiële ontvangst ten stadhuize en Charmante gasten het volgende neerschreef:

Uit het deftige Haarlem was Zaterdag een grote groep deskundigen op het gebied van stedebouw en historisch schoon naar Dordt gekomen, waar men — volgens het woord van de leider van dit gezelschap — getroffen werd door het ruige beweeg van de handel en de scheepvaart. Deze deskundige en sterk geïnteresseerde toeristen waren allen lid van de 'Vereeniging Haerlem', welke veel overeenkomst vertoont met 'Oud-Dordt', waarvan de heren Mr H. F. AYELTS en Mr J. J. BEYERMAN, het gezelschap tot gids dienden bij de rondgang door Dordts historisch centrum.

In het middaguur ontving het college van B en W het gezelschap ten stadhuize, waar in de hal de prachtige maquette

van het stadhuis in zijn oude glorie stond opgesteld, welke maquette door de heer FRUMEAU is vervaardigd.

Na het gezelschap te hebben verwelkomd, zeide burgemeester VAN DER DUSSEN het buitengewoon prettig te vinden, dat men naar Dordt was gekomen om die dingen te zien, die Dordt maken tot een sieraad in de rij van Nederlandse steden. Voorts maakte de burgemeester gewag van de moeilijkheid waarmee ieder gemeentebestuur, maar het Dordtse gemeentebestuur wel in bijzondere mate te kampen heeft nl. om aan de eisen van de moderne tijd te voldoen, zonder het oude stedeschoon te schenden.

Bij al het mooie uit vroeger eeuwen, is Dordt minder trots op zijn stadhuis, dat voorheen veel mooier was. Om dat de bezoekers te tonen, was de maquette van de heer Frumeau in de hal opgesteld.

Dr SPOELDER, de voorzitter van de 'Vereeniging Haerlem' en oud-rector van het gymnasium aldaar, dankte voor de hartelijke ontvangst. Hij deelde mede, dat de Haarlemmers grote chauvinisten zijn, doch bij de ochtendwandeling door Dordt zijn tal van vergelijkingen in het nadeel van Haarlem uitgevallen. In de Grote Kerk zag men dingen, die mooier waren dan bepaalde details in de Haarlemse Oude Sint Bavo; men ontdekte hier een rivier waarbij vergeleken het Spaarne, waar ieder Haarlemmer zo trots op is, maar een sloot is; men bewonderde de pakhuizen en patriciërswoningen, die geen van alle tot een historisch decor zijn verworden, maar die nog een zeer levendig aandeel hebben in het tegenwoordige leven.

Het deed spr. goed na dit alles te kunnen zeggen: Dordtenaren, komt bij ons gerust het stadhuis bekijken. Gij zult in Haarlem bovendien nog zeer veel schoons ontdekken.

Met grote nadruk zeide dr Spoelder, dat het oude geen sta in de weg mag zijn voor de bloei van de toekomst, maar daar staat tegenover, dat het oude niet mag worden afgebroken op hoop van zegen, dat het nieuwe beter zal zijn. Dr Spoelder wenste het Dordtse gemeentebestuur de wijsheid toe om tussen deze twee vereisten de juiste middenweg te vinden.

Terwijl de stadhuisboden koffie en cake serveerden, gaf de heer FRUMEAU een uiteenzetting over zijn maquette, die tot de mooiste bouwwerken op die schaal van geheel ons land behoort.

Met mooi weer en wel op 18 October wandelden we in

groten getale op Elswout, een middag, welke elk jaar opnieuw een succes blijkt.

Het jaarboek 1951 zag het licht met zijn vaste rubrieken, waarvan de Kroniek wederom samengesteld door de Heer A. Overmeer getuigt van diens systematische nimmer-aflatende speurzin om gedurende een heel jaar lang elke dag de gebeurtenissen te noteren, te schiften en de belangrijkste voor ons vast te leggen. Een bescheiden werker, die ons aller lof en dank verdient. Daarnaast werden opgenomen een achttal necrologieën, een tweetal bijdragen met betrekking tot ons halve eeuwfeest en nog een tweetal over het Oude Gouvernementsgebouw in de Jansstraat en over Belvédère, Bijduin en Het Kweekduin te Bloemendaal. Wij prijzen ons gelukkig steeds schrijvers bereid te vinden tot het verstrekken van hun artikelen en het laat zich aanzien, dat Haarlem en omgeving nog stof zal bieden voldoende voor vele jaren.

De Vereniging sloot zich aan als lid bij de Archaeologische Werkgemeenschap voor Westelijk Nederland. We namen deel in het garantiefonds van de tentoonstelling 'Van de Olm tot De Roos', welke van eind Mei tot begin Juli in De Vleeshal werd gehouden. We verstrekten een geldelijke bijdrage voor de te houden Archaeologendag op 27 September te Haarlem, zodat ook onze leden aan deze samenkomst konden deelnemen. Op verzoek van de Stichting Het Huis van Looy wekten we de leden op tot een bezoek aan de tentoonstelling van Van Looy's werken en tot het aanhoren van een lezing door de Stichting georganiseerd.

Een tweetal bestuursleden Mejuffrouw Dr G. H. Kurtz en Dr C. Spoelder adviseerden het Gemeentebestuur over de randschriften van de klokken, welke de door de Duitsers geroofde, in onze torens zouden gaan vervangen. Een zestal bijdragen werden verstrekt aan de redactie van het Haarlem's Schoolblad en daarin afgedrukt ter lering van de onderwijzers, opdat deze vervolgens de jeugd kunnen instrueren. De Vereniging Oud-Leiden ontving inlichtingen over de werking van het Restauratiefonds, daar zij voor Leiden plannen in deze richting koestert.

Deze zustervereniging huldigden wij op 5 November met haar 50-jarig bestaan, en Mr C. M. J. de Jongh en Uw secretaris prezen zich gelukkig op de receptie onze hartelijke gelukwensen te kunnen uiten. Als geschenk werd het boekwerk: Haarlem

as it is overhandigd, opdat Oud-Leiden degenen uit binnen- en buitenland, die zulks wensen, kan inlichten over onze stad.

Onze uitgever, De Erven F. Bohn bestond op 8 November twee honderd jaren onder de naam Bohn. Hoewel dit merkwaardige feit in stilte werd herdacht, waren we toch op die dag in de gelegenheid commissarissen en directie de hand te drukken en onze beste wensen over te brengen. Een fraai gedenkboekje werd ons geschonken.

Ook het 25-jarig Brederodeduin ontving onze gelukwens, terwijl deze instelling ons een afdruk van een fraaie tekening van Anton Pieck aanbood voorstellende een gedeelte van het terrein, waarop deze nuttige inrichting zetelt.

De brand van de HEMA deed ons informeren naar de plannen voor de herbouw. Gelukkig is dit bedrijf in uiterlijk beter teruggekeerd.

Voor de molen de Slokop te Haarlemmerliede kon restauratie worden bewerkt dank zij de krachtige samenwerking en financiële steun van de gemeentebesturen van Haarlemmerliede en Haarlem, het polderbestuur en de Hollandsche Molen, de zeilverenigingen en de Vereeniging Haerlem.

Vergeten is geenszins een andere wiekendrager en wel De Adriaan, eens in het hartje van de stad gelegen. Plannen tot heroprichting zijn in bewerking en reeds kon beslag worden gelegd op een complete molen. Het begin is er dus, maar de fundamenten moeten nog worden gelegd. De Vereniging De Hollandsche Molen, Haarlem's Bloei en Haerlem hopen eendrachtelijk dit nobele voornemen te kunnen verwerkelijken, mits zeer velen hun geldelijke steun verlenen. Is de molen gebouwd, dan komt hij terstond inbedrijf, zodat zowel een nuttig als een fraai element aan Haarlem is toegevoegd.

Een derde molentje stond aan de Liede, daar waar de spoorweg Haarlem-Amsterdam dit water kruist. De huurder van het land meende aanvankelijk een ijzeren maalgeval te moeten plaatsen, maar dank zij de inspanning van ons bestuurslid Warnaars, is er een houten molentje geplaatst. Let U er eens op als U er voorbij rijdt en bedenkt dan hoe de eigenaar van de grond en wel de regenten van het Sint Elisabeth's Gasthuis, De Hollandsche Molen en Uw Vereniging hebben getracht dit typische Hollandse landschap te handhaven zonder de ontsiering van een draaiend ijzeren schoepenrad.

Over het herstel van de panden Zuiderstraat 25-27 zijn de onderhandelingen gaande, evenals over de restauratie van het interieur van het gebouw van Het Leger des Heils aan het Spaarne 106. Voor beide herstellingen zijn bijdragen uit ons restauratiefonds in uitzicht gesteld.

Ook voor het huis met de knik in de gevel (Warmoesstraat 5) stelden we een belangrijk bedrag beschikbaar, hetgeen achteraf kon worden ingetrokken, omdat van overheidszijde subsidies werden toegekend.

Aan de Regenten van het Hofje van Oorschot wezen we de weg hoe aan de nodige steun te komen voor herstel van het fraaie smeedijzeren hek aan de Kruisstraat.

De bouw van de firma Joh. Enschedé en Zonen aan de Bakenessergracht, de voorgenomen uitbreiding van de Maria Stichting langs het Spaarne, de bouw van de R.K. kerk op Sparrenheuvel te Bloemendaal hadden onze aandacht om der gevolgen wille. We werden echter tot ons genoegen van onze ongerustheid bevrijd.

In het voorjaar werd te Mechelen in België gefeest omdat voor 500 jaren de eerste steen werd gelegd voor de Sint Rombouttoren. Voor de tentoonstelling aldaar stelden wij op verzoek uit onze verzameling beschikbaar een plattegrond van de Sint Bavo, gelijk opgenomen in Allan.

Met geschenken werden we weer verblijd. Zo schonk Dr E. H. Krelage ons een aantal Haarlemse uitgaven, welke we in hartelijke dank aanvaardden. Mevrouw J. C. Mijnlieff-van Gelder, een kleindochter van Nicolaas Beets verrijkte ons met een groot aantal uitgaven van haar beroemde grootvader.

Nog niet noemde ik de Algemene Vergadering op 7 Juli. Nadat de verslagen van de secretaris en penningmeester waren goedgekeurd, evenals de notulen der vorige algemene vergadering, werden tot leden van de kascommissie benoemd de heren W. J. Gorter, M. J. Bouwer en J. H. Geerling, tot hun plaatsvervangers mejuffrouw W. J. Francken en de heer B. Schnitger. De vorige kascommissie, die bij monde van de heer W. J. Gorter verslag had uitgebracht over de stand van zaken, werd onder dank voor haar werkzaamheden, gedechargeerd. De aftredende bestuursleden mejuffrouw Dr G. H. Kurtz en de heren B. F. Enschedé en J. J. Luyten werden bij acclamatie herkozen. Na de bestuursmededelingen,

en een geanimeerde rondvraag behoorde ook deze samenkomst weer tot het verleden.

Tot slot nog een terugblik op 1952. Met het Jaarboek werd reeds in November een aanvang gemaakt en als Uw bestuur daartoe besluit dan passeert het jaar de revue met al zijn wel en wee. Weder gingen vele verdienstelijken heen, die met een levensbeschrijving in het Jaarboek worden herdacht, maar naast hen dienen toch ook vele anderen, niet minder verdienstelijk, te worden genoemd. Het zijn — zonder volledig te zijn — de stadsbeiaardier Reinout Heering, slechts enkele jaren als zodanig in onze stad werkzaam geweest, de bekende vroegere eigenaar van Velserend Anton Meyer, de heer A. M. Duytshoff, gedurende talloze jaren eigenaar van Hotel Lion d'Or. Wie kent niet de naam van de nougatfabrikant J. J. Stuvé. De Nederlandse Vereniging van Huisvrouwen moest de oud-voorzitster van de afd. Haarlem mevrouw N. Dyserinck-van Gilse van der Pals aan de dood afstaan. In Vogelenzang overleed Jhr W. Ph. Barnaart en wij vragen ons af, of diens bezittingen ongerept zullen blijven bewaard.

En thans nog een vraag. Bent U tevreden over wat de Vereeniging Haerlem in het afgelopen jaar heeft verricht? Het bestuur doet zijn best het U allen naar de zin te maken. Toont Uw instemming met het streven van onze vereniging door trouw bezoek aan onze samenkomsten, door het wekken van die belangstelling bij hen, die tot nu toe buiten onze kring stonden. Werft leden en schaft onze uitgaven aan. Dit alles, opdat het bestuur wete, dat het in zijn maandelijkse samenkomsten vruchtbare arbeid verricht.

P. A. Dijkema

REKENING DER 'VEREENIGING HAERLEM' OVER 1952

ONTVANGSTEN			UITGAVEN		
Verkochte Verenigingsuitgaven	*f*	401,99	Exploitatie Verenigingsgebouw	*f*	324,21
Contributies	„	3461,50	Lezingen, tentoonstellingen etc.	„	697,76
Interest	„	643,12	Lidmaatschappen en bijzondere bijdragen . . .	„	713,—
			Jaarboek en ander drukwerk	„	2099,61
			Diverse onkosten . . .	„	414,47
			Voordelig saldo overgebracht naar kapitaalrekening . .	„	257,56
	f	4506,61		*f*	4506,61

Nagezien door de kascommissie:

W. J. GORTER

M. J. BOUWER

J. H. GEERLING

De Penningmeester:

B. F. ENSCHEDÉ

Dr KAREL JOAN LODEWIJK ALBERDINGK THIJM

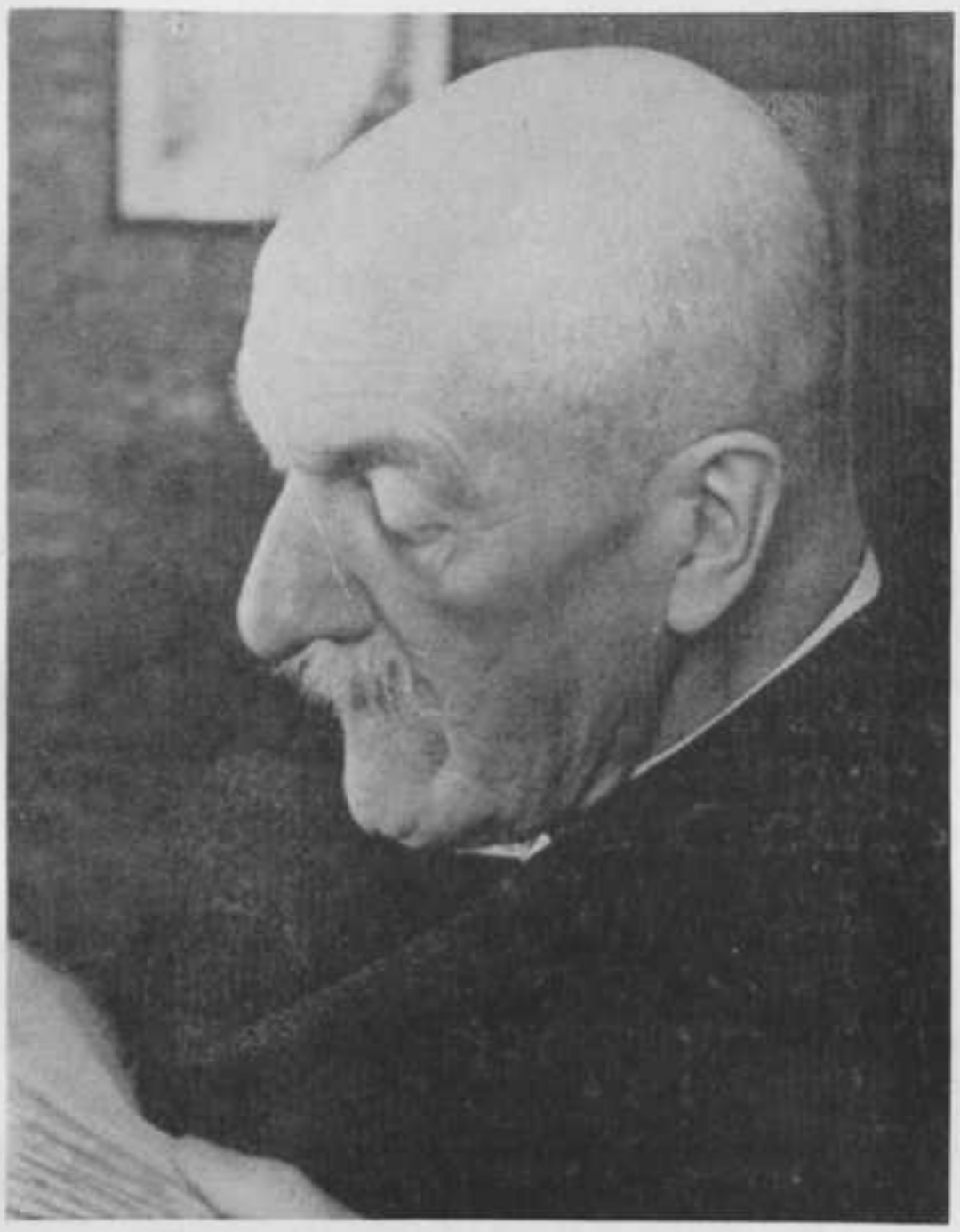
(LODEWIJK VAN DEYSSEL)

Hilversum 22 September 1864—Haarlem 26 Januari 1952

De naam Lodewijk van Deyssel koos Karel Joan Lodewijk Alberdingk Thijm in overleg met zijn vader, de bekende letterkundige en kunsthistoricus Prof. Josef Alberdingk Thijm, als nom de plume onder een artikel in het Augustusnummer van diens 'Dietsche Warande', jaargang 1881, toen de jeugdige scribent nog zeventien jaar moest worden. Het geslacht der Alberdingks stamde namelijk uit het gehucht Deissel in het Weserbergland. Het stuk, dat tot titel droeg 'De Eer der Fransche Meesters verdedigd', was, zowel in keuze van onderwerp als felheid van toon, kenmerkend voor de geesteshouding van den auteur. Het is zijn geloofsbekentenis in het Franse naturalisme, een belijdenis, die vijf jaar later, in het beroemde vlugschrift 'Over Litteratuur' zich tot een liefdesverklaring (Ik houd van het proza . . .) verhevigt. In dezelfde tachtiger jaren ontstaan ook zijn geduchte 'scheldcritieken', die ten doel hadden het Nederlands geestesleven te zuiveren van zelfgenoegzaam provincialisme en het 'op te stoten in de vaart der volkeren'.

In 1887 trouwde hij en vestigde zich met zijn vrouw te Mont-lez-Houffaillize (Belgische Ardennen), nadat in hetzelfde jaar zijn roman 'Een Liefde' in twee delen verschenen was. Te Houffaillize ontstond 'De Kleine Republiek' (1889), waarin hij zijn herinneringen aan het kostschoolleven te Rolduc beschreef. Beide werken bevestigen na herlezing de mening, dat van Deyssel geen romanschrijver was. Hij kon dit niet zijn, omdat hij weigerde het woord dienstbaar te maken aan de epische rangorde der vertelde feiten. Deze opvatting bestemde hem, zowel in zijn critische als in zijn scheppende arbeid, tot de meester van het schitterend fragment.

Zijn verblijf te Bergen op Zoom (1889—1893) bracht hem in aanraking met de werken der mystieken (Ruusbroec, Teresia van Avila, Jacob Böhme), doch vooral met Maurice Maeterlinck, van wiens denkwijze hij een diepgaande

L. J. L. Alberdingk Thijm

invloed onderging. In deze periode ontstonden de opstellen 'De Dood van het Naturalisme' en 'Van Zola tot Maeterlinck', benevens een studie over Multatuli (1891) en een biografie over zijn vader (1893).

Van 1893 tot 1918 leefde van Deyssel te Baarn. Hier schreef hij 'Kind-Leven' (1903), uiterst subtiele notities van het kinderbewustzijn, bekend geworden als 'de Adriaantjes' en voorts de 'Rembrandt-studies' (1906). In 1911 verscheen het boek 'Uit het Leven van Frank Rozelaar', waaraan hij sinds 1897 gewerkt had. Op 1 Februari 1918 vestigde van Deyssel zich te Haarlem. Van zijn hier verschenen werk vermelden wij alleen zijn weinig bekende, doch zeer lezenswaardige 'Gedenkschriften' (1924).

Lodewijk van Deyssel, of liever 'meneer Thijm', zoals zijn Haarlemse vrienden hem noemden, heeft, op twaalf verschillende adressen, niet minder dan vier en dertig jaar in onze stad gewoond. Thijm hield veel van Haarlem en heeft een 'Causerie over Haarlem' geschreven, opgedragen aan den toenmaligen burgemeester Jhr Mr W. B. Sandberg. 'Men ziet om zich heen. Nu is men te Haarlem. Hope, Lodewijk Napoleon, de halletjes, het geboomte van Den Hout, een tulpenknop in 't knoopsgat: Haarlem.' Hij nam hier een curieuze positie in. Niet die van Doctor Johnson in Londen of Goethe te Weimar, want daartoe ontbrak hem het verlangen zijn levensbeschouwing anderen voor te houden; wellicht was ook die levensbeschouwing zelf een belemmering. Eerbied voor elke mening, welke deze ook zij, weerhield hem zich anders te gedragen dan als een uiterst hoffelijk gastheer, bereid het (enigszins hardhorend) oor te lenen aan iedere mededeling, die hem door zijn bezoeker werd voorgehouden. Ook wanneer deze de waterstand van het Spaarne of de mogelijkheid ener regenbui betrof, overwoog hij het meegedeelde met een aandacht, alsof er een mystieke boodschap uit de andere wereld aan de orde was. Mocht dit den bezoeker aanvankelijk in verwarring brengen, al spoedig bemerkte hij dat de beoefening der ironie zijn gastheer hierbij vreemd was. De verklaring diende gezocht in de eigenaardige *nadrukkelijkheid*, waarmee Thijm leefde en zich rekenschap gaf van het leven van anderen. Hij dacht niets, maar dan ook niets, terloops. Daardoor had alles, wat hij deed, zin en betekenis. In een zo voortdurende staat van bewustheid is inderdaad geen enkele verrichting gering te achten, ja, ver-

liezen zij hun hiërarchische waarde van meer of minder, doch worden alle van eminent belang. Dit verklaart tevens het fabuleus geheugen van Thijm, dat telkens weer verraste door zijn precisie en gedetailleerdheid. 'U hebt nú éven iets in uw ogen, wat ik ook het vorig jaar de zevende Juli in uw blik waarnam, toen U een appel weigerde.' Zulk een observatie bewaarde hij moeiteloos en men wist dat hij ongetwijfeld gelijk had. Hiermee verwant was zijn vermogen tot formuleren, dat hem, ook bij uiterst gecompliceerde gevoelsinhouden, nimmer begaf. Hij gebruikte hierbij een enigszins gesteven Nederlands, waardoor hij aan mededelingen, die naar hun loutere inhoud wellicht onbeduidend waren, een lapidair karakter gaf, alsof het spreuken betrof, in rotsen gebeiteld. In een tijd als de onze, waar stijl en omgangsvormen tot bijna niets zijn uitgesleten, was Thijm een koraalrif, onaantastbaar voor elke erosie. Men ging niet naar hem toe uit menslievendheid, gelijk men wel een oud man bezoekt, die vereenzaamd is. Thijm had, zeldzaam voor een man van zijn leeftijd, niets zieligs. Hij bleef, tot aan zijn laatste dag, een vorst, die audiëntie verleende. In gedachtengang, woordkeus, houding en gebaren, was hij Caesar. Hij ontving veel en gaarne. En hier past een woord van dank aan mevrouw Sophie Mulder, die deze intieme recepties heeft mogelijk gemaakt. Bescheiden op de achtergrond blijvend schiep zij de atmosfeer, waarin de laatste der Tachtigers kon benaderd worden. Vele Haarlemse kunstenaars hebben van die mogelijkheid gebruik gemaakt en gedenken dit in dankbaarheid. Thijms heengaan is voor onze stad een verlies, waarvan de onvervangbaarheid steeds duidelijker beseft wordt.

Godfried Bomans

Mr LAMBERTUS VINCENTIUS HOOG

13 December 1890—2 Februari 1952

Het zou een ernstig te kort doen zijn aan de persoon, aan wiens nagedachtenis men mij verzocht enige woorden hier te wijden, aan de plaats, welke hij gedurende vele jaren in de Haarlemse samenleving heeft ingenomen en aan de warme gevoelens, welke zo velen jegens hem koesterden, indien dit jaarboek zou verschijnen zonder te herdenken Mr L. V. Hoog, die op 2 Februari 1952 vrij onverwacht heen ging.

Hoog werd op 13 December 1890 als zoon van een Hervormd Predikant te Terwolde geboren.

Op jeugdigen leeftijd kwam hij met zijn familie naar Nijmegen, waar hij zijn jonge en aankomende jaren doorbracht, totdat hij in 1909, na een aan het Gymnasium aldaar behaald eindexamen, naar Leiden vertrok, om zijn studie in de theologie aan te vangen. Na daarin het candidaatsexamen te hebben afgelegd gaf hij die richting prijs en nam hij de studie in de rechtswetenschap ter hand. Als jong advocaat verkreeg hij in 1916 een plaats op het toen al omvangrijke kantoor van Mr A. H. J. Merens te Haarlem, om later daarin als deelgenoot te worden opgenomen en na het uittreden van Mr Merens die practijk alleen voort te zetten, met behulp van jongere aan zijn kantoor verbonden krachten, waarmede hij erin slaagde dat kantoor nog tot grotere hoogte op te voeren.

In het Haarlemse leven wist Hoog zich al spoedig een vooraanstaande plaats te verwerven, in onderscheidene functies, waarvan ik slechts noem die van rechter-plaatsvervanger in de Arrondissements-Rechtbank aldaar sedert 1918, Vice-Deken van den Raad van Toezicht op de Advocaten, Voorzitter van het Bureau van Consultatie bij de Rechtbank, Commissaris van de Nutsspaarbank, Commissaris van de begrafenisbos 'De Broederlijke Liefdebeurs', Voorzitter van de Vereniging van Vrijzinnig Hervormden, bestuurslid van de Haarlemse Stichting voor Woningverbetering, bestuurslid van de Onderlinge Brandwaarborgvereniging voor Haarlem en Omstreken.

Der traditie getrouw is in het vorenstaande gegeven de uiterlijke levensloop van Mr L. V. Hoog. Evenwel, mij moet die

verklaring van het hart: zo'n schets van wat een overledene geweest is, bevredigt mij telkenmale uitermate weinig. Immers niet om het 'wat' was hij is het begonnen, doch omtrent het 'wie' en 'hoe' was hij. Daaromtrent nu zegt zo'n levensbeschrijving vaak bitter weinig. Zo ook ten deze. Een levensloop als van zo talloos velen; niet een regelmatig omhoogklimmen tot de hoogste functies, geen enkel sprekend hoogtepunt is de conclusie van hem, die het vorenstaande leest. Maar hij, die het grote voorrecht had dezen wel zeer bijzonderen mens van nabij te kennen, weet, dat zijn exceptionele waarde juist was gelegen in het 'wie' en 'hoe' van zijn persoon.

Een hoogstaand mens in alle opzichten, een volmaakt integer en zeer achtenswaardig man, iemand met een ongeremde werkkracht, met een diep gevoeld bewustzijn van recht, rechtschapenheid en rechtvaardigheid, met een warm hart voor zijn medemens en diens noden, met een onbegrensd plichtsbesef, met uitmuntende juridische hoedanigheden, kortom een mens, zoals het leven ons niet dagelijks geeft. Niemand, die hem van dichtbij medemaakte, ontkwam aan de buitengewone bekoring, welke in tal van vormen van Hoog uitging, die in zijn levensgang wel een bijzonder begrip toonde te hebben voor de grote waarden, waarom het in het menselijk leven gaat.

Eerst op lateren leeftijd vielen hem ten deel de zegeningen van het huwelijk, dat hem zo veel en zo groot geluk gebracht heeft. Andermaal slechts degene, die met Hoog ook in zijn familiekring veelvuldig contact had, kan getuigen wat hij geweest is voor zijn echtgenote en zijn stiefzoon, aan wie hij zich naast zijn drukke werkzaamheden in volle overgave wijdde. Veel, zeer veel stellig hebben die allernaasten in Hoog verloren. Doch zij zijn niet de enigen, die den tweeden Februari 1952 als een zwarte dag in hun leven geboekt zullen houden.

Voor de balie was hij een onvervangbaar pronkstuk. De rechtzoekenden zijn door zijn dood beroofd van een vurig, doch immer open en eerlijk strijder voor hun belangen. Meestentijds uiterlijk onberoerd trad hij in dien strijd; slechts een enkele maal kon de goede waarnemer aan het schitteren van zijn levendige ogen en het onderstrepen van zijn getoog door het opheffen van den vinger ofwel het bruut afwijzende gebaar met zijn hand opmerken, hoe Hoog zich met al zijn krachten inzette voor zijn taak en hoe deze hem beroerde, als hij de

overtuiging in zich droeg, dat hij stond aan de zijde van de ware Gerechtigheid. Maar nooit of nimmer zou hij zelfs om die te bereiken maar één schrede afwijken van zijn beginsel: slechts door ware middelen wordt de ware Gerechtigheid gediend; 'non altero auxilio'.

Behoeft het nog betoog, dat hij ook in den niet kleinen kring zijner broers en zusters in hoog aanzien stond en hun vaste toeverlaat voor het oplossen van hun levensmoeilijkheden was, waartoe op hem veelvuldig een beroep werd gedaan, dat hij honoreerde met den inzet weer van zijn volle persoonlijkheid en van zijn vele gaven van hoofd en hart.

Dat de Haarlemse samenleving en alle voornoemde instellingen bij zijn verscheiden een niet te herstellen leegte gevoelen ligt voor de hand en ook van die zijde zal men Hoog blijven bewaren in de herinnering en blijven herdenken in diepe dankbaarheid voor alles wat hij in het algemeen belang in zijn betrekkelijk kortstondige leven heeft gepresteerd.

Tenslotte de onmetelijke schare van zijn goede vrienden, waartoe mijn gezin en ik het bijzondere voorrecht hadden ons te mogen rekenen. Naast al hetgeen zo vele anderen in hem verloren past het niet naar voren te brengen wat voor die vrienden zijn heengaan betekent. Ik volsta daarom met namens hen en voor mij zelf dezen warmen vriend een oprechte hulde te brengen en een rechtstreeks uit de ziel zich naar voren dringende betuiging van onze hem vererende erkentelijkheid uit te spreken.

Aan de naasten en ingewijden was niet onbekend, dat Hoog gebukt ging onder een physieke kwaal, die hem voortdurend bedreigde en welke hem telkens noopte tot wat hem nu eenmaal niet mogelijk was: zich zelf te sparen. Mogelijkerwijze heeft zich dat gewroken, maar al was hij wellicht zich bewust van dit gevaar dat hem dreigde, hij kon niet anders en getrouw aan de beginselen van zijn geloof kon hij niet nalaten met onafgebroken plichtsbetrachting dat te vervullen, wat hij zag als de hem opgelegde levenstaak en aldus te honoreren, zoals hij meende, dat het behoort, de vele eminente eigenschappen, welke hem gegeven waren.

Groot, zeer groot was begrijpelijkerwijze de droeve stoet, welke hem op 6 Februari 1952 ter ruste bracht. Dat menigeen dier velen uit alle kringen der maatschappij en in alle leeftijden met moeite hun tranen bedwongen, is wel het sprekendste be-

wijs van 'wie' en 'hoe' Hoog was, van wien toen het eeuwige afscheid werd genomen. Bescheiden als hij was, zou hij zelf dat eerbetoon en die laatste hulde hebben afgewezen met een simpel 'Ik deed niet meer dan mijn hand te doen vond ter vervulling van mijn menselijken plicht'.

Beste Bert, indien aan iemand, dan komt zeker ook U toe de eeuwige rust, welke wij allen U van ganser harte toebidden.

Mr A. W. J. van Vrijberghe de Coningh

's-Gravenhage 1953

Mr TJAARD ANNE MARIUS ALBERT VAN LÖBEN SELS

6 Juni 1879—18 Februari 1952

Op de 18e Februari 1952 stierf te Heemstede Mr Tjaard Anne Marius Albert van Löben Sels; hij was Geldersman van geboorte, van een oud patricisch geslacht, en droeg daarvan de typische kenmerken.

Hij was de zoon van A. D. P. V. van Löben Sels, die vele jaren deel uitmaakte van het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland, en in de stad zijner inwoning—Arnhem –, en in de gehele Provincie, in groot aanzien stond.

Van 1924 tot aan zijn overlijden oefende Mr Tjaard van Löben Sels te Haarlem de practijk als advocaat uit, deel uitmakende van een advocatenkantoor hier ter stede, sinds het vertrek naar Zuid-Afrika van zijn voorganger in dat kantoor, nu wijlen Mr J. H. Monnik.

Voordat Mr van Löben Sels tot de Haarlemse balie toetrad, bekleedde hij diverse functies in de staande Magistratuur, waarvan hij—evenals van de balie—een sieraad was.

Het is misschien niet te veel gezegd, als men beweert, dat hij zich als magistraat meer op zijn plaats gevoelde dan in de advocatuur, en, dat de eerstgenoemde ambten eigenlijk zijn voorliefde hadden, hoewel deze uitnemende jurist toch zijn eerste schreden op de weg der practische rechtsbeoefening zette in de advocatentoga gehuld.

In 1906,—kort na zijn promotie aan de Universiteit te Utrecht—, werd hij benoemd tot secretaris van de Militieraad, en vestigde zich daarna als advocaat te Arnhem; omstreeks 1909 nam hij een benoeming aan als Ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het Kantongerecht te Roermond, waarna in 1918 zijn benoeming volgde tot Substituut-Officier van Justitie bij de Rechtbank te Leeuwarden, welk ambt hij in 1920 verwisselde met een zelfde functie bij de Rechtbank te Haarlem.

Van Löben Sels was een man van voorname allure, daarenboven een rechtsbeoefenaar van werkelijk groot formaat, en een zeer knap pleiter van grote eloquentie; en dit niet alleen in strafzaken, waarin hij,—in verband met zijn voorliefde

voor dit deel van het recht—, bij uitstek bedreven was en uitzonderlijk begaafd,—maar evenzeer in civielrechterlijke gedingen, terwijl zijn geverseerdheid in het handelsrecht vaak verbaasde.

Hij had een uitgebreide parate kennis, en daarbij een merkwaardige juridische feeling; een en ander maakte, dat hij van zeer ingewikkelde kwesties vrijwel terstond de hoofdzaken doorzag en begreep.

Door die gaven, en die kennis, mede in dienst te stellen van de rechtzoekenden, die zijn hulp kwamen inroepen, diende hij tevens in dit beroep van advocaat de gemeenschap—iets, wat —in het algemeen—bij de beoordeling van de plaats die de advocaat in de maatschappij inneemt—, misschien wel eens wordt voorbijgezien.

Door zijn aangeboren fierheid was hij het tegenovergestelde van wat men een 'Streber' noemt; populariteit zocht hij nimmer; men kan eerder zeggen: hij wenste die niet.

Dat VAN LÖBEN SELS zijn plicht tegenover de gemeenschap ernstig opvatte, moge blijken uit de omstandigheid, dat hij gedurende ruim 25 jaren voorzitter was van de Voogdijraad te Haarlem, en vele jaren voorzitter van de Vereniging 'Pro Juventute', terwijl, daarnevens, hij nog jaren als Kantonrechter-Plaatsvervanger te Haarlem werkzaam was.

Hij was geen gemakkelijk man, Mr TJAARD VAN LÖBEN SELS; en hij had, zoals ieder onzer, ongetwijfeld zijn gebreken, maar hij was een man van een krachtig ontwikkeld eergevoel, en van een sterk karakter, onverzettelijk en vasthoudend in alles wat hij, naar beste weten, voor juist en rechtvaardig en goed hield; bovendien had hij een grote zin voor humor, en kon,—ondanks zijn uiterlijke weerbarstigheid en afgemetenheid—, vaak van een bevreemdende, haast kinderlijke, weekheid en gevoeligheid blijk geven.

Voor zijn gezin, zijn vrienden, en voor de Haarlemse balie, betekende zijn heengaan uit dit aardse leven een ernstig verlies. God geve hem de eeuwige rust.

SIMONS

Mawdudi

Mr JACOB ANDREAS VAILLANT

22 September 1892—27 Maart 1952

Een geboren en getogen Rotterdammer met de goede eigenschappen van een echte Rotterdammer, een stoere en stevige werker, wiens vriendschap ik bijna 50 jaren heb mogen ondervinden op het Gymnasium Erasmianum, tijdens onze studietijd te Leiden en sedert 1929 te Haarlem.

Hoewel tijdens de 1ste Wereldoorlog van 1 Augustus 1914 tot 1 December 1918 onder de wapenen, wist Vaillant toch in Juli 1918 zijn doctoraal examen af te leggen, waarna hij op 16 December 1918 op stellingen te Leiden is gepromoveerd.

Wat zijn militaire loopbaan betreft: in Januari 1916 werd hij Reserve-Luitenant bij het 17de Regiment Infanterie, in Januari 1917 overgeplaatst bij het Regiment Grenadiers, terwijl hij van Juli tot December 1918 werkzaam is geweest bij het Algemeen Hoofdkwartier te 's-Gravenhage.

Vaillant, die op 1 April 1919 in dienst der provincie Noordholland was getreden, was sinds 1929, aanvankelijk in de rang van referendaris en later van administrateur-C, belast met de leiding van de afdeling Bedrijven en Wegen ter Provinciale Griffie en fungeerde tevens als secretaris van de Raad van Toezicht op de Provinciale Bedrijven van Noordholland en van de Raad van Commissarissen van de N.V. Provinciale- en Gemeentelijke Electriciteits Maatschappij (P.E.G.E.M.). In de genoemde functies heeft hij belangrijk werk voor de provincie gedaan, vooral ten aanzien van de ontwikkeling van de provinciale bedrijven. Hij heeft zich steeds met hart en ziel aan zijn werk gegeven en de Gedeputeerde Staten van Noordholland hebben altijd grote waarde gehecht aan zijn oordeel.

Onder de ambtenaren nam hij een vooraanstaande plaats in en gedurende vele jaren was hij o.a. voorzitter van de afdeling Griffie van de Bond van Provinciaal Personeel in Noordholland.

Zijn houding tijdens de bezetting was voortreffelijk en zijn hulp aan Joodse landgenoten heeft hij met een verblijf in het concentratiekamp te Vught moeten betalen.

Sinds de bevrijding was VAILLANT ook belast met de functie van waarnemend-Griffier der Staten van Noordholland.

Hij heeft zich voorts op maatschappelijk en kerkelijk gebied zeer verdienstelijk gemaakt: zo was hij o.a. ouderling van de Ned. Hervormde Gemeente te Heemstede, bestuurslid van de Vereniging tot verpleging van Epileptici Meer en Bosch, secretaris van de Directeuren van Teylers Stichting en Hoogheemraad van het Heemraadschap De Lekdijk Benedendams en IJsseldam, enz.

De verdiensten van VAILLANT, die tengevolge van een hartaandoening gedurende geruime tijd niet in staat is geweest zijn werk te verrichten, werden erkend door zijn benoeming bij Kon. Besluit van 24 April 1951 tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau.

De dood heeft een einde gemaakt aan dit welbesteed leven en een leegte nagelaten, niet alleen bij zijn gezin, maar ook bij zijn vele vrienden, die in groten getale van hem afscheid namen op 29 Maart 1952.

C. M. J. DE JONGH

Mard. Js. Lursey.

MARTINUS JOANNES LÜRSEN

1 April 1893—1 September 1952

Martinus Joannes Lürsen werd op 1 April 1893 in Wormerveer geboren. Zijn ouders waren Matthijs Lürsen en Alida Stam. Hij huwde op 27 April 1916 met Niesje Gorter, te Wormerveer. Uit dit huwelijk werden te Haarlem geboren een dochter, Alida Johanna, op 14 Juli 1917, en een zoon, Klaas, op 30 November 1919.

Reeds zijn grootvader beoefende de muziek en zijn vader was toonkunstenaar van beroep. Deze bespeelde orgel en piano, gaf muzieklessen en dirigeerde zangkoren, harmonie- en fanfarekorpsen. Dikwijls liet hij bij uitvoeringen den jongen Martinus in het koor plaats nemen om in moeilijke passages mee te zingen en de tenoren te helpen op toon blijven.

Martinus Lürsen kreeg zijn muzikale opleiding aan het Amsterdamse Conservatorium voor muziek, van J. B. de Pauw en Bernard Zweers en verwierf het einddiploma voor orgel en voor piano. Reeds in 1914 werd hij als leraar verbonden aan de haarlemse muziekschool van de maatschappij tot bevordering der toonkunst, aanvankelijk voor pianospel, reeds spoedig ook voor de theoretische vakken, na een speciale studie bij Sem Dresden. Aan deze muziekschool bleef hij tot aan zijn dood verbonden, ondanks zijn latere benoeming, in 1941, tot hoofdleraar aan het koninklijk conservatorium te 's-Gravenhage voor de vakken solfège en harmonie. Hij bleef in Haarlem wonen.

In zijn jonge jaren trad hij wel in concerten van kamermuziek op, als solist en met ensembles. Van 1934 tot 1938 werkte hij als verslaggever voor het Algemeen Handelsblad. Later wijdde hij zich geheel aan zijn taak als docent, waarbij zijn solistisch en uitvoerend optreden op de achtergrond geraakte. Als paedagoog had hij een onuitputtelijk geduld en het vermogen alles bevattelijk te maken en te doen beklijven. Slechts bij uitzondering slaagden zijn leerlingen niet.

In de winter 1944—1945 was de reisverbinding met Den Haag verbroken. Toen hield hij zich onledig met componeren voor een prijsvraag van Teylers Tweede Genootschap te Haarlem, waarin muziek verlangd werd met nieuwe harmonische samenhangen. Hij mocht de voldoening smaken, dat

zijn inzending, onder het motto *Modi antichi, musiche nuove*, de prijs waardig werd bevonden. Bij de uitreiking van de onderscheiding op 8 November 1945 voerden kunstvrienden in een trio van strijkers verscheidene van deze composities uit.

Geregeld nam hij deel aan de staatsexamens voor muziek. Daarvoor stelde hij vele honderden opgaven samen, waarmede hij het werk der andere examinatoren aanzienlijk verlichtte. Hij schreef ook enkele degelijke werken van didaktische aard: *De grondslagen der muziektheorie*, *Dagelijkse tref- en luisteroefeningen*, *Tweehonderd 2- en 3stemmige dictees*, *De ontwikkeling van het muzikale gehoor*. De bekroning van zijn levenswerk zou zijn geweest een 'Harmonieleer', waaraan hij zich had gezet en waarin hij zou breken met heersende, verouderde tradities. Hij heeft deze niet mogen voltooien.

Martinus Lürsen wist wat hij wilde. Zonder zelfoverschatting wist hij wat hij waard was. Rustig, eerlijk en bedachtzaam hield hij zich vrij van partijschap of vooringenomenheid. Hij liet zich niet door zijn temperament meeslepen. Hij was een vriend op wien men vertrouwen kon.

Begaafd met een helder verstand, hield hij ervan tot in bijzonderheden op vraagstukken in te gaan. Hij hield zich op de hoogte van alle nieuwe studiewerken en had een uitgebreide kennis van de muzieklitteratuur. Soms kon men zich afvragen of het misschien niet jammer was dat hij zich teveel in beslag liet nemen door zijn leraarsvak, ook door particuliere lessen, tot schade van eigen oorspronkelijk werk. Hij hield van technische vindingen: de finesses van een fotografietoestel, de onderdelen en werking van een automobiel.

Hij stierf in de nacht voor 1 September 1952, vermoedelijk tengevolge van een door aderverkalking veroorzaakte trombose, onverwacht, nadat hij de vorige dag alles had klaargemaakt, waarmede hij de nieuwe cursus zou beginnen.

A. D. Fokker

Theodore Roosevelt

JOHANNES CORNELIS DIRKS

24 Februari 1870 — 26 October 1952

De levensloop van JAN DIRKS valt uiteen in vier perioden: Amsterdam, Apeldoorn, weder Amsterdam en ten slotte Haarlem/Heemstede. Ik heb slechts het voorrecht gehad met hem te mogen verkeren in zijn Haarlemse tijd en heb mij dus voor het overige moeten verlaten op de mij door anderen verstrekte gegevens. In de laatste kwart eeuw van zijn leven was Dirks echter voor alles Haarlemmer en uiteraard zal daarop in de volgende regelen het licht vallen.

Hij was geboren te Amsterdam, waar hij de H.B.S. bezocht. trad enige tijd later in dienst van de Koninklijke Papierfabrieken van Gelder Zonen en werd in 1900 directeur van de fabriek te Apeldoorn, welke functie hij vervulde tot 1916, in welk jaar hij in de hoofddirectie te Amsterdam werd opgenomen. Tien jaren bleef hij als zodanig werkzaam; in 1926 nam hij zijn ontslag, nadat hij zich in 1924 metterwoon in Heemstede had gevestigd.

Naast zijn eigenlijke levenswerk, dat hem veel in het buitenland bracht, hetgeen zijn blik verruimde en zijn oordeel over personen en maatschappelijke toestanden verbreedde, ging DIRKS' belangstelling uit naar sociaal werk. Reeds kort na zijn vestiging te Heemstede werd hij lid van de Voogdijraad, later ook bestuurslid van de Armenraad en van de Vereniging Weldadigheid naar Vermogen en commissaris van de Haarlemse Hulpbank, in al welke besturen zijn weloverwogen en gedegen adviezen en de toewijding, waarmede hij deze taken vrijwillig en belangeloos vervulde, hogelijk werden gewaardeerd.

JAN DIRKS was doopsgezind en met hart en ziel wijdde hij zich aan de belangen van zijn kerk en haar instellingen. Reeds in zijn Apeldoornse jaren (1896) werkte hij mede aan de totstandkoming van een doopsgezinde gemeente aldaar; ook in Amsterdam was hij lid van de kerkeraad. In Haarlem was hij, behalve kerkeraadslid, gedurende zestien jaren een der directeuren van het Fonds tot den Predikdienst; meer dan twintig jaren maakte hij deel uit van het College van Regenten van het Weeshuis der Doopsgezinden, in welke functie hij zich een aantal jaren belast zag met het toezicht op het rusthuis

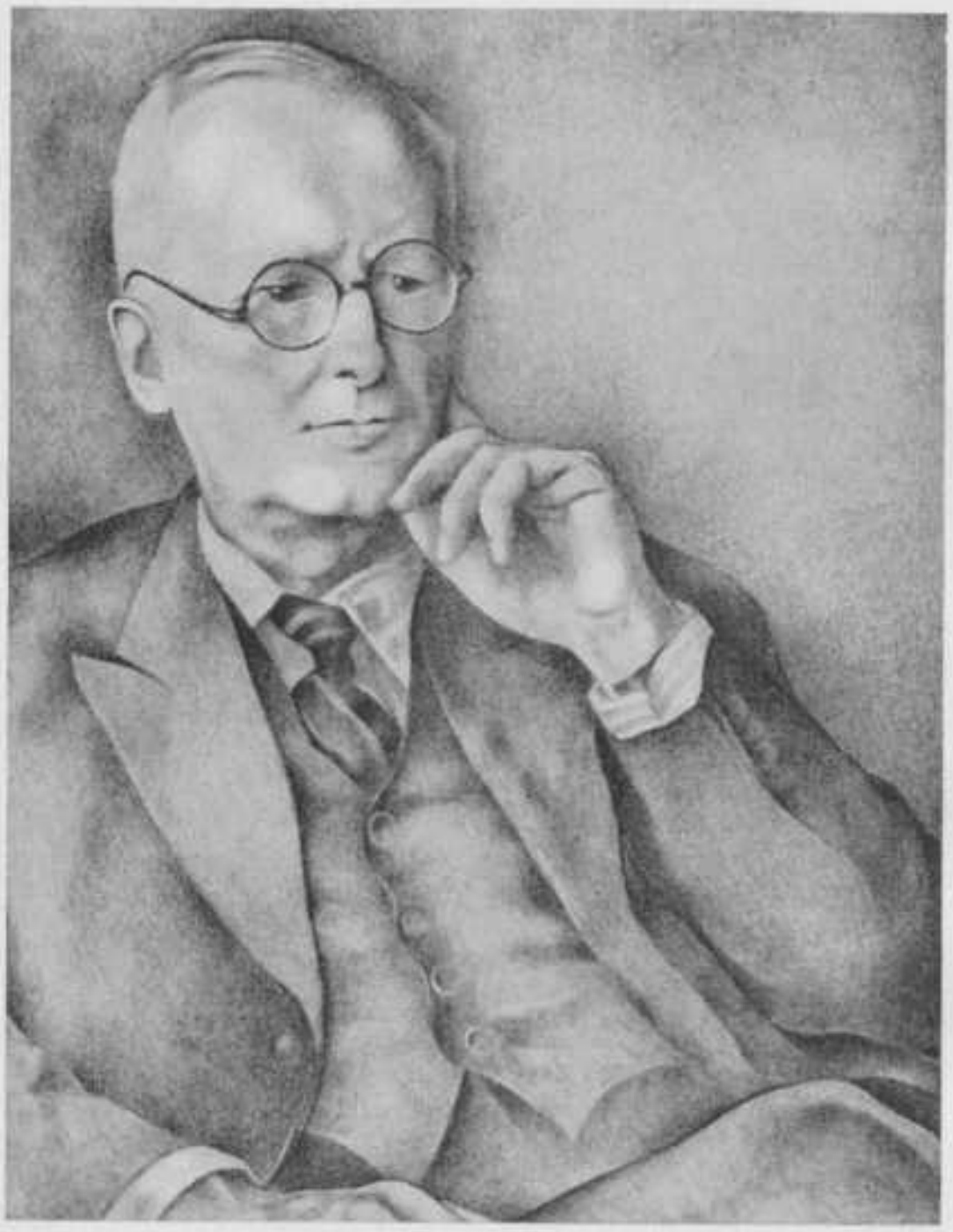
'Spaar en Hout'. Twee doopsgezinde hofjes, het Bruiningshofje en het Blokshofje, telden hem onder hun regenten.

Dirks beschikte over een vaardige pen en verdiepte zich gaarne in de archieven van de instellingen, welke mede aan zijn zorg waren toevertrouwd. Deze eigenschappen hebben het aanzijn geschonken aan een tweetal geschriften, welke belangwekkend zijn voor de geschiedenis van de daarin beschreven instellingen. Ter gelegenheid van het 300-jarig bestaan van het Weeshuis in 1934 verscheen van zijn hand een kloek boekwerk 'De Weeshuizen der Doopsgezinden te Haarlem'. Ook de geschiedenis van het Bruiningshofje op de Botermarkt werd door hem te boek gesteld in een uitgave van de Vereniging 'Haerlem'. Beide schrifturen zijn het lezen waard: ze zijn op onderhoudende wijze geschreven en getuigen van grondige bestudering van de geraadpleegde bronnen.

Gekweld door de kwalen van de ouderdom, waarvan zijn toenemende doofheid hem wel de meeste overlast bezorgde, moest hij geleidelijk de meeste van zijn functies, hoewel ze hem na aan het hart lagen, prijsgeven. Hij bleef lid van de kerkeraad, maar in de vergaderingen, waarin hij niet meer verscheen, behield men slechts de herinnering aan zijn stalen geheugen, dat hem de beschikking gaf over een uitgebreide feitenkennis, aan zijn weldoordachte uitspraken en adviezen, ingegeven door een helder inzicht en door de wijsheid van de ouderdom, vaak ook door een — door sommigen toegejuicht, door anderen veroordeeld — conservatisme. Trouw bleef hij aan Predikfonds en Weeshuis, totdat het ziekbed hem riep, waarvan hij niet meer zou opstaan.

Met Jan Dirks is heengegaan een verdienstelijk en goed mens, die lang in de herinnering van velen zal blijven voortleven.

Th. A. Wesstra

Woodrow Wilson

HENRI ARNOLD JOHANNES DE BIJLL NACHENIUS

1 Februari 1875—30 October 1952

Henri de Bijll Nachenius was geen geboren, doch wel een getogen Haarlemmer.

Toen hij 12 jaar was verhuisde zijn moeder, na de dood van haar man, naar Haarlem, waar zij later zou hertrouwen met de bekende Directeur der H.B.S. Dr H. Brongersma.

In Haarlem bezocht de B. N. de H.B.S.

In verband met zijn voorliefde voor de techniek ging hij naar Engeland, waar hij zijn eerste praktische ervaring opdeed. Zijn theoretische ingenieursopleiding ontving hij in Zürich, waar hem in 1901 het Ingenieursdiploma werd toegekend.

Al spoedig trad hij, teruggekeerd, in dienst bij de Werf Feijenoord, waar hij dus de eerste schreden zette in de richting, die hij op technisch gebied zijn hele leven zou volgen. Want in 1903 ging hij over naar de Werf Conrad, eerst als tekenaar, werd spoedig tot chef van de tekenkamer benoemd om dan geleidelijk op te klimmen tot Directeur van de werf, welke functie hij in 1936, nadat de Werf Conrad in 1930 met Stork Hijsch was verenigd, zou neerleggen.

Wie de B. N. van nabij gekend hebben, zullen wel steeds getroffen zijn door zijn persoonlijkheid, die hem dadelijk deed kennen als iemand van hoge beschaving en gevoelig karakter. Daarbij had hij belangstelling, ook buiten de techniek, waardoor hij zich gemakkelijk in velerlei kringen kon bewegen.

Het is begrijpelijk, dat deze eigenschappen hem als 't ware voorbeschikt maakten voor het zoeken, leggen en bevestigen van de contacten, die voor grote industrieën, die voornamelijk in het buitenland haar afzetgebieden hebben, onmisbaar zijn.

Zo is het dan ook, dat de B. N. de belangen van de Werf Conrad op vele buitenlandse reizen, over alle delen van de wereld heeft gediend.

De wereld zaken-reiziger heeft, beter dan de gewone toerist, gelegenheid zich over het land, dat hij bezoekt, een oordeel te vormen. Hij komt in veel mindere mate in contact met de schijn, die om de toerist voortdurend zweeft, doch meer en

veel gemakkelijker met dat, wat er werkelijk leeft en werkt in het bezochte vreemde land.

Zo heeft dan ook DE B. N. een schat van kennis en ervaring op zijn reizen opgedaan, waarbij hij het vermogen had niet alleen de belangrijkheid te peilen, doch vooral ook het menselijke aan te voelen. Het humoristische trok hem daarbij steeds aan en zo was het, na zijn terugkeer van een reis, een genot hem hiervan te horen vertellen. Doch niet alleen na zo'n reis, hij was steeds een graag verteller, wiens gedachten en inzichten, gesteund door de vele door hem opgedane levenservaringen en geleid door zijn beschaafde en zachte natuur, allen, die hem kenden, gaarne tot luisteren dwongen.

H. DE B. N. trad in 1904 in 't huwelijk met MARIE F. P. STORK, dochter van de bekende groot-industrieel D. W. STORK in Hengelo, die hem 3 zoons en 1 dochter schonk.

Op zijn reizen werd DE B. N. enige malen door zijn vrouw vergezeld, waardoor het wederzijdse begrip van zo'n belangrijk deel van zijn werk en de belangstelling daarvoor, wel zeer werd bevorderd. Hoezeer heeft dit de dikwijls noodzakelijke lange afwezigheid voor zijn vrouw kunnen verlichten, nu zij hem zo goed in gedachten kon volgen.

Ten slotte moge hier nog vermeld worden, dat DE B. N. sedert de oprichting van het Kennemer Lyceum tot zijn dood toe, curator dezer instelling was en vele jaren commissaris der Rubberfabriek Vredesteyn. Voorts was hij een zeer gewaardeerd en graag gezien lid van velerlei genootschappen in Haarlem, waarvan genoemd mogen worden de Rotaryclub en het Dinsdagavondgezelschap.

Ik moge dit artikel, dat begeleid wordt door een reproductie van een door Mevr. SIRKS-BYVANCK in de laatste jaren getekend en hem zo goed weergevend portret, besluiten in het besef, dat velen, door zijn karakter en beschaving, voor hem een hoge plaats als mens in hun gedachten zullen blijven bewaren.

W. J. BURGERSDIJK

Karel de Jong

KAREL DE JONG

22 Maart 1875—5 November 1952

De musicus KAREL DE JONG was een geboren Zeeuw en hij werd aanvankelijk voor een gans ander vak opgeleid. Geboren te Middelburg, waar hij in 1892 zijn eindexamen Gymnasium A deed, toonde hij in zijn jeugd reeds grote belangstelling voor de muziek, maar bereidde zich beroepshalve voor op andere studie. In 1893 werd hij te Utrecht student in de biologie en ofschoon hij ook in die tijd de muziek al zo serieus beoefende, dat hij zelfs een keer optrad als solist bij het Utrechts Stedelijk Orkest, bleef hij de plant- en dierkunde toch getrouw en aanvaardde na volbrachte studie de taak van leraar in de Natuurlijke Historie aan de H.B.S. en het Gymnasium te Sneek. Dat beroep zou hem evenwel niet lang blijven voldoen. Toen hij in 1901 als solist in het Amsterdamse Concertgebouw onder MENGELBERGS leiding BRAHMS' Tweede pianoconcert had gespeeld bleek dit een spoorslag te zijn tot zijn afscheid van het Middelbaar Onderwijs. Hij toog naar Berlijn, studeerde er onder de leiding van niemand minder dan BUSONI en trok daarna naar Amsterdam, waar hij zich vestigde als leraar aan het Conservatorium en de Muziekschool van Toonkunst. Later leraarschap aan de Haarlemse Muziekschool van Toonkunst leidde tot zijn vestiging te Haarlem in 1917. Hij was toen tweeënveertig jaar oud en zou verder tot zijn dood, vijfendertig jaar later, trouw Haarlemmer blijven.

Op ons plaatselijk muziekleven heeft KAREL DE JONG in die lange tijd ongetwijfeld grote invloed doen gelden: niet alleen door zijn optreden als muziekpaedagoog en door de vele concerten die hij ook hier gegeven heeft, maar wellicht nog wel het meest door zijn werk als recensent aan Haarlems Dagblad. Hij stelde hoge eisen aan zichzelf en hij stelde die ook aan anderen. Zijn grote muzikale belezenheid, zijn ongelooflijk muzikaal geheugen en zijn volkomen beheersing van de pianistische techniek bezorgden hem daarbij volle erkenning als vakman. Tot zijn veelzijdige begaafdheden behoorden kwaliteiten in de penvoering, die hem bij gelegenheid er zelfs toe brachten zijn naaste omgeving te verrassen met voortreffelijk geschreven verzen. Ik herinner mij een sonnet, dat plotseling de dichter in hem opnieuw openbaarde.

Tijdens de tweede wereldoorlog werd ook hij door de toen heersende machten ertoe genoopt, zijn taak als recensent neer te leggen. Na de bevrijding, toen hij inmiddels zeventig was geworden, bleek hij nog zo kerngezond en vol energie, dat hem verzocht werd haar voorlopig te hervatten. Nog twee jaar bleef hij op deze post. Zijn loopbaan als solist sloot hij ter gelegenheid van zijn vijfenzevenstigste verjaardag af met het optreden op een ereconcert van de H.O.V. Nog eens droeg hij het pianoconcert in A van SCHUMANN met brillante technische beheersing voor en een verbaasd en bewonderend publiek bracht hem een welverdiende ovatie.

Ook KAREL DE JONG heeft in zijn leven de zorgen gekend, die geen mens en zeker geen kunstenaar bespaard blijven. Hij heeft ze met onverpoosde arbeid en met nimmer falende toewijding aan zijn gezin en aan zijn kunst de baas kunnen blijven. Al zijn misschien de illusies van zijn jonge jaren niet alle in vervulling gegaan, hij heeft toch, voor hij in vrede de ogen sloot, ongetwijfeld kunnen beseffen dat hij een belangrijke levenstaak met welslagen had volbracht.

ROBERT PEEREBOOM

S. C. Land

SIETSKE CATHARINA LAND

15 October 1878—7 December 1952

SIETSKE CATHARINA LAND, bij allen die met het Haarlemse gymnasium te maken hadden, gedurende ettelijke decenniën meer bekend als 'DE MISS', bracht haar jeugd in Haarlem door, alwaar haar vader als griffier van de Staten van Noordholland woonachtig was en in het openbare leven een belangrijke plaats innam. Voorzover ik mij herinner, was Mr LAND iemand van aanpakken en zal hij het ongetwijfeld bevorderd hebben, dat zijn dochter na de welbefaamde Haarlemse Middelbare Meisjesschool afgelopen te hebben zich voor een acte Engels M.O. ging bekwamen om aldus een werkend lid der maatschappij te worden, voor die dagen, toen men zich nog geenszins los had gemaakt van de traditie der negentiende eeuw, dat de vrouw in de huishouding behoorde, een vrij zeldzaam verschijnsel. Hare studiën verliepen voorspoedig en eenmaal in het bezit van de M.O.-acte B kreeg zij een aanstelling te Alkmaar, die in September 1909 leidde tot een benoeming als lerares in de Engelse taal aan het gymnasium te Haarlem, de school, waarvan eens haar vader Curator was geweest, die haar broer, de Haarlemse dokter, had afgelopen.

Wel zal zij vol verwachtingen het welbekende gebouw op het Prinsenhof zijn binnengegaan, maar evenzeer zal zij, althans de eerste jaren, hare desillusies hebben gehad. Mej. LAND was een pionierster, vóór haar had nog geen vrouw het gymnasium als lerares betreden en de scholieren van 1909 waren niet erg handzaam en tegemoetkomend. Maar 'DE MISS' klaagde niet, vocht stug door en won! Niet voor niets had zij altijd open oor voor de belangen der leerlingen, kwam voor hen op, mankeerde nooit op schoolfeesten en leefde met ieder mee; de schooljeugd ging haar zien, zoals zij was. Men lachte om haar eigenaardigheden, men achtte haar om wat haar sierde: een ononderbroken ijver, een niets ontziende onkreukbaarheid, liefde voor haar vak en voor Engeland, een krasse veroordeling zonder aanzien des persoons van al wat grof en incorrect was. Zo werd Mej. LAND in de loop der jaren meer en meer de typisch Victoriaanse figuur, door geen oudleerling vergeten, om haar plichtsbetrachting door hare collega's geacht als geen andere. Hoe dikwijls mocht niet de

rector van haar goede raad profiteren inzake tact en op het gebied van meer of minder decentie der meisjeskleding. Hoewel Mej. LAND de Engelse literatuur als iets heiligs vereerde, lag haar kracht toch meer in de vlotte en correcte conversatietaal. Nederlands spreken tijdens de lessen was taboe en werd onverbiddelijk met een kleine geldboete gestraft, welk bedrag tegen de grote vacantie in kersen werd omgezet. Geen leerling deed eindexamen, of hij wist zich in Engeland met de taal zonder bezwaar te redden.

Zo is 'DE MISS' van September 1909 tot September 1944 haar weg aan het Gymnasium gegaan, tot zij op pensioengerechtigde leeftijd tijdens de bezetting met stille trom vertrok. Ook daarna bleef haar toewijding jegens de school dezelfde; niets was haar liever dan ex-collega's of oud-leerlingen te spreken. In 1952 kwam het einde; de laatste levensjaren waren door het verminderende licht der ogen niet de gemakkelijkste, haar opgewektheid verliet haar niet.

Haar trouw, plichtsgevoel en hartelijkheid zal bij talrijken in dankbaarheid blijven voortleven.

C. SPOELDER

oud-rector van het Gymnasium

DE PERCELEN JANSSTRAAT 61, 63 EN 63A

Met ingang van 1 Januari 1953 is een oud-Haarlemse instelling, de Begrafenisbos 'De Broederlijke Liefdebeurs' opgeheven, die gevestigd was in het perceel Jansstraat 61. In dit pand is thans een bijkantoor gekomen van de Algemeene Friesche Levensverzekering-Mij en de Groot-Noordhollandsche van 1845, waaraan ook de fondsen en bezittingen, alsmede de verplichtingen van de voormalige bos zijn overgegaan.

Het perceel behoort tot een drietal huizen, Jansstraat nrs 61, 63 en 63A, welke nog bovengedeelten in zogenaamde Hollandse Renaissancestijl bezitten. Buitengewoon fraai is in deze gevels de doorlopende cordonband, versierd met enige koppen als gevelstenen en wapens. Ook deze cordonband bewijst wel, dat deze huizen één geheel uitmaakten. Geen van drie bezit nog de originele trapgevel. Bij de nummers 63 en 63A is die afgedekt met een halfcirkelvormige rollaag. Bij nr 61 is de trapgevel in 1928 op bijzonder fraaie wijze hersteld door de architect J. VAN DEN BAN en daardoor thans de mooiste van de drie geworden. Zoals evenwel uit de afbeelding van deze huizen in J. A. G. VAN DER STEUR 'Oude gebouwen te Haarlem' (1907) is te zien, was hij voorheen geheel verdwenen en vervangen door een lelijk teruglopend dakje.

VAN DER STEUR noemt deze huizen onder nrs 166 (Jansstraat 61) en 167 (Jansstraat 63 en 63A) en vertelt, dat zij vroeger één perceel vormden en in de zeventiende eeuw gebouwd waren door HERCULES SCHATTER. Ook F. ALLAN (Geschiedenis en beschrijving van Haarlem, I, 349) noemt, op gezag van C. J. GONNET in zijn artikel 'Oude adreskaarten' (Oude Tijd, 1873, 255), HERCULES SCHATTER als de bouwmeester in de eerste helft van de zeventiende eeuw en neemt ook de lijst van aanzienlijke eigenaars uit dezelfde bron over, te weten, na MATTHEUS SCHATTER, raad en burgemeester van Haarlem, en Mr GERARD SCHATTER, ontvanger der Gemene Lands Middelen: 1696 (22 December) THEODORUS VAN ROSEVELT, van wie Mr ALBERT FABRICIUS, raad en pensionaris van Haarlem, later secretaris van de Staten van Holland, het erfde; 1721 (4 October) AREND FABRICIUS, raad en burge-

meester van Haarlem; 1749 (17 September) Mr Christoffel Jan van Dam, raad en schepen van Haarlem; 1758 (18 October) Paulus à Rooy, garenlintreder; 1763 (30 April) Floris Koopman, notaris en procureur; 1775 (8 Februari) Jkvr Judith Catharina Akersloot; 1802 (25 Juni) Ds Jan van der Zandt; 1842 (24 September) Jhr Mr D. W. A. van Tets van Goudriaan, president van de Arrondissements Rechtbank te Haarlem, van wie Jhr G. F. van Tets, lid van de Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, het erfde. Echter uit wat Allan daarna (blz. 350) meldt, namelijk dat het huis op 1 Mei 1873 bewoond werd door de gepensionneerde luitenant-generaal Blanken, oud-minister van Oorlog, en dat daarnaast de Begrafenisbos 'De Broederlijke Liefdebeurs' opgericht in 1758, was gevestigd, blijkt, dat hij de panden Jansstraat 63 en 63a op het oog heeft en niet Jansstraat 61.

Uit de Verpondings- en Transportregisters in het Gemeentelijk archiefdepôt is op te maken, wie de eigenaars van dit pand in de loop der jaren geweest zijn en het blijkt daaruit, dat dit enige malen dezelfden waren als van de nummers 63 en 63a. Dit was het geval, toen de huizen in het bezit waren van de familie Schatter, wier familiewapen ook in de cordonband voorkomt naast de wapens van de steden Haarlem, Amsterdam, Leiden, Den Haag en van het gewest Holland. Het is dan ook zeer waarschijnlijk, dat Hercules Schatter deze huizen heeft gebouwd of misschien wel verbouwd, daar althans transporten op hem bekend zijn van huizen, die op dezelfde plaats moeten hebben gestaan. Immers op 12 Juni 1648 verkochten hem de executeurs van het testament van Elisabeth Christiaens, weduwe van Pieter Maertensz. Oudewaech, in zijn leven schepen van Haarlem, op wiens naam deze huizen ook vermeld staan in het Verpondingsregister van 1628, een groot 'weldoortimmert' huis en erf in de St. Jansstraat, gemerkt nr 2, belend ten Noorden de verkoper met nr 3, ten Zuiden Gerrit Willemsz., kleermaker en de Begijnesteeg, waar het huis een uitgang in heeft, en achter strekkende aan de huizen van het Begijnhof, voor 6100 L. en het huis en erf in de St Jansstraat, gemerkt nr 3, belend ten Zuiden nr 2, ten Noorden het huis van juffr. Everswijn en achter strekkende aan idem, voor 4500 L. (respectievelijk Jansstraat nrs 63 en 61), terwijl op 27 Juli 1650 Gerrit Willemsz. van Delden,

kleermaker, transporteert aan HERCULES SCHATTER THOMASZ. een huis en erf in de St Jansstraat, belend de Begijnesteeg aan de ene zijde, aan de andere zijde en achter de koper, belast met een hypotheek van 1250 Car. gld., voor 1150 Car. gld. (Jansstraat 63A). Op 16 Augustus 1659 heeft HERCULES

DE DRIE GEVELS AAN DE JANSSTRAAT[1]

SCHATTER aan zijn broer, MATTHEUS SCHATTER, overgedragen een groot 'weldoortimmert' huis in de St Jansstraat, bewoond door de secretaris NIC. VAN BOSVELD, belend ten Noorden de verkoper, ten Zuiden eveneens de verkoper en de Begijnesteeg,

[1]) Naar een tekening, opgenomen in het boek 'Oud-Haarlem. Wat gespaard bleef', indertijd uitgegeven door Haarlems Dagblad als een bundeling van een reeks in dit dagblad verschenen artikelen. Het cliché werd ons welwillend ter beschikking gesteld door Haarlems Dagblad.

waar het huis een uitgang op heeft, belast met een hypotheek van 3000 Car. gld., voor 3500 Car. gld. Dit is kennelijk weer Jansstraat 63. Op 7 April 1661 draagt hij aan dezelfde, die toen president-schepen was, over twee huizen en erven in de St Jansstraat, waarvan het ene, blijkens de belendingen, nr 61, bewoond was door Mr PIETER SAENREDAM (vermoedelijk de bekende schilder en tekenaar) en het andere no. 63A, tezamen voor 5800 Car. gld. De koper zal de op deze huizen rustende lasten afdoen, waaruit valt op te maken, dat HERCULES SCHATTER ook deze huizen verhypothekeerd had, alles wellicht ten gevolge van de kosten, welke de bouw of verbouwing had meegebracht.

De huizen worden na de dood van MATTHEUS SCHATTER op 3 September 1695 eigendom van zijn zoon Mr GERARD SCHATTER, ontvanger der Gemene Lands Middelen binnen Haarlem, wiens zaken blijkbaar niet goed gingen, althans op 22 December 1696 hebben de curateurs van de geabandonneerde boedel van Mr GERARD SCHATTER het huis na een openbare executie toegewezen aan THEODORUS ROSEVELD als hoogste bieder (7870 Car. gld.). Het heet dan een 'groot, schoon, sterk en wel doortimmert huys metten erve, met een stallingh daerachter, staende ende leggende in 't beste van de St Jansstraet', belend ten Zuiden het Begijnesteegje, ten Noorden het volgend huis. Met dit laatste is bedoeld het perceel Jansstraat 61, dat zij tegelijkertijd overdragen aan HARMAN EMPTING voor 2075 Car. gld. THEODORUS ROSEVELD verkreeg dus twee percelen, nrs 63 en 63A gezamenlijk, welke verder in handen gekomen zijn van de eigenaars, die Allan opsomt.

Het huis Jansstraat 61 daarentegen is op 19 November 1744 door WILLEMINA EMPTING, weduwe van Mr PIETER DE WINTER, verkocht aan JAN DE FREY voor *f* 2.005,—; deze verkocht het op 24 April 1748 voor *f* 2.000,— aan ANNA MISSANT, weduwe van JOHANNES GUIPIJN, die het op 17 Augustus 1758 weer voor *f* 1.200,— overdroeg aan MELCHIOR MULLER. De laatste verkocht het op 2 Mei 1761 aan MARIA BAART, weduwe van Mr NICOLAAS DE PAPE, voor *f* 1.350,—; haar erfgenaam, PAULUS BEUNS, notaris, op 21 April 1770 voor *f* 1.755,— aan ADOLF TER WENGEL, die het op 16 November 1782 voor *f* 2.800,— transporteerde aan JOHAN ANTONY GRASWINCKEL, secretaris der stad Haarlem. Van deze werd het op 4 Februari 1789 voor *f* 2.030,— eigendom van Jkvr JUDITH CATHARINA

Akersloot, die op 8 Februari 1775 ook de beide andere percelen (nrs 63 en 63A) had gekocht.

Reeds in 1802 (25 Juni) werden zij door de executeurs van haar testament van de hand gedaan, dat wil zeggen zij verkochten de nummers 63 en 63A (hoofdmanschap D 981 en 994) aan Ds Jan van der Zandt, terwijl nr 61 (D 982) voor *f* 615,— eigendom werd van Hendrik Roelofs. Dit was nog niet het laagste bedrag, welke het huis heeft opgebracht; op 12 Februari 1813, in de zeer ongunstige tijd van de Franse overheersing, deed de laatste eigenaar het aan Willem Batenburg, winkelier, voor *f* 400,— bij onderhandse acte van de hand. Het huis was toen gemerkt Wijk I, nr 27. Op 29 October 1829 hebben de Bestuurderen van de Begrafenisbos 'De Broederlijke Liefdebeurs' het van hem gekocht voor *f* 1.675,— ten overstaan van notaris Cornelis Gerlings (prot. 1748, nr 3177).

In 1928 heeft architect J. van der Ban de gevel grondig gerestaureerd en bijgewerkt, zoals reeds vermeld werd. In 1929 reorganiseerde hij ook het inwendige, zodat het enigszins bij de oude gevel paste. In de vestibule bevindt zich een marmeren gedenkplaat, daar aangebracht in 1858 bij gelegenheid van het honderdjarig bestaan van de Bos.

Dr G. H. Kurtz

HET BROODKANTOOR VAN PASTOOR A. A. BLOEMERT

Slechts weinig Haarlemmers zijn op de hoogte van het bestaan van het Broodkantoor van pastoor A. A. BLOEMERT[1]; slechts enkelen kennen het tijdstip en de plaats van de uitdelingen. Als U één van de ingewijden volgt, zal hij U des Vrijdags naar een poortje naast een apotheek brengen in de Lange Veerstraat. Gaat men de lange gang achter dit poortje door, dan komt men eerst op een heel klein binnenplaatsje en vervolgens in een oud en vervallen huisje, waar in het benedenvertrek de uitdeling door twee uitdelers geschiedt. Het enige sieraad van deze vrij sombere ruimte is een portret van de stichter. Het aanschouwde zal iedereen, die niet op de hoogte is van de geschiedenis van het Broodkantoor maar weinig belang inboezemen. Toch is aan deze stichting de naam verbonden van een bekend Haarlems pastoor, een beroemd gouverneur-generaal en een toneelspeler, zoals uit het vervolg zal blijken.

Pastoor AUGUSTINUS ALSTENIUS BLOEMERT, de stichter, is in veel opzichten een merkwaardige persoonlijkheid[2]). In 1585 te Haarlem geboren, bezocht hij een Jezuïtencollege in de Zuidelijke Nederlanden en trad tot deze orde toe. Na zijn wijding in 1611 was hij als priester in de Noordelijke Nederlanden te Nijmegen, Maastricht en Haarlem werkzaam. Pastoor BLOEMERT was geen gemakkelijk man en lag herhaaldelijk met zijn kerkelijke superieuren overhoop. Waarschijnlijk vond men hem, de vriend van DESCARTES en VONDEL, te zelfstandig. Tenslotte kreeg hij verlof uit de Jezuïtenorde te treden. Zijn laatste levensjaren bracht hij als pastoor te Haarlem door, waar hij ten behoeve van zijn geloofsgenoten een levendige activiteit ontplooide. Zo stichtte hij in 1636 de Statie van St

[1]) F. ALLAN. Geschiedenis en Beschrijving van Haarlem, IV, 257. De verdere gegevens voor dit artikel zijn geput uit het archief van de Bloemertstichting, thans berustend op het Gemeente-Archief van Haarlem.

[2]) Zie voor bijzonderheden betreffende pastoor A. A. BLOEMERT J. F. M. STERCK 'Vondels vriend, pastoor A. A. BLOEMERT' (Bijblad Taal en Letteren nr 4, 1915); van dezelfde 'Pastoor BLOEMERT en de Jezuiten' (Bijdr. Bisdom Haarlem, 1935) en F. VAN HOECK 'AUGUSTUSTIJN BLOEMERT' (Bijdr. Bisdom Haarlem, 1935).

HET BROODKANTOOR

Naar een tekening van Dr A. Melchior

ANNA. Toen hij zijn einde voelde naderen, besloot hij zijn bezittingen voor liefdadige doeleinden te bestemmen. Allereerst gaf hij bij acte van 22 Augustus 1659 aan twaalf 'maechden' verlof gemeenschappelijk in een paar huizen in de Biggesteeg (nu Bloemertsteeg) te gaan wonen[1]). Het bestuur zou bij enige regenten berusten. Waarschijnlijk is dit de oorsprong van het later verdwenen St Annahofje. Belangrijker voor ons is het testament van 30 September 1659, waarbij pastoor BLOEMERT na de herroeping van alle andere vroegere testamenten en de vastlegging van verschillende legaten de opbrengst bestemde voor de R.K. armen van Haarlem, waartoe van Burgemeesteren reeds toestemming was verkregen, en wel met dien verstande, dat de maandelijkse brooduitdelingen in het huis van de erflater in de Wijde Appelaarssteeg zouden geschieden. Burgemeesteren, aan wie jaarlijks rekening en verantwoording moest worden gedaan, zouden voor dit doel twee personen 'van de R.K. religie' benoemen en aan hen zodanige ordonnanties geven, als nodig zou mogen blijken. Deze uitdelers zouden verplicht zijn jaarlijks een lijst met de namen van de bedeelden bij te houden, opdat de 'Schael' (d.w.z. de Heilige Geestmeesters) er rekening mede zou kunnen houden. Tenslotte benoemde de erflater Cornelis van Campen tot executeur-testamentair, die tevens als rentmeester zou optreden en het recht kreeg een ander in zijn plaats te benoemen. BLOEMERT werd op 17 November 1659 in de Grote Kerk begraven.

CORNELIS VAN CAMPEN zag zich voor geen gemakkelijke taak gesteld. De vrij aanzienlijke erfenis bestond behalve uit enige huizen op de Bakenessergracht uit een paar moeilijk in te vorderen schulden. Pas in 1663 kon hij de eerste rekening en verantwoording aan Burgemeesteren doen. Na een proces werd het huis in de Appelaarssteeg van de hand gedaan en in 1665 een ander in de Lange Veerstraat, waar nog altijd de uitdelingen worden gedaan, gekocht. Geruime tijd bleef het 'comptoir van BLOEMERT' zeer bescheiden. In 1690 werden niet meer dan veertig personen 'gealimenteerd'. Op 5 Juni 1703 vermaakte de gewezen Amsterdamse toneelspeler HEERE PIETERSZ. DE BOER met uitzondering van enige legaten het aanzienlijke vermogen, dat hij via zijn tante MARIA MAAT-

[1]) Vgl. voor de geschiedenis van het St Annahofje Mej. Dr G. H. KURTZ 'Geschiedenis en beschrijving der Haarlemse Hofjes'. Haarlem 1951.

SUYCKER van de beroemde gouverneur-generaal MAATSUYCKER [1]) had geërfd aan de 'huysarmen gealimenteerd werdende door het comptoir van de heer AUGUSTIJN BLOEMERT'.

Weldra kon de stichting zich in nieuwe schenkingen verheugen. Zo kreeg het Broodkantoor van Mr JOAN GROENHOUT en diens echtgenote CATERINE LOMANS een aanzienlijke som. Toch ging de weg van de rentmeesters niet over rozen. Er ontstonden in Holland nl. moeilijkheden over de vele erflatingen, verkapt of openlijk aan allerlei R.K. instellingen. Men rakelde zelfs een plakkaat op van 14 October 1655, waarin dit werd verboden. Na een petitie vergunden de Staten van Holland echter het 'armcomptoir van BLOEMERT' dergelijke giften te mogen aanvaarden. Aldus kon men met een gerust geweten de landerijen onder Heilo en Limmen aanvaarden, vermaakt door Mr THEODORUS ROMIJN. Het valt niet te verwonderen, dat het Broodkantoor bij de aanvaarding van het rentmeesterschap door BERNARDUS BORST in 1731 in bloeiende toestand verkeerde. Het aantal bedeelden werd sterk uitgebreid. Ernstige moeilijkheden kreeg men echter met het R.K. Armen- en Weeshuis St Jacob over die armen, die van twee walletjes poogden te eten. Burgemeesteren bevalen, dat beide gestichten lijsten van bedeelden zouden bijhouden om contrôle mogelijk te maken. BERNARDUS BORST besloot zijn leven met het schenken van een legaat aan de instelling, waarvan hij zo lang rentmeester was geweest. Zijn opvolger CAVELIER kon de brooduitdelingen nogmaals uitbreiden. Bovendien werd vanaf 1776 een turfuitdeling ingevoerd.

Doch deze gunstige toestand zou niet lang blijven bestaan. Wel bleef na de omwenteling van 1795 het oude bestuur van het Broodkantoor gehandhaafd, maar het zag zich voor grote moeilijkheden geplaatst. De inkomsten namen spoedig ten zeerste af, terwijl het aantal voor bedeling in aanmerking komende personen toenam. Het schommelde tussen 100 en 120 personen. Men kreeg in 1808 vrijstelling van de accijns op het gemaal en de turf, maar deze kleine financiële verbetering werd geheel te niet gedaan door de zware slag van de tiërcering. Enkele nieuwe erflatingen brachten slechts weinig baat. Na de bevrijding in 1813 kon het Broodkantoor slechts op bescheiden schaal in zijn taak voorzien, wat tot op de huidi-

[1]) Alle stukken betreffende de nalatenschap van gouverneur-generaal MAATSUYCKER berusten in het archief van de Bloemertstichting.

ge dag zo is gebleven. In de Tweede Wereldoorlog zijn de brooduitdelingen vervangen door uitkeringen in geld. Op het ogenblik veroorzaakt de veranderde geestesgesteldheid van de mensen nieuwe bezwaren. Men gaat uit trots en schaamte niet graag tot aanmelding over. In de stilzwijgendheid, die dientengevolge door uitdelers en bedeelden in acht wordt genomen, is waarschijnlijk de reden te vinden, dat maar weinigen van het bestaan op de hoogte zijn.

C. VAN DE HAAR

HAARLEM, BAKERMAT VAN HET GIPSVERBAND

DE UITVINDING VAN Dr ANTONIUS MATHIJSEN IN 1852

Als medicus, die als student in de medische praktijk werd ingewijd in het St Elisabeths Gasthuis en die later gedurende een deel van zijn leven te Haarlem practijk heeft uitgeoefend, zij het in een ander specialisme dan hetgeen betrekking heeft tot de in de titel vermelde arts, stel ik zeer veel belang in wat er op medisch gebied in de plaats, die nu weer mijn woonplaats is, zoal gebeurd is (en gebeurt).

Dus trof mij de vermelding, dat de uitvinder van het zo belangrijke gipsverband te Haarlem gewoond heeft en heb ik nu getracht over hem een en ander in dit jaarboekje voor de stadgenoten vast te leggen.

Men heeft alle recht om te zeggen dat tot hen, die aan de mensheid zeer belangrijke diensten hebben bewezen, deze medicus behoort, die honderd jaar geleden, toen hij inwoner van Haarlem was, een uitvinding deed en publiceerde, waaraan millioenen mensen over de hele wereld te danken hebben, dat zij spoediger en beter konden genezen van pijnlijke, zoal niet altijd het leven bedreigende, dan toch zeer veronaangenamende, aandoeningen. En die bespoedigde en betere genezing is zeer belangrijk, niet alleen voor het individu doch ook voor de gemeenschap, door vermindering van de kans op invaliditeit.

Dit kwam aan ondergetekende in zijn studietijd zeer duidelijk tot bewustzijn door een uitlating van de uit Zwitserland afkomstige Amsterdamse hoogleraar Lanz. Een assistent had het zetten van een beenbreuk van een patiënt niet geheel volgens de regels der kunst verricht, zodat het been niet recht was geworden. En toen zei Lanz in zijn eigenaardig gemengd, uit 'Schweizer Schriftdeutsche' en Nederlandse elementen bestaande taaltje: 'Ja Herr Doctor, nu zal deze man U levenslang blijven 'voor-hoempeln'!

Voor tijden van oorlog was zeer belangrijk, dat het transport der gewonden eventueel over grotere afstanden erdoor werd vergemakkelijkt.

DR ANTONIUS MATHIJSEN

In vredestijd heeft hoe langer hoe meer de ontwikkeling van de techniek en de geweldige uitbreiding van 'het verkeer' het gevaar voor ongelukken sterk vergroot, zodat de behandeling van ongevallenletsels en van hun latere gevolgen een steeds belangrijker deel werden van de chirurgie en orthopaedie.

De vermelding derhalve van Dr ANTONIUS MATHIJSEN, de uitvinder van het gipsverband, dat nog steeds zo goede diensten bewijst bij skelet-breuken, mag m.i. in het jaarboek van 'Haerlem' niet ontbreken.

MATHIJSEN, in 1851 als officier van gezondheid 1ste klasse geplaatst aan het militair hospitaal in deze stad, woonde in Wijk I No 51 in het huis, thans JANSSTRAAT 35 (volgens inlichtingen van de archivaris, Mej. Dr G. H. Kurtz).

Hij werd geboren 4 September 1805 te BUDEL (Noord-Brabant), studeerde aan het militair hospitaal te BRUSSEL, vervolgens te MAASTRICHT en aan het militair hospitaal te UTRECHT. In 1837 promoveerde hij te GIESSEN. In 1831 nam hij deel aan de 10-daagse veldtocht in België te YPEREN en BREDA. Hij werd eervol vermeld en gedecoreerd.

Mei 1852 verscheen zijn monographie: 'NIEUWE WIJZE VAN AANWENDING VAN HET GIPSVERBAND BIJ BEENBREUKEN.' Hij sprak van een 'amovo-inamovibel' verband, dat men

a vlug en gemakkelijk kan aanleggen;
b dat in weinige minuten hard wordt;
c dat een goede toegangsweg biedt tot de gewonde delen;
d dat zich tegen de omtrek van het lichaamsdeel aanlegt;
e dat niet bedorven wordt door etter of vocht;
f dat niet te zwaar of te duur is.

Het verband was geconstrueerd volgens het voorbeeld van het stijfselverband van de Belg SEUTIN.

Namens de 'INTERNATIONALE VERENIGING VOOR ORTHOPAEDIE EN TRAUMATOLOGISCHE CHIRURGIE' werd er op 24 Oct. 1946 te BUDEL een monument onthuld, waarbij Prof MEYERDING en de nu overleden Rotterdamse specialist op dit gebied, Dr J. VAN ASSEN, tegenwoordig waren. In het NEDERLANDSCH TIJDSCHRIFT VOOR GENEESKUNDE van 9 Oct. 1948 vindt men hiervan een verslag, waaraan ook enkele hier vermelde gegevens zijn ontleend.

Juist tijdens zijn werkzaamheid aan het Haarlemse militair hospitaal hield hij zich in het bizonder bezig met de verbetering van de behandeling van beenbreuken. Vandaar dat het

niet ongemotiveerd lijkt, Haarlem als de 'bakermat' te betitelen.

Zoals het genoemde stuk in het Tijdschrift voor Geneeskunde vermeldt, is het vanzelf sprekend, dat hem talrijke binnen- en buitenlandse eerbewijzen te beurt vielen.

Ook spreckt het vanzelf, dat er van het gipsverband een zeer uitgebreide literatuur bestaat. In een van de laatste publicaties erover (Münchener medizinische Wochenschrift No. 15, 1952) vindt men aan het slot van een medisch-historische studie door Dr med. J. GESCHWENDTNER de bekentenis 'dat men zelfs in onze tijd het gipsverband nog niet kan missen'.

MATHIJSEN overleed 14 Juni 1878 te Hamont (België) nadat hij door een beroerte een jaar lang halfzijdig verlamd en bedlegerig was geweest.

P. H. G. VAN GILSE

FLORA HARLEMICA

Wie was Heyman Jacobsz.? Omstreeks 1600 verscheen er te Amsterdam een klein 12mo boekje genaamd: den Kleynen Herbarius ofte Kruyt-Boexcken door H. I., ad honorem Dei. Het komt wel eens samen gebonden voor met een ander boekje: Het Schadt der Armen en dit is door de schrijver voluit gesigneerd: Heyman Jacobsz. Zodoende weten wij dat de Kleyne Herbarius ook van hem moet zijn. Die Herbarius is een soort huiselijke materia medica, lerende: Natuere, Kracht ende Werckinghe van een groot aantal planten, bomen, vruchten etc., gevolgd door een therapeutische handleiding hoe men verschillende kwalen zal behandelen. Hier komen o.a. remedies voor: 'om luysen te verdrijven, om die ijdelheit des hoofts te genesen, tegen qualsters ende fluymen, tegen tooverije en spookerije en zelfs een zeer sterke preservatie in tijdt van Pestilentie.' Mocht dit alles nog niet helpen dan volgen er nog enige stichtelijke leerredenen om tenminste: 'met Godts gratie salich te sterven'.

Niettegenstaande er verscheidene drukken van verschenen zijn is het boekje tegenwoordig zeldzaam; geen wonder, want de meeste exemplaren zijn door het vele huishoudelijk gebruik letterlijk òp gesleten. Van de schrijver is niets bekend en het zou niet de moeite waard zijn het boekje hier te vermelden, ware het niet dat Heyman Jacobsz. in Haarlem of de naaste omgeving geleefd moet hebben en er zijn ogen goed de kost gegeven heeft. Want van de vele door hem genoemde planten geeft hij de groeiplaatsen aan en die zijn bijna altijd in de directe omgeving van Haarlem of in de stad zelf. En bij een aantal is de vindplaats zelfs nauwkeurig gelocaliseerd.

Zo groeit brem: 'nu ter tijt in 't Haarlemerhout, daar 't niet plach te wasse (en thans ook weer bijna verdwenen is). In 't selve Hout wassen ook bercken- en boeckenboomen; van deze laatste kunnen de vruchten ghesoden en oock rau gegeten worden'. Of er toen geen vergiftiging ontstond door 't eten van rauwe beukenoten, gelijk in de afgelopen oorlogstijd? Ook plach er in 't selve Hout overvloedich Koeck-Koecx-Broot (Oxalis acetosella) te wassen en dat zou Heyman er nu misschien nog kunnen vinden bij 't Coster monument,

maar waarschijnlijk niet meer Herts-hooren (een soort weegbree) dat 'men er veel vint lanckx die Weghe'.

Daarentegen groeide toen als nu 'in de duynen Rijn-Willighen of Ligustrum', maar 'boomvaren ofte Polipodium dat op rietdaecken in Haarlem wast', zou hij met de rietdaken vergeefs zoeken; wel groeit het nog in sommige grachtkanten. 'Langhe-Holwortel of Aristolochia wast overvloedich aan den Kruyt-Berch'; 200 jaar later zouden Hildebrand en zijn vriend Boerhaave het vinden op de weg tussen Zomerzorg en Velserend. 'Hout-Bloemkens of Primula veris wassen veel int wilt in santachtige gront onder die Elst-boomen'; dit is wel de vroegste vermelding van in 't wild groeiende Primula's en het is dus vrij zeker dat de Primula's naast de beek in 't Naaldenveld, roemruchter nagedachtenisse, echte wilde planten waren en niet verwilderd. 'Glaes-kruyt of Parietaria wast in de graft mueren te Haarlem', maar is door 't betere onderhoud daar thans wel verdwenen, evenals het huyslook dat in Heymans tijd op daken en mueren wies.

'Wintergroen (Pyrola) wast overvloedich omtrendt Haarlem in groene valeyen der Duynen'. Sic transit! Waar is de tijd dat voor hun eindexamen botaniserende H.B.S.'ers dit prachtige plantje nog aan de Leidse Vaart vonden? 'Driebladt wast 't Aelberts-Bergh in de Meerkens', het befaamde meertje van Caprera dat periodiek nog weer eens als oude Rijnarm in de pers rondspookt. 'Netelen en schelkruyt wassen veel in bogaerden en thuynen, vanselfs'; de oude Haarlemmers schijnen slecht gewied te hebben! Dat schelkruyt, thans zeggen we stinkende gouwe, is het Chelidonium van Theophrastus (300 j. v. C.) dat nog als siliedon bij Van Looy voorkomt. Van de sause-boom of berberis werden de blaadjes gebruikt om zure saus te maken; 'de wortel in looghe gheweyckt dient om 't hayr medegeel te maecken', blijkbaar waren er in de 17de eeuw dus ook al uitgebleekte platinablonde coiffures. In de 18de eeuw werden de vruchtjes met veel suiker ingemaakt tot een confituur. Corydalis solida (vogeltje op de kruk) heette toen Boonkens-hoolwortel en was in kruydenierswinkels verkrijgbaar.

Summa summarum, al is het boekje geen echte Flora, het is toch merkwaardig omdat het voor de eerste maal van een groot aantal planten groeiplaatsen in en om Haarlem vermeldt. Jan van Westerhoven in zijn 'Den Schepper verheerlijkt in de Schepselen' heeft er hier en daar wat aan ontleend, maar

bij hem zijn de botanische bijzonderheden verdronken in een zee van stichtelijkheden en theologische 'verklaringen', zodat we hem laten rusten.

Op veel hoger wetenschappelijk peil staat de Catalogus Plantarum indigenarum Hollandiae van J. Commelin, 1683; de naam van de schrijver, lid van de bekende Amsterdamse familie, staat hier al borg voor. Verschenen in een tijd dat Flora nog waarlijk een Godin was, en geen boerentrien, vers achter de koeien vandaan, gelijk het beeld in de Erehal in Heemstede poogt te suggereren, wordt de helft van het boekje ingenomen door een inleiding van L. Bidloo in deftig Latijn: de Re Herbaria. Dan volgt een alfabetische plantencatalogus, eveneens in het Latijn, maar de vindplaatsen zijn in 't Nederlands vermeld. Commelin heeft blijkbaar door heel Holland gezworven, maar geeft toch van een aantal planten de specifieke groeiplaatsen om Haarlem. Daar is allereerst Alliaria of Look zonder Look dat groeit omtrent 't Huys te Brederode, evenals Allium ursinum of daslook, beide vindt men er thans nog. Een andere ui, Allium campestre (vineale?) groeit aan 't Eynde van den Grooten Hout op de wech na Heemstede. Eveneens in Den Hout groeien bos anemoon, gele anemoon en Fumaria bulbosa (Corydalis), en, wil men een nog preciezer aanwijzing, op 't Hooge bolde Veldt, thans de Spanjaardslaan, walstro en sleedoorn. Vogelmelk wast overvloedich bij 't Menniste Bosje, tegenover Spaar en Hout aan de Kleine Houtweg; thans nog, maar bloeien doet het er niet meer. Ranunculus pratensis op het Berghje in de groote Laan, en Gramen fol. junceis overvloedigh langs het voet-padt na Heemstede.

Ook 't Huys te Brederode krijgt nog een paar vermeldingen als groeiplaats van: aronskelk, marrubium, addertong, heksenkruid; en in de graften: Ranunculus longifolia (lingua). De muurbloemen op de muren noemt hij niet speciaal voor Brederode. Bij Berkenrode groeit Salix viminalis (bindwilg) en de Krayenestervaart schijnt ook nogal wat geherbergd te hebben: helleborine (Epipactis latifolia), Orchis palmata (handekenskruid), groot hoefblad, en, in een haag van een bogerd, convolvulus major. Onder de verder genoemde groeiplaatsen komen voor: 't Bentvelt, de Aardenhoutslaan, 't Schapenbosch, de Rampenlaan, 't Schapveld, de Heerenwegh bij 't Posthuys en de Sillik (sic!) En weer Aristolochia

op de Kruytbergh, o Hildebrand! Verder is Commelin de eerste die de Teunisbloem als verwilderde plant in de duinen vermeldt; al noemt hij hem Lysimachia lutea corniculata.

In 1702 verscheen de Catalogus Plantarum Horti Medici Harl. van Gillis de Kooker, waarin ook een aantal wilde planten genoemd schijnen te worden, maar ik heb het boekje nergens ter inzage kunnen krijgen.

In de 18de eeuw werd de botanie min of meer een modeliefhebberij, men beweert wel dank zij Rousseau, en zo is het niet bevreemdend dat de veelschrijver en al-bemoeial A. Loosjes er ook het zijne van moest hebben. Na in 1777 een jaar door David de Gorter onderwezen te zijn in het stelsel van Linnaeus oordeelde hij zich mans genoeg (mede op aandringen van de Gorter) een Flora Harlemica in 't licht te geven. Het boekje werd niet bepaald vriendelijk besproken door Roosekrans en ook Loosjes zelf schijnt er zich later voor gegeneerd te hebben. Hij dichtte althans:

Ach arme Flora, die niets deugt
Ach misgeboorte mijner jeugd!

en zeide de botanie vaarwel om zich geheel op zedeleer, bespiegelingen over de deugd etc. te werpen, en een paar langdradige romans te schrijven. Alleen in zijn Hollandsche Arcadia komen nog enkele plantennamen voor, maar zijn boekje over het Hout van 1793 bevat slechts zes stichtelijke bespiegelingen over deugd, eer, onsterfelijkheid e.d. en is alleen de moeite waard om de aardige gravures (van wie?) die het versieren, o.a. een van de jeugdige Spanjaardslaan.

Toch is die gesmade Flora nog wel de moeite waard om de soms minutieuze aanwijzing der groeiplaatsen: daslook en look zonder look weer bij Brederode, walstro en weer de gele anemoon in het Hout, watervioliеren aan de weg na Overveen, heggewinde in de Munterslaan, Poa (een gras) tussen de stenen der straten! Vogelmelk op de Cingels, kalmoes aan het Bullecingeltje (thans Herensingel), Persicaria aan de Klopjescingel, kruiskruid op het Harmen Janssen veld, Blauwe Zeedistel aan 't strand te Zandvoort; hoe lang geleden is de laatste uitgeroeid door de badgasten? Maar Hildebrands Aristolochia is aan zijn aandacht ontsnapt!

Het duurt dan weer een hele tijd eer de omgeving van

Haarlem botanisch beschreven wordt; de Hortus Spaarnbergensis is slechts een lijst van de op 't buiten Spaar- en Berg in kassen gekweekte planten. Maar zo omstreeks 1880 verschijnen er in het Album der Natuur artikelen van F. W. van Eeden, de 'oude' Van Eeden; naderhand zijn ze in boekvorm verschenen onder de naam Onkruid; Botanische Wandelingen in Kennemerland. Van Eeden had blijkbaar de gehele streek doorkruist, was een goed botanicus (zo was hij de eerste die een studie maakte van de vele soorten aardsterren (Geaster) waarom de omgeving van Haarlem ook thans nog befaamd is) en had zijn ogen goed de kost gegeven. Geen wonder dat Onkruid een boek is dat nog steeds de moeite van het lezen en bestuderen waard is, mits, en daarop mag wel even gewezen worden, men de schrijver uitsluitend om zijn botanische gegevens vertrouwen schenkt, en hem niet volgt in de wel eens vage en op niets berustende bespiegelingen die hij er om heen borduurt. Hij ziet er geen been in te vertellen dat de naam Matricaria is afgeleid van de grote Al-Moeder der Goden aan wie het plantje gewijd zou zijn! Zonder blikken of blozen beweert hij dat een paar stokoude hazelaars in de Groote Hout zeer wel behoord kunnen hebben tot de oorspronkelijke bomen van het Schaker- of Sakerbos, het Woud zonder Genade uit de Romeinse tijd! Al spreekt hij zelf van het minstens twee maal geheel omkappen van het Hout bij de beide belegeringen. Nu was in zijn dagen het Hout, nog niet verminkt door autostrada's en vrijwel aan zijn lot overgelaten, veel woester en ondoordringbaarder dan thans; naar het binnenkort in puin vallende monument van Louwtje in de aloude Achthoek, bij het Staatkundig Bankje uit de Keezentijd, moest men bepaald zoeken; en de hoeveelheid merkwaardige en mooie planten die er ongestoord groeide was ongetwijfeld ook groter dan thans. Maar de conclusie dat dat alles relicten zouden zijn van de oerflora uit de tijd van Cerialis is toch wel wat boud.

Afgezien van deze en andere, meestal amusante aberraties, wat is Onkruid nog een plezierig boek om te lezen en wat waren de omstreken van Haarlem toen nog onvergelijkelijk mooi: de grote buitens vlak bij de stad: de beide Kloosters, in Heemstede en in Schoten, Bosch en Hoven, Westerhout, Spruit en Bosch waren nog intact, de waterleiding had de duinen nog niet uitgedroogd en nog steeds kon men spreken

van Hollands Arcadië. Alleen de bossen van Oosterduin waren al gekapt, maar op het terrein groeide nog de gele anemoon als in Commelin's tijd; ook wel weer een bewijs dat de plant hier echt in 't wild voorkwam. Thans is ook de gele anemoon verdwenen onder bebouwing en wegenaanleg.

In 't bos van Saxenburg, volgens Van Eeden al daterend uit de Middeleeuwen en ouder dan Brederode groeide nog volop de wilde tulp, kwam zelfs na kaalhakken van een perceel spontaan in groten getale voor de dag; in de duinen waren de vochtige duinpannen nog talrijk en krioelde het letterlijk nog van allerlei Orchideeën, Pyrola en Parnassia.

Kort na hem begon de grote verandering, de waterleidingen zogen in toenemende mate de duinen leeg, de bebouwing begon aan alle kanten om zich heen te vreten, de moderne vooruitgang brak los. Modern is, ook alweer volgens Van Eeden, verwant aan mode en modderen. De autochtone flora verdween overal zienderogen.

In 't begin dezer eeuw kon E. Heimans in de Levende Natuur nog schrijven over de primula's van het Naaldenveld; ook dat is thans villapark en beek en primula's zijn onder de bebouwing verdwenen. Als enige en schrale winst mag daar misschien tegenovergesteld worden dat er in de duinen enkele nieuwe 'wilde' planten verschenen zijn, meegekomen met fazantenvoer (de pluimhyacinth). Maar wie vindt thans nog in Den Hout lelietjes van dalen, wilde aardbeien, maagdepalm, Haarlem's klokkenspel? En wie er nog groeiplaatsen van weet houdt ze geheim.

Aan de oevers van de lelievijver op Groenendaal groeiden toen rijkelijk vier of vijf soorten orchideeën, en duizendguldenkruid; en zelfs de sloot aan de zuidkant van Bentveld was een 'edele en belangwekkende' sloot, als groeiplaats van talrijke, elders al verdwenen planten. Waar zijn thans nog edele sloten?

De sloot langs Spaar en Hout, waar eens waterranonkels groeiden, is gedempt; de oude bakstenen muur er achter met zijn jaartalstenen, eens bekend om zijn fraaie muurvarentjes en mossen is gesloopt en leeft alleen voort in het proza van Van Looy.

Hij die thans op het voetspoor van Commelin en Van Eeden, en beter dan Loosjes, een Flora Harlemica zou willen schrijven zal nog wel grotendeels dezelfde planten kunnen

vinden als zijn voorgangers beschreven, maar het zal hem veel meer moeite kosten en de aantallen van een soort zullen doorgaans veel geringer zijn. In één opzicht heeft hij het echter gemakkelijker: een aantal van de zeldzaamste, of opvallendste, of uit sociologisch opzicht belangrijkste is thans verenigd in Thijsse's Hof en men tracht ze daar in stand te houden. Het enige wat men tegen Thysse's Hof zou kunnen aanvoeren is dat het minstens tien maal zo groot behoorde te zijn. Maar daartoe zou het aantal contribuanten minstens honderd maal zo groot moeten zijn en dat is dus de schuld van de Haarlemmers zelve. —

Rest mij alleen aan het slot van dit stukje mijn grote dank uit te spreken aan de heer W. van Dijk, die mij een aantal belangrijke gegevens verstrekte en mij zijn fraaie bibliotheek ter beschikking stelde.

J. J. Luyten

'DE POST'

IN DE GEMEENTE BLOEMENDAAL

OVER DE JAREN

1882—1922

Met deze herinneringen uit mijn veertigjarige diensttijd bij de posterijen alhier, wil ik trachten een overzicht te geven van de postdienst in de gemeente Bloemendaal, dat wil dan zeggen in de dorpen Overveen en Bloemendaal, want met Aerdenhout en Vogelenzang had het postkantoor van Overveen geen bemoeiingen. De enkele huizen, die destijds in Aerdenhout stonden, werden, naar ik meen, door het postkantoor van Zandvoort verzorgd. Later, toen Aerdenhout zich uitbreidde, werd er een kantoor gevestigd. In het dorp Vogelenzang behartigde een brievengaarder de postzaken, totdat in later jaren ook daar een postkantoor kwam.

Toen ik als brievenbesteller alhier werd aangesteld—dat was op 1 October 1882—was het postkantoor gevestigd in het voorgedeelte van het station Overveen; directeur ervan was de heer J. Buijs. Er waren twee bestellers, beiden al op hoge leeftijd, n.l. B. Strengers voor Overveen en G. J. Böttger voor Bloemendaal. Voordat in Overveen het postkantoor gevestigd was, fungeerde Böttger als brievengaarder enkele ogenblikken per dag in het café van Weehuizen bij de tol —thans hotel 'Roozendaal'—om het publiek in de gelegenheid te stellen postzegels te kopen of andere postzaken te verrichten.

Aangezien ik in de gemeente Bloemendaal onbekend en van het vak nog niet op de hoogte was, moest ik van de directeur een paar dagen bij Strengers in de leer, hetgeen voor het publiek een nieuwtje was en niet minder voor de jeugd. Die leerde ik zelf ook spoedig kennen, want na schooltijd stond mijn leermeester bij de school de kinderen op te wachten om aan hen brieven mede te geven voor hun ouders of buren. (Iets waaraan ik mij later ook schuldig maakte!) Het gebeurde wel eens, dat de kinderen deze brieven enige dagen in hun zak lieten zitten, omdat zij vergaten die af te geven. Van klachten hoorde men echter zelden. Al spoedig moest ik alleen gaan bestellen. Mijn eerste route was Elswoutshoek, Duinlust-

INTERIEUR BIJPOSTKANTOOR BLOEMENDAAL AAN HET KERKPLEIN ALDAAR OMSTREEKS 1895
v. l. n. r.: Grada Hermans, M. Kokkelkoren, Mej. C. K. C. W. van Oordt

PERSONEEL POSTKANTOOR OVERVEEN VÓÓR HET KANTOOR
IN HET STATIONSGEBOUW ALDAAR OMSTREEKS 1895
v. l. n. r.: voorste rij: P. v. d. Zande, F. van Twisk, M. Kokkelkoren;
achterste rij: H. v. d. Berg, W. J. Jansen, C. Bouwmeester, Sondorp en H. Mense

weg naar de villa van Mevrouw VAN DER VLIET-BORSKI langs Kraantjelek, Koningshof naar Oosterduin, alwaar het de gewoonte was om bij vrouw KROON een kopje koffie te drinken. Spiegelenburg was het eindpunt. Ook in deze omgeving was de postman een welkome gast, omdat hij voor de bewoners hun brieven mede nam of soms een boodschap voor hen deed, daar zij te ver van het dorp woonden. De terugweg liep langs de Duinvlietslaan over de Haverkamp naar de Houtvaart. Om de bewoners van de Houtvaart te kunnen bereiken, moest men gebruik maken van een loopplank of een bootje. Dit nam dikwijls, vooral bij slecht weer, veel tijd in beslag. Mijn collega STRENGERS bestelde dan de tweede wijk. Hierin was gelegen het bloemisten-kantoor van de firma ANTOON ROOZEN EN ZN. Iets wat mij zo opviel was, dat in de seizoentijd meer dan 100 stuks brieven in één post op het kantoor dier firma werden bezorgd.

Aanvankelijk waren er drie bestellingen per dag, daarvan was de avondbestelling alleen maar in de kom van het dorp: de Zijlweg tot even voorbij het huis van Notaris TER HOFFSTEEDE—verder stonden er toen op de Zijlweg weinig woningen—, vervolgens 'Vaart en Duin' van de familie VAN DER VLIET en langs 'de Novililaan' naar de bloemisterijen van GEBRS. BIJVOET op Schoonoord en GEBRS. ROOZEN op Rolland. De avondpost, bestemd voor de Rentmeester van Elswout, D. TIEMENS KERSEN, en voor de jachtopziener, SAARLOOS, werden bij de tolgaarder afgegeven en door een tuinknecht van Elswout daar afgehaald.

Aan het Raadhuis stond een brievenbus en later kwam er een in de Ramplaan aan het huis van Hogenstein ten gerieve van de bewoners in die omgeving. De eerste lichting van deze bussen was 's morgens om 5 uur. De brieven werden eerst gestempeld en dan door een der bestellers naar het station Haarlem gebracht. Van de Nederlandse Spoorwegen hadden wij schriftelijke vergunning om langs de spoorlijn van Overveen naar Haarlem-station Bolwerk te lopen. De brieven voor Haarlem bestemd werden daar dan nog in de eerste bestelling opgenomen. Per spoortrein gingen wij weer naar Overveen terug.

Wij kregen per jaar drie verlofdagen en om de vier weken een vrije Zondag. Op de Zondagen waren er maar twee bestellingen; een der bestellers had dan dienst tot 's avonds 10 uur.

Bij de jaarswisseling had de post ook geen gemakkelijke taak. Op Oudejaarsdag werden de brievenbussen elk uur gelicht en bleven wij tot 's avonds 11 uur op het kantoor werkzaam om de brieven, die reeds vroeger binnengekomen en voorzien waren van een kruisstreep als bewijs om ze op Nieuwjaarsdag te bestellen, in wijken te verdelen. Kaartjes kwamen er in die jaren enorm veel. Nieuwjaarsochtend kwamen wij om 4 uur op kantoor. Wij wensten elkaar eerst een gelukkig Nieuwjaar en dan kwam het weer tot uiting hoe goed de onderlinge verstandhouding was, want ik mag wel zeggen dat er nooit onenigheid was.

Na enige jaren kwam er een collega bij, n.l. W. J. JANSEN, die, geboren in Overveen en dus bekend met de wegen, al spoedig met het vak van brievenbesteller bekend was.

Onze directeur was dikwijls door ziekte verhinderd om dienst te doen en dan werd 'Kokkelkoren' het beheer van het postkantoor opgedragen.

Voor Bloemendaal was BÖTTGER met de postbestelling belast. Hoewel deze wijk voor één persoon veel te groot was, maakte dit voor BÖTTGER geen bezwaar uit. Hij woonde te Bloemendaal en had daarenboven een groot bedrijf, n.l. stalhouderij, brandstoffenhandel en ezelverhuurderij, welk bedrijf evenwel door zijn beide zoons werd waargenomen. Verder had hij nog vijf jongens in dienst, die 's zomers, wanneer families uit Amsterdam of elders in Bloemendaal kwamen logeren, behulpzaam waren bij het verhuren van ezels voor het ezeltjerijden in het Bloemendaalse bos. BÖTTGER was bij de villabewoners in Bloemendaal een goede bekende, omdat men zowat voor alles bij hem terecht kon. Tijdens de postbestelling nam hij dan ook voor zijn privézaak orders in ontvangst.

Langs de Bloemendaalseweg waren drie brievenbussen geplaatst, een aan het huis van LEENTJE HESSELS—waar thans D. C. HOUTGRAAF woont—, een tegenover het café 'Het Hemeltje' en een aan de koepel van de buitenplaats 'De Beek'. Tegen posttijd kwamen drie jongens van BÖTTGER naar het postkantoor Overveen, die elk een wijk moesten bestellen, waarvoor het pakje brieven dan gewoonlijk reeds klaar lag. Deze toestand heeft zo enige jaren geduurd, maar van deze gang van zaken was het Rijk niets bekend.

Toen onze directeur, de heer BUIJS, in 1887 kwam te overlijden, werd in zijn plaats benoemd de heer F. VAN TWISK uit

Den Helder, die commies was en hoger in rang dan zijn voorganger. Door hem kwam er in de postdienst een grote verandering tot stand, mede ten gunste van het publiek. De oude bestellers STRENGERS en BÖTTGER werden op pensioen gesteld en in hun plaats jongere mannen benoemd, terwijl er kort daarop een paar bestellers bij kwamen. Wij moesten toen allen om beurten in Overveen of wel in Bloemendaal bestellen. Het aantal inwoners nam toe en aan de posterijen werden andere eisen gesteld. Zo was ook het meegeven van brieven aan kinderen uit en gebeurde het, dat ik na jaren dienstdoen voor het eerst een brief ging bezorgen bij de familie ZUIDERDUIJN, die aan de zeereep nabij het strand woonde. Was er vroeger voor hen post, dan werd deze afgegeven bij JAN TIEMENS, de tolgaarder te Overveen en als er een van de familie Zuiderduijn in de week naar Haarlem ging, werd bij TIEMENS gevraagd of er daar ook post voor hen bezorgd was. Om de weg naar Zuiderduijn te vinden, moest ik de hulp inroepen van zijn schoonzoon SCHAAP, die op Middenduin woonde. Een dochtertje is toen met mij mede gegaan en heeft mij de weg gewezen. Het huisje van Zuiderduijn was heel klein en door hem zelf gebouwd. Hij was strandvonder en helmplanter en teelde aardappelen, die hij verkocht mede om in zijn levensonderhoud te voorzien. Hij had een groot aantal kinderen, die nooit op school waren geweest en door hem zelf waren onderwezen. Toen die kinderen ouder werden, kwam er voor hen ook correspondentie of abonneerden zij zich op het een of andere weekblad en zo ging er bijna geen dag voorbij of er was een besteller, die de route naar de Zeereep moest maken. Als curiositeit had de familie VAN DER VLIET het volgende opschrift op de woning laten schilderen: 'Het huisje in de Woestijn'.

Behalve met de postzaken, belastte de directeur zich ook met het plaatsen van advertenties in dag- en weekbladen en het abonneren op couranten, enz. Van 'De Spaarnebode' had hij het grootste aandeel, n.l. 250 stuks, waarop de bewoners van Bloemendaal en Overveen zich voor zijn rekening geabonneerd hadden. Ook op het Nieuws van den Dag en het Algemeen Handelsblad kon men zich bij hem abonneren, doch van deze bladen was het aantal abonné's niet zo groot. De bestellers wisten ook precies wie een abonnement had op een dier bladen. Voor het plaatsen van advertenties en het

aannemen van abonné's op dag- en weekbladen ontving de directeur provisie. Al deze bijkomende werkzaamheden maakten het nodig dat er bestellers bij kwamen. Ook werd er een assistent, de heer P. VAN DER ZANDE, aangesteld om de dienst van de directeur te verlichten en bij diens afwezigheid het kantoor te beheren.

Reeds lang bleek dat het kantoor in het station te klein was en moest worden vervangen door een, dat meer ruimte bood. Het gelukte de heer VAN TWISK om met medewerking van Burgemeester en Wethouders van Bloemendaal voor het Rijk een perceel grond aan te kopen, gelegen aan de Bloemendaalseweg-hoek Tetterodeweg. Daarop werd in 1906 een groot kantoor met benedenwoning voor de directeur gebouwd. Toen kort daarna de pakketpost bij het postbedrijf in werking kwam, bleek het hoe nodig de grote lokalen in het nieuwe postkantoor waren. Want toen Gebrs. VAN VELSEN hun bloemisterij van de Wagenweg te Haarlem naar de Zijlweg te Overveen overbrachten, kwam van deze firma in de paktijd gewoonlijk tweemaal per week een zending van ruim tweehonderd postpakketten, bestemd voor het buitenland. De grote ontvangst van gelden van de verkoop van postzegels, die hiervan het gevolg was, kwam ook ten goede aan het tractement van directeur en bestellers, want het Rijk gaf boven het vaste salaris een bedrag, dat berekend werd naar de jaarlijkse ontvangsten van het kantoor. Dit was voor de bestellers dan ook een reden te meer om postzegels te verkopen aan die firma's, die voorheen hun post in Haarlem bezorgden en daar ook zegels kochten.

Daar in Overveen een postkantoor was, dat voor die tijd aan alle eisen voldeed, kwam de directeur VAN TWISK tot de overtuiging dat de bewoners van Bloemendaal hierbij wel ten achter gesteld waren en hij stelde alles in het werk om in deze toestand verbetering te brengen. In overleg met het Hoofdbestuur der Posterijen slaagde hij er in om in Bloemendaal een bijkantoor te vestigen en wel aan het Kerkplein, even om de hoek van de Bloemendaalseweg. Hiertoe werd een huis van de heer STAAL gehuurd, dat met geringe onkosten tot kantoor werd ingericht; aan de voorzijde ervan werd een brievenbus geplaatst. Het beheer van het bijkantoor werd opgedragen aan Mejuffrouw C. K. C. W. VAN OORDT, naar ik meen de eerste vrouwelijke ambtenaar in ons land op het gebied der posterijen. Het voor deze functie vereiste examen had zij met

gunstig gevolg afgelegd. Mejuffrouw VAN OORDT was ongehuwd en bracht een dienstbode mede, GRADA HERMANS geheten, die voor de huishouding zorgde, maar ook wel op het kantoor assistentie verleende bij het plakken van nummers op postpakketten.

Een der bestellers uit Bloemendaal, die de bus lichtte van het bijkantoor, moest zorgen dit werk op tijd te doen, want een zekere Mijnheer ROMPEL, die op het Kerkplein woonde, had de vriendelijkheid elke morgen twee sigaren te brengen, welke voor die besteller bestemd waren.

Het gebeurde wel eens, dat er op het bijkantoor veel postpakketten waren, te veel om te kunnen dragen; dan werd er bij STAAL een wagen ter leen gevraagd om de pakketten naar het postkantoor te Overveen te brengen.

Door zijn prachtige omgeving gingen in die tijd velen van elders zich in Bloemendaal vestigen, onder wie verscheidenen, die in de Zaanstreek hun kantoren of fabriek hadden. Door het overlijden van de heer JAN BORSKI kwam de buitenplaats Hartenlust in exploitatie. De hoge bomen en het houten raster, die aan de ene zijde van de Bloemendaalseweg de afscheiding met de buitenplaats vormden, werden spoedig gerooid en gesloopt en door winkelhuizen vervangen. Bijna geheel Hartenlust werd villapark. Ook in andere gedeelten van Bloemendaal verrezen villa's. Door deze uitbreidingen en de toename van het getal inwoners bleek het bijpostkantoor aan het Kerkplein niet meer aan de eisen van het publiek te kunnen voldoen en het Rijk besloot dan ook om in Bloemendaal een Post- en Telegraafkantoor te laten bouwen en wel aan de Bloemendaalseweg. Ook dit was op initiatief van de Postdirecteur te Overveen, die de noodzakelijkheid hiervan had ingezien. Het gebouw was in betrekkelijk korte tijd gereed en bewoonbaar. Het bovengedeelte werd als woning voor de directeur bestemd, beneden bevonden zich grote kantoorlokalen en een bestellerskamer. In 1902 werd het kantoor voor het publiek opengesteld en het bijpostkantoor opgeheven. Mejuffrouw VAN OORDT viel het vertrek als postdirectrice zeer zwaar, ook het publiek zag haar node vertrekken, want zij had zich in al die jaren zeer populair weten te maken. Tot directeur van het nieuwe kantoor werd de heer C. W. C. VAN RIETSCHOTEN benoemd, die zowel van de posterijen als van de telegrafie op de hoogte was. Een paar bestellers werden van

Overveen naar Bloemendaal overgeplaatst en met enigen uitgebreid. De dorpen Overveen en Bloemendaal kregen nu elk hun bestelwijken, waarvan de grens gelegen was bij Buitentwist en Overbeek.

Over het algemeen genomen stonden de postambtenaren bij de burgerij van Bloemendaal en Overveen—van hoog tot laag—goed aangeschreven. Dit bleek b.v. in de jachttijd, dan kregen directeur en bestellers van Mevrouw Luden-Van der Vliet van 'Koningshof' elk jaar heerlijke duinkonijnen cadeau. Zo ook hadden de brievenbestellers na afloop van hun dienst gratis vervoer met de omnibus van de Bloemendaal-Overveen-Haarlem Omnibus Maatschappij, waarvan de heer A. Koolhoven directeur was. In de keukens werden de bestellers vaak verfrissingen aangeboden. Een der beste bestelwijken te Bloemendaal was wel die langs Wildhoef, Aelbertsberg tot de blekerij Bloemendaal's Begin van Smit naar de garenblekerij van W. F. van Hooff, vervolgens door de bossen van de Schapeduinen naar de Meerenbergse weg en de boerderij van Bulters aan de Bergweg. In de daarachter gelegen duinen stonden nog twee huisjes, welke bewoond werden door jachtopzieners van de familie Van der Vliet. Veel bewoners in deze omgeving verhuurden 's zomers kamers, meestal aan dezelfde Amsterdamse families, die van zelf ook aan de brievenbestellers bekend waren. Het Bloemendaalse bos trok in de zomer vooral veel wandelaars; 'Klein-Zomerzorg' van Kaatje Bitterberg en 'Groot-Zomerzorg'—toen nog hotel—werden dan druk bezocht; de z.g. Vijfhuizen en het koepelhuis van de oude familie Vader waren op de wandeling typische punten. Om nog even terug te komen op de vriendelijkheid van de ingezetenen, moet ik vermelden, dat ook de villa van de heer Arnold, nu hotel Duin en Daal, een van de beste huizen van Bloemendaal voor de brievenbesteller was. Hij mocht daar in de keuken komen en kreeg, naar gelang het ochtend of avond was, boterhammen, die goed belegd waren of warm eten met een fles bier erbij. De huishoudster van de heer Arnold kwam dan in de keuken informeren hoe het smaakte en bracht meteen de brieven of gaf wel boodschappen mede, waarvoor de post verder zorgde.

Ik schreef al, dat de directeur behalve met de postzaken, zich ook belastte met het aannemen van abonnementen op dag- en weekbladen en het plaatsen van advertenties, waar-

van hij provisie kreeg. Het Rijk achtte dit niet langer toelaatbaar en zo kwamen deze emolumenten voor de directeur te vervallen. Deze raadde mij aan dit zaakje van hem over te nemen, alleen dan wat betrof het plaatsen van advertenties. Ik nam dit aanbod aan en kreeg zo een advertentiebureau, dat ik jarenlang met succes hield en waardoor ik een extraatje had.

Inmiddels werd aan het postkantoor een telefooncentrale verbonden en werd ik belast met het aansluiten van de abonné's van Overveen en Bloemendaal, zodat ik geen bestellersdiensten meer deed, doch kantoorknecht werd. Spoedig daarop kwam ook de telegraaf in werking, waardoor de directeur genoodzaakt werd het telegraferen te leren, waarin hij in korte tijd slaagde. Vervolgens kwamen er dames op kantoor om in beide vakken te worden opgeleid. De heer C. J. VAN TEYLINGEN, commies op het Telegraafkantoor te Haarlem, werd overgeplaatst naar Overveen en door de inwerkingstelling van de telegraaf ook op ons kantoor werd dit nu Post- en Telegraafkantoor.

De directeur VAN TWISK maakte zich ook op maatschappelijk gebied zeer verdienstelijk. Mede aan hem is het te danken dat er in Overveen grote verbeteringen op het gebied van arbeiderswoningen tot stand kwamen door de bouw van het z.g. Tuindorp aan de Ramplaan. Te zijner ere werd een plein in het Tuindorp het 'Van Twiskplein' genoemd. Dit gedeelte van Overveen is later door annexatie gemeente Haarlem geworden, de postbestelling echter bleef Overveen. Hoewel de heer VAN TWISK zeer aan Overveen gehecht was, vond hij het met het oog op zijn toekomst gewenst van standplaats te veranderen en een kantoor in hogere klasse te verkrijgen, waaraan dus meer tractement en pensioen verbonden was. Dit gelukte hem door zijn benoeming in 1919 als directeur van het postkantoor te Goes. Later vernamen wij, dat hij ook daar veel verbeteringen tot stand heeft gebracht. Zijn verblijf te Goes is echter van korte duur geweest, omdat hij er spoedig kwam te overlijden.

Onder het beheer van directeur VAN TWISK vierde ik mijn 25-jarig jubileum, bij welke gelegenheid zich een Commissie uit de ingezetenen had gevormd, bestaande uit de heren A. KOOLHOVEN, C. D. VAN DER VLIET en H. LOHMAN. Zij stelden een collectant aan om bij de burgerij gelden in te zamelen voor een cadeau. Deze opbrengst was verbazend groot. Op de

feestdag werd mij door de Commissie het cadeau aangeboden, bestaande uit een gouden horloge met inscriptie en een couvert met inhoud.

In de vacature, ontstaan door het vertrek van de heer VAN TWISK, werd benoemd de heer J. S. KNIPHORST, die al veel dienstjaren had. Tijdens zijn beheer vierde ik mijn 40-jarig jubileum en door zijn tussenkomst ontving ik toen de Eremedaille in de Orde van Oranje-Nassau wegens aan de Posterijen bewezen diensten. Kort daarna verliet de heer KNIPHORST wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd de dienst, doch bleef in Bloemendaal wonen. In zijn plaats werd de heer P. H. VAN BAASBANK tijdelijk met het beheer belast.

Ik vond voor mij toen ook de tijd gekomen om de dienst te verlaten. Op mijn verzoek heeft de heer VAN BAASBANK mijn ontslag aangevraagd, hetwelk ik op 15 December 1922 eervol heb gekregen. Na een gezellig avondje, aan collega's, ambtenaren en mejuffrouw KRIEGER aangeboden, nam ik van allen afscheid.

† M. KOKKELKOREN

Overveen, November 1946
Bloemendaalseweg 285

ENIGE PUBLIEKE INSTELLINGEN EN BEZIENSWAARDIGHEDEN

Een nog altijd zeer bruikbare gids voor Oud-Haarlem (en Brederode) gaf A. W. Weismann in het Bulletin van de Oudheidkundige Bond van 1913; voor dit doel leent zich ook nog steeds G. van Arkel en A. W. Weismann, Noord-Hollandsche Oudheden II 2, bl. 3 ev. en vooral de recentere Voorloopige Lijst der Nederlandsche Monumenten van Geschiedenis en Kunst: de Provincie Noordholland, bl. 109 e.v. Een handig en beknopt gidsje is: Mevrouw J. M. Sterck-Proot, Rondgangen door Haarlem (1949).

STADHUIS

Geopend alle werkdagen van 9 tot 14 uur; des Zaterdags van 9 tot 12 uur. Bezienswaardig zijn de hal, de oude raadszaal en een enkel ander vertrek; voor bezichtiging wende men zich tot de boden (boven).

GROTE OF SINT BAVOKERK

Te bezichtigen op werkdagen van 9—12, 14—17 uur tegen betaling van 25 cents per persoon, ingang Kosterij, Oude Groenmarkt 23. Zeer bezienswaardig zijn de Koorbanken (1500) en het Koorhek (1510), de koperen lessenaar de 'Pelicaan' (1499), het schilderij van Geertgen tot St Jans, de 3 scheepjes van het Scheepsmakersgilde, de H. Geest- of Broodbank, de Pilaarbeschilderingen en het orgel (1738). In de kerk zijn o.a. begraven: Frans Hals (koor no. 56), Bilderdijk (Zuidbeuk), Saenredam. Bezichtiging van de toren na overleg met de Koster. Orgelbespeling: Donderdag van 15—16 uur, April tot en met October; Dinsdag van 20—21 uur, Mei tot en met September. Toegang vrij. Aanbevelenswaardig ter raadpleging zijn het door onze Vereniging uitgegeven plaatwerk: J. W. Enschede, de St. Bavo of Groote Kerk, beknop-

ter: de St. Bavo of Groote Kerk te Haarlem, Drukkerij Erven Loosjes 1927: J. W. STUFFERS: De Groote of Sint Bavokerk te Haarlem na de restauratie, 1915.

FRANS HALSMUSEUM

Geopend op werkdagen in November-Februari van 10 tot 15 uur; Maart en October van 10 tot 16 uur; April-September van 10 tot 17 uur; op Zon- en feestdagen respectievelijk van 13 tot 15 uur, van 13 tot 16 uur en van 13 tot 17 uur. Gesloten op Nieuwjaarsdag. Toegangsprijs 25 cents per persoon; op Zon- en feestdagen 10 cents.

Al dadelijk is het fraaie oude gebouw zelf—het voormalige Oudemannenhuis—gestoffeerd met antieke meubelen, een grote attractie. De kern van het museum vormt een fraaie collectie schilderijen, vervaardigd door Haarlemse meesters uit verschillende tijden; het belangrijkst zijn natuurlijk de elf schilderijen van Frans Hals, waaronder de acht wereldvermaarde Schutters- en Regentenstukken. De catalogus van de schilderijen is uitverkocht, een nieuwe is in bewerking; een geïllustreerde gids is in het museum verkrijgbaar. Ook bergt het museum specimina van de allereerste voortbrengselen van de boekdrukkunst, de z.g. 'Costeriana'. Hiervan is een catalogus te bekomen.

MUSEUM 'HET HUIS VAN LOOY'

Gevestigd Kleine Houtweg 103.

Het museum is geopend dagelijks van 10 tot 12.30 uur en van 13.30 tot 17 uur, des Zondags van 14 tot 17 uur; het oude woonhuis van JAC. VAN LOOY is geopend des Donderdags van 10 tot 12 uur en van 14 tot 17 uur; des Zondags van 14 tot 17 u.

BISSCHOPPELIJK MUSEUM

Gevestigd Jansstraat 79.

Geopend dagelijks van 10 tot 17 uur, des Zondags van 13 tot 16 uur. Toegangsprijs 40 cents per persoon. Zaterdagmiddag en Zondag 25 cents per persoon. Bevat voornamelijk sculpturen, borduurwerk, schilderijen, handschriften en penningen; tevens een kunst- en kerkhistorische bibliotheek.

TEYLERS MUSEUM

Gevestigd Spaarne 16.

Iedere werkdag, behalve Maandag, geopend van 11—17 uur gedurende de maanden Maart t/m September en van 11—15 uur gedurende de maanden October t/m Februari, bovendien de eerste Zondag van elke maand van 11—17 uur resp. van 11—15 uur. De toegangsprijs bedraagt *f* 0,25, de eerste Zondag van elke maand *f* 0,10.

Kunstverzamelingen: Bezienswaardig is de verzameling van Hollandse schilderijen, aanvangende met meesters uit het begin van de 19de eeuw, doch vooral de uitgebreide collecties van tekeningen en prenten: tekeningen van oude meesters der Hollandse, Italiaanse en Franse scholen (o.a. REMBRANDT, MICHEL ANGELO en CLAUDE LORRAIN), gravures en etsen(o.a. van LUCAS VAN LEYDEN, GOLTZIUS, REMBRANDT en ADR. VAN OSTADE): bovendien enige geïllumineerde manuscripten. Afwisselende tentoonstellingen uit de collecties. Voor meer belangstellenden en studenten zijn op schriftelijke aanvraag aan de Conservator Dinsdag- en Vrijdagmiddag van 13 tot 16 uur portefeuilles te bezichtigen.

Verzameling Physische Instrumenten: Zeer belangrijk o.a. de historische verzameling door Dr MARTINUS VAN MARUM meer dan een eeuw geleden bijeengebracht en de grote electriseermachine naar VAN MARUM.

Paleontologische verzameling: Behalve een zeer belangrijke collectie fossielen is bijzonder aantrekkelijk een verzameling delfstoffen, bijeengebracht door wijlen Dr T. C. WINKLER.

Een *Penningkabinet* met vele zeldzaamheden is te bezichtigen de eerste Dinsdag van elke maand.

De *Bibliotheek* is op werkdagen, behalve Maandag, geopend van 14 tot 17 uur.

STICHTING MUSEUM ENSCHEDÉ

Het Museum is gevestigd in het bedrijfscomplex van Joh. Enschedé en Zonen Grafische Inrichting N.V. aan het Klokhuisplein.

De collectie is voor het publiek toegankelijk gesteld, iedere Woensdagmiddag van 2 tot 4 uur, mits tijdig te voren een verzoek daartoe tot het bestuur van de Stichting wordt gericht.

Stichting Museum Enschedé, oorspronkelijk bedoeld een inzicht te geven in de geschiedenis der Nederlandse lettergieterijen gedurende de 15de tot de 19de eeuw, heeft als verzameling der daartoe strekkende bewijsstukken een uitbreiding ondergaan door toevoeging van andere merkwaardige voorwerpen die betrekking hebben op de geschiedenis van de boekdrukkunst in het algemeen en het aandeel dat leden van het geslacht Enschedé daarin gehad hebben, in het bijzonder.

STADSBIBLIOTHEEK EN LEESZAAL

Gevestigd Prinsenhof 7. Behalve op Zondag zijn de lees- en krantenzalen dagelijks kosteloos toegankelijk en kunnen boeken tegen een kleine jaarlijkse contributie geleend worden.

Daterend van circa 1596 draagt de stedelijke boekerij in haar oudste boekenbezit het kenteken van haar oorsprong (Haarlemse kloosterbibliotheken). De grote uitbreiding van in de 19de eeuw en vooral sinds 1922 door de toevoeging van een Openbare Leeszaal, die voor Haarlem-Noord in 1930 bovendien een filiaal opende in het Huis te Zaanen, waar evenals in het Prinsenhof de moderne inrichting is gevestigd in min of meer antieke omgeving. Boekerijen van zeer veelzijdig karakter w.o. muziekbibliotheek sinds 1942 en jeugdbibliotheken sinds 1951. Deze laatsten zijn gevestigd Schouwtjeslaan 63 en in Huis te Zaanen. Filiaal te Spaarndam geopend in 1951.

In 1939 verscheen de Catalogus van boeken en andere geschriften over Haarlem en omstreken aanwezig in de Stadsbibliotheek en leeszaal van Haarlem. Dit boekje is voor 30 cent verkrijgbaar aan de Leeszaal (Prinsenhof).

Alfabetische en systematische fiches- en kaartcatalogi zijn aanwezig; in de hoofdbibliotheek bovendien trefwoorden-, biografische- en recensiecatalogi.

Ook zijn verkrijgbaar catalogi van Nederlandse en in het Nederlands vertaalde letterkunde (w.o. romans), buitenlandse letterkunde (w.o. romans), wiskunde, natuurwetenschappen en technische wetenschappen, voorts van aardrijks-, land- en volkenkunde en van muziekwerken.

De hoofdbibliotheek telt ± 120.000, de filiaalboekerij ± 13.000, de muziekbibliotheek ± 7.000 boeken, de jeugdbibliotheken ± 6.000 boeken. Tezamen 146.000 boeken.

R.K. OPENBARE LEESZAAL EN BIBLIOTHEEK

Gevestigd Nieuwe Gracht 70. Geopend: Maandags 13—17 uur, Donderdags 10—13 uur, overige werkdagen 10—17 uur.

Bovendien op Maandag-, Woensdag- en Vrijdagavond 19—21.30 uur.

De lees- en studiezaal zijn kosteloos toegankelijk.

De *Jeugdbibliotheek en -leeszaal* is geopend: Woensdag- en Zaterdagmiddag 13—17 uur, Vrijdags 16—17.30 en 19—21 u.

GEMEENTE-ARCHIEF

Het archief is gevestigd Jansstraat 40. Geopend op alle werkdagen van 9—12, 14—17 uur; des Zaterdagsmiddags gesloten. Behoudens al hetgeen men in een archief mag verwachten, zijn daar o.a. te raadplegen de historische-topografische atlas, bevattende plattegronden, stadsgezichten en portretten betrekking hebbende op Haarlem en onmiddellijke omgeving en de verzameling VOORHELM-SCHNEEVOOGT: prenten van Haarlemse graveurs. De topografische verzameling en de prentbriefkaartencollectie van de Vereeniging Haerlem kunnen aldaar geraadpleegd worden.

HOLLANDSCHE MAATSCHAPPIJ DER WETENSCHAPPEN

Gevestigd Spaarne 17.

De bibliotheek van de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen bevat circa 7000 werken, voornamelijk van natuurwetenschappelijke aard, w.o. een verzameling wiskundige werken uit de 17de en 18de eeuw, bijeengebracht door Prof Dr J. Bosscha.

De boeken zijn te raadplegen in de bibliotheek van Teyler's Stichting, Spaarne 16, op elke werkdag, behalve 's Maandags, van 14—16 uur.

RIJKSARCHIEF IN NOORDHOLLAND

Gevestigd Ceciliasteeg 12, hoek Jansstraat. Geopend op alle werkdagen van 9 tot 17 uur; des Zaterdags van 9 tot 12.30 uur. Aldaar tevens te raadplegen de provinciale verzameling van kaarten en platen betrekking hebbende op de plaatsbeschrijving en historie van Noordholland, terwijl ook de bibliotheek van het archief daarop gespecialiseerd is.

DE RUÏNE VAN HET SLOT BREDERODE

Kosteloos toegankelijk in Juni-Juli van 9—20 uur; April, Mei, Augustus en September 9—18 uur; October—Maart 9—16 uur. Oriënterend voor de geschiedenis, enz. van de ruïne is J. S. Visser: de Ruïne van Brederode; eveneens doch ouder en beknopter: Jhr Mr Victor de Stuers: de Ruïne van Brederode. Beide boeken zijn op de ruïne zelf verkrijgbaar.

KRONIEK 1952

JANUARI

1. Ir. C. M. Cool, eerstaanwezend hoofdingenieur bij het P.E.N., benoemd tot technisch adjunct-directeur bij dit bedrijf en de heer F. W. J. Straakenburg tot economisch adjunct-directeur.
3. De heer C. Thomese, afgetreden als hoofdingenieur-directeur van de Provinciale Waterstaat, benoemd tot ridder in de orde van de Nederlandse Leeuw.
5. De Vereniging van Haarlemse Ziekenfondsen tot bevordering van tandheelkundige verzorging herdenkt haar vijfentwintigjarig bestaan.
6. Huldiging van de heer H. van de Wateren, pionier op het gebied van het volksdansen, ter gelegenheid van zijn zilveren jubileum.
8. †De heer E. W. A. van Nederhasselt, oud-wethouder van Bloemendaal.
10. De gemeenteraad verleent een crediet van *f* 365.500 voor het bouwen van het eerste deel van het Coornhertlyceum aan de Chrysanthemumlaan (zie 24 Maart).
11. †De heer B. G. Dorhout Mees, Vogelenzang, jagermeester van de Koningin in de provincie Zuid-Holland en tweede particulier secretaris van Prins Bernhard.
13. †De heer A. L. de Jong, directeur van de N.V. Handelmaatschappij voorheen firma weduwe L. de Jong aan de Grote Houtstraat.
14. Het resultaat van de burgerzinlening is, dat voor een bedrag van *f* 2.233.400 wordt ingeschreven, waardoor de bouw van 346 woningen verzekerd is.
18. Viering gouden feest van de afdeling Haarlem van de Bond van Smeden, Constructie- en machinereparatiebedrijven.
22. De heer M. Hirs, veertig jaar werkzaam op de drukkerij van O. Th. Dantuma, wordt toegekend de bronzen eremedaille, verbonden aan de orde van Oranje-Nassau.
24. †De heer A. Bertling, Aerdenhout, oud-notaris te Haarlem.

JANUARI—FEBRUARI

25. Officiële ingebruikneming van de Christelijke school voor buitengewoon lager onderwijs (Prinses Marijkeschool) aan de Sophiastraat.
26. †Dr K. J. L. Alberdingk Thijm (Lodewijk van Deijssel), letterkundige.
28. Burgemeester mr P. O. F. M. Cremers reikt in de hal van het Stadhuis aan 96 verzetsstrijders(sters) het mobilisatie-verzetskruis uit.
29. Ds W. J. van Elden treedt af als voorzitter van het Christelijk Militair Tehuis en wordt benoemd tot erelid van het bestuur.
30. De gemeenteraad besluit voor de bouw van een openbare lagere school ten zuiden van de Jan Gijzenvaart een crediet van *f* 268.000 beschikbaar te stellen (zie 25 April); de meerderheid acht melksanering niet van algemeen belang (zie 26 Maart); aangegaan wordt een geldlening van *f* 1.000.000 tot dekking van kapitaaluitgaven van het Gemeentelijk Energiebedrijf.
Het echtpaar Parlevliet-Café te Nieuw Vennep wordt verblijd met de geboorte van een drieling: 2 meisjes en 1 jongen.

FEBRUARI

1. Arts J. J. Westenburg te Bloemendaal legt zijn praktijk, die hij veertig jaar heeft uitgeoefend, neer.
2. †Mr L. V. Hoog, advocaat en procureur.
3. †De heer W. J. Wijdom, procuratiehouder van het kantoor Haarlem der Twentsche Bank.
4. In de Noorderkapel aan de Minahassastraat wordt een sociëteit voor ouden van dagen ingericht.
6. Mr A. Bruch veertig jaar advocaat en procureur te Haarlem.
Aanbesteed is de bouw van een kerkgebouw van de Nederlands Hervormde gemeente te Spaarndam aan de Eksterstraat nabij de Rijkstraatweg; architect is de heer H. W. van Kempen te Bloemendaal (zie 21 Maart).
8. De kunstschilder H. F. Boot 75 jaar.

FEBRUARI—MAART

9. †De heer J. TANIS, bekend door radiowerk der Gereformeerde Kerk te Bloemendaal.
†De heer F. H. DE VISSER, eigenaar van hotel Rusthoek te Bloemendaal.
10. Prof. mr A. ANEMA, lid van de Eerste Kamer, 80 jaar.
Viering van het veertigjarig bestaan der afdeling Haarlem van de Katholieke Grafische Bond.
11. †De heer M. KOKKELKOREN, bekende figuur te Overveen, die van 1882 tot 1922 postbode aldaar is geweest.
12. De begroting der gemeente verschijnt en sluit met een bedrag aan inkomsten en uitgaven van *f* 27.359.542; om het tekort te dekken is een extra-uitkering van *f* 400.000 uit het gemeentefonds geraamd (zie 9 Mei).
16. De heer H. VAN DONKELAAR, vijf en twintig jaar penningmeester van de afdeling Haarlem van de Nederlandse Reisvereniging, gehuldigd.
17. †De heer A. H. M. X. TROUSSELOT, directeur van de N.V. Heringa en Wuthrich.
18. †Mr T. A. M. A. VAN LÖBEN SELS, advocaat en procureur.
Uitreiking van de onderscheiding Orde en Vrede aan tweehonderd gedemobiliseerden.
20. Voor de vernieuwing van het wegdek in de Wilhelminastraat en de Zijlvest stelt de raad een crediet van *f* 248.700 beschikbaar en voor de verlichting *f* 27.200.
23. De vergadering van de Nederlandse Honkbalbond benoemt de heer D. BEETS te Haarlem tot erelid.
28. Tijdens een nachtelijke brand wordt het winkelpand van de HEMA aan de Kruisstraat zwaar beschadigd.
Directeuren van Teylers Stichting hebben benoemd tot beheerder van de wetenschappelijke kunstverzameling prof. dr J. Q. VAN REGTEREN ALTENA en hebben met de dagelijkse leiding belast de heer J. H. VAN BORSSUM BUISMAN.
29. †De heer TH. C. DRIJVER, oud-gezagvoerder der K.N.S.M.

MAART

1. De kleermakerij P. MIDDENDORP honderd jaar.

MAART

Benoemd tot administrateur ter gemeentesecretarie en tevens chef van de zevende afdeling (Openbare Werken en Volkshuisvesting) de heer M. H. VAN DER HOEVEN, te Rotterdam.

†De heer E. H. J. HARTOG, oud-penningmeester en erelid der voetbalclub Haarlem.

Dr W. MOL 25 jaar verbonden als orthopaedisch chirurg aan het Sint Elisabeths Gasthuis.

3. Tot diegenen, die te Amsterdam in het Koninklijk Paleis door PRINS BERNARD worden onderscheiden wegens betoonde moed, zowel gedurende de Meidagen van 1940 en de bezetting van Nederland, als bij de politiële acties in het Verre Oosten, behoren de volgende personen uit Haarlem en omgeving: J. G. VAN DEN BERGH, Bloemendaal (bronzen Leeuw), V. G. KOKHUIS, H. BUITENHUIS, J. C. STUART, Haarlem, J. SILLER, Heemstede, P. N. J. LETTE, Aerdenhout, (allen bronzen kruis), N. S. RAP, Bloemendaal (vliegerskruis) en J. P. BOSHOF, Haarlem (kruis van verdienste).

4. †De heer W. J. J. SCHUIJT, oud-inspecteur der Rijksbelastingen.

In de vacature F. P. VERMEULEN te Velsen wordt benoemd tot lid van de Provinciale Staten van Noordholland mr O. H. VAN WIJK te Heemstede.

5. Benoemd is tot ridder in de orde van Oranje-Nassau de heer S. A. STEINBEEK te Heemstede, oud-vlieger eerste klasse bij de K.L.M.

10. Gouden jubileum van de heer P. KOOY, chef der afdeling buitenland bij het kantoor Haarlem der Twentsche Bank.

In het veilinggebouw Frascati te Amsterdam wordt ingezet de verkoop van de buitenplaats De Hartenkamp te Heemstede; later wordt zij onderhands verkocht voor een R.K. psychiatrische inrichting voor jongens.

Tijdens een voorstelling van 'De Spaanse Brabander' in de Stadsschouwburg wordt JAN MUSCH ter gelegenheid van zijn gouden toneeljubileum gehuldigd.

12. De heer CH. E. VISSER, president-directeur van de N.V. Droste's Cacao en Chocoladefabriek, 70 jaar.

MAART

De gemeenteraad besluit tot het instellen van een gemeentelijke dienst voor de Lichamelijke opvoeding, de Sport en de Jeugdzorg; tot inspecteur van deze dienst wordt benoemd de heer S. HEIJERS JR.

15. †De heer M. J. KEIZER, oud-notaris te Krommenie.
De heer J. J. GEERLINGS, 40 jaar werkzaam bij de N.V. Electrische Luxebroodfabrieken v.h. J. Carels, wordt de bronzen eremedaille, verbonden aan de orde van Oranje-Nassau, toegekend.
Opening van het pastoraal Centrum Lindenheuvel te Overveen, dat onder leiding staat van ds R. VAN DER MAST.
Op de erebegraafplaats aan de Zeeweg wordt bijgezet het stoffelijk overschot van de heer D. KOOMEN, Heemstede, vroeger chef-de-bureau van de Bond zonder naam, die kort na de bevrijding in het concentratiekamp te Durach is overleden.

16. Om het motorschip 'Safi', gebouwd op de werf van de Haarlemse Scheepsbouwmaatschappij, Spaarndam te laten passeren, moeten speciale maatregelen aan de sluis worden getroffen.

17. Op de erebegraafplaats aan de Zeeweg wordt bijgezet het stoffelijk overschot van de heer Jos. MATHOT, drukker te Haarlem, overleden op 27 November 1944 te Neuengamme (concentratiekamp).

18. Het bestuur van de Woningbouwvereniging Het Oosten heeft aanbesteed het bouwen van 354 woningen nabij de Prins Bernhardlaan in Oost; laagste inschrijver Aannemingbedrijf Erven R. F. P. Jansen, Nieuw-Vennep voor *f* 3.034.182.
†Mr H. G. WITTEBOL, secretaris van de directie der N.Z.H.V.M., overlijdt aan de gevolgen van een verkeersongeluk te Eemnes.
†De heer G. J. BAKKER, Bloemendaal, directeur van de Cultuurmaatschappij Tjiomas.
Herdenking van het 100-jarig bestaan der Christelijke schoolvereniging te Heemstede.

19. Op de erebegraafplaats aan de Zeeweg wordt het stoffe-

MAART—APRIL

lijk overschot van de heer L. PEPER, vroeger lid van de gemeenteraad, bijgezet.

21. Heien van de eerste paal van het kerkgebouw der Hervormde gemeente van Spaarndam aan de Eksterstraat (zie 24 Mei).

22. †H. DIK, rijwielgroothandelaar te Haarlem.
Architect J. LONDON te Hilversum, bouwer van het raadhuis te Halfweg en van het Militair Tehuis te Haarlem, vroeger woonachtig te dezer stede, wordt 80 jaar.
Wegens zijn benoeming tot voorganger van de Vereniging van Vrijzinnig Hervormden te Arnhem neemt dr J. DE GRAAF afscheid als voorganger van de Vereniging van Vrijzinnig Hervormden alhier.

24. De aannemer H. VAN DEN AARDWEG is de laagste inschrijver van de bouw van het eerste deel van het Coornhertlyceum aan de Chrysanthemumlaan; hij schreef in voor *f* 186.450 (zie 4 Juni).

25. Mevrouw A. C. VAN ANDEL-SMITS, uit Spaarndam, thans in een rusthuis, honderd jaar.

26. Het Bedrijfschap voor Zuivel beschikt afwijzend op een verzoek van Haarlemse melkhandelaren om tot melksanering over te gaan.

27. †Mr J. A. VAILLANT, administrateur bij de Provinciale Griffie en secretaris van het college van directeuren van Teylers Stichting.

30. Ds M. HOLTROP, beroepen naar Leeuwarden, neemt afscheid als predikant der Christelijk Gereformeerde Kerk van Haarlem-Centrum.

31. Bouw van 3 Amerikaanse mijnenvegers op de werf van de Haarlemse Scheepsbouwmaatschappij.
De Graveerinrichting en Stempelfabriek JILLES A. DAL bestaat 25 jaar; een vergroot pand wordt in gebruik genomen en de oudste firmant viert zijn zeventigste verjaardag.

APRIL

1. Oprichting van de Vereniging van Vrienden van de Haarlemse Orkest Vereniging.

APRIL

In het afgelopen kwartaal is het aantal inwoners teruggelopen van 165.074 tot 165.003 (zie 1 Juli).
Opening van de bioscoop Lido op het Plein.

2. †De heer B. BONEFANG (Alex Benno), bekende figuur in film- en bioscoopkringen.
De gemeenteraad besluit een bedrag van *f* 1.920.000 beschikbaar te stellen voor versterking van het hoogspanningsdistributienet van het Gemeentelijk Energiebedrijf.
In het gebouw van het Rode Kruis aan de Paviljoenslaan is ondergebracht de bloedtransfusiedienst, die vroeger in het Sint Elisabeths Gasthuis gevestigd was.

5. Viering van het vijftigjarig bestaan van de Haarlemse HBS-vereniging (HBS b).

7. Het 25-jarig bestaan van de Oosterkerk herdacht.
De vergadering van de Algemene Vereniging voor Bloembollencultuur besluit met 226 tegen 221 om niet samen te werken met de Stichting 'Keukenhof' en benoemt tot erelid mr R. C. BAKHUIZEN VAN DEN BRINK te Heemstede, oud-secretaris van het scheidsgerecht.

8. De mozaïekschilder ANTON MOLKENBOER viert zijn 80e verjaardag.
Tot directeur van de drukkerij De Spaarnestad is benoemd Dr Ir H. J. A. DE GOEIJ, tot heden adjunct-directeur, en tot gedelegeerd-commissaris de heer C. OOMS.

14. De heer G. LIEDMEYER is vijftig jaar werkzaam bij de N.Z.H.V.M.
De Paus heeft benoemd tot ridder in de orde van de H. Gregorius de heer P. G. M. COEBERGH, eigenaar van de boekhandel, welke zestig jaar bestaat.

16. †De heer A. MEYER VAN VELSEREND, oud-eigenaar van de hotels Royal te Haarlem en Velserend te Santpoort.

17. Aanbesteed wordt de bouw van het tweede Christelijk Lyceum aan de westzijde van de Planetenlaan in Haarlem-Noord; laagste inschrijvers Roelofs en Haase te Rijssen voor *f* 677.900.
Te Rees is een gedenkteken onthuld ter nagedachtenis van hen die in het kamp aldaar het leven lieten; onder hen waren vele Haarlemmers die bij de razzia op 6 December 1944 gearresteerd waren.

APRIL

†Mevrouw Joy Mc. Arden te West Bromwich, dochter van wijlen de heer A. IJzerman te Bloemendaal; zij was lerares aan de muziekschool te Birmingham.

19. De heer P. A. van Buggenum, die zestig jaar werkzaam is bij het bouwbedrijf P. Rijnierse te Overveen, wordt toegekend de eremedaille in zilver, verbonden aan de orde van Oranje-Nassau.

21. †Ds J. G. Lekkerkerker, emeritus-predikant bij de Nederlands Hervormde gemeente te Bennebroek.

23. †De heer F. A. van Riet, oud-hoofd van de Buitenrustschool.

De gemeenteraad verleent eervol ontslag aan Dr J. S. Bartstra, als leraar aan het Stedelijk gymnasium.

25. Aanbesteed is de bouw van een zevenklassige school voor openbaar lager onderwijs aan de Jan Gijzenkade; laagste inschrijver P. A. M. Sprengers te Haarlem voor *f* 108.000.
In de gymnastiekzaal der Führhopschool aan de Planetenlaan is een loopschool van de afdeling Haarlem van de Algemene Nederlandse Invalidenbond geopend.

29. Dr J. G. Hoge, directeur van de Mariastichting, is 25 jaar arts en Jhr Dr C. G. J. von Winning, verbonden aan dit ziekenhuis, 40 jaar arts.
Aan de heer H. Buijtenhuys te Haarlem, gezagvoerder bij de K.N.S.M., wordt toegekend het bronzen kruis voor de moed die hij tegenover de vijand heeft getoond.
Bij Koninklijk besluit zijn ter gelegenheid van de verjaardag van de Koningin de volgende onderscheidingen toegekend: Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw: L. J. P. N. A. Bouwman te Heemstede, lid van Gedeputeerde Staten van Noordholland; ir W. M. Vink te Bloemendaal, hoofdingenieur A bij de Provinciale Waterstaat van Noordholland. Officier in de Orde van Oranje-Nassau: A. D. Huijsman, gedelegeerd commissaris van Joh. Enschedé en Zonen Grafische Inrichting N.V. te Haarlem; ir J. C. Kaars Sijpesteijn te Vogelenzang, president-commissaris en gedelegeerd directeur der Ned. Linoleumfabriek te Krommenie; A. Kouwenaar te Haarlem, directeur der N.V. Houthandel Peltenburg en Zn., oud-directeur van het Rijksbureau voor Hout; M. J. van Thiel, hoofdingenieur A bij het Provinciaal Elec-

triciteitsbedrijf van Noordholland te Bloemendaal; mr J. F. Jansonius, burgemeester der gemeente Haarlemmermeer; dr A. la Fleur te Overveen, rector van het tweede Christelijk Lyceum te Haarlem; J. van der Meulen te Heemstede, directeur van de Rijkskweekschool voor Onderwijzers en Onderwijzeressen te Haarlem; ir F. Thiel te IJmuiden, directeur van de N.V. Visserij-onderneming V.E.M.; Ridder in de Orde van Oranje-Nassau: K. Blauw te Haarlem, hoofdcommies ter Provinciale Griffie van Noordholland; H. H. Holthuis te Overveen, oud-penningmeester van de Nederlandse Jeugdherbergcentrale; A. C. Tolk te Heemstede, inspecteur vluchtuitvoering en grondorganisatie der K.L.M.; A. H. Beenhakker te Haarlem, administrateur van 'Haarlems Ziekenfonds'; S. Rijkes te Heemstede, bestuurslid van de afdeling Haarlem van het Nederlands Genootschap tot Reclassering. Eremedaille in goud, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau, is verleend aan: C. Halsbergen, bedrijfsleider bij de strafgevangenis te Haarlem; H. J. te Marvelde, adjudant van gemeentepolitie te Heemstede; L. Sleutelberg te Haarlem, controleur A van 's Rijks belastingen; W. F. van der Schraaf te Haarlem, technisch ambtenaar 1ste klasse bij het ministerie van Wederopbouw en Volkshuisvesting; E. J. Mooi Hzn. te Heemstede, hoofdemployé der P.T.T.; H. W. Manhoudt te Overveen, procuratiehouder bij Harrenstein's Handel-Maatschappij N.V. te Amsterdam; G. van Waard te Haarlem, oud-administrateur, thans propagandist van de Haarlemse Vereniging tot Bestrijding der Tuberculose. Eremedaille in zilver, verbonden aan de orde van Oranje-Nassau, is verleend aan: W. de Koning, brigadier van gemeentepolitie te Haarlem; P. Veenstra, adjudant van gemeentepolitie te Bloemendaal; J. Cornet te Haarlem, chef-hofmeester bij de N.V. Stoomvaartmaatschappij Nederland; P. de Borst te Haarlem, scheepstimmerman bij de N.V. Stoomvaartmaatschappij Nederland; Th. van Helmond te Haarlem, ploegbaas bij de N.V. Nederlandse Spoorwegen; A. J. le Fevre te Heemstede, reiziger bij Henri Jullien N.V. te

APRIL—MEI

Amsterdam; F. W. Weijers te Heemstede, boekhouder bij de N.V. D. W. Rookmaker en Zoon te Haarlem; J. Smit en C. J. Oostenrijk, werkzaam bij de Chr. Vereniging voor verpleging van lijders aan vallende ziekten 'Meer en Bosch' te Heemstede, en J. Kortenhoeven te Visvliet (Gr.), reizend broeder-diacoon bij deze vereniging. Eremedaille in brons, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau, is toegekend aan: J. W. Loof en J. van der Jagt te Haarlem, bestellers 1ste klasse der P.T.T.; A. H. C. van Opstal en G. E. L. de Jong te Haarlem, respectievelijk machinaal houtbewerker 1ste klasse en stoffeerder bij de Nederlandse Spoorwegen.

30. Ter gelegenheid van de viering van Koninginnedag trekt een carnavalsstoet uit Kerkrade door de stad.

MEI

1. De firma Guépin en Van der Vlugt wordt overgenomen door de Nederlandse Handelmaatschappij: de heer R. Fontein wordt mede-agent en de heren J. J. Thöne en mr J. W. van der Vlugt adviseurs van het kantoor Haarlem.
   Ter gelegenheid van het tienjarig bestaan van de muziekbibliotheek van de Stadsbibliotheek wordt in de Vleeshal een concert met werken van Haarlemse componisten gegeven.
   Viering van het vijf en zeventigjarige bestaan van de N. V. Weduwe G. Oud Pzn en Co.
2. In het Frans Halsmuseum wordt een eretentoonstelling gehouden van werken van de kunstschilder H. F. Boot, die 75 jaar oud is geworden.
4. De voetbalclub Haarlem wordt kampioen van een der afdelingen eerste klasse van de Koninklijke Nederlandse Voetbalbond.
6. De Houthandel Peltenburg bestaat 125 jaar.
8. De Haarlemse Handelsvereniging herdenkt het zestigjarig bestaan met een receptie en een maaltijd (zie 13 Mei).

MEI

De heer P. Voogd, veertig jaar magazijnmeester bij Vernhout en Van Sluijter's drukkerijen wordt toegekend de zilveren eremedaille, verbonden aan de orde van Oranje-Nassau.

9. De gemeenteraad keurt de gemeentebegroting 1953 goed.

13. Reorganisatie van de Haarlemse Handelsvereniging, de heer P. Barend tot voorzitter en de heer B. W. Lasschuit tot erevoorzitter benoemd.

15. Burgemeester mr P. O. F. M. Cremers opent de vergrote speeltuin van de speeltuinvereniging 'De Glasblazers' aan de Papentorenvest.

Herdenking van het honderdjarig bestaan van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Haarlem en omliggende gemeenten. Rede van de voorzitter, de heer J. J. Swens, (zie 31 Mei).

Jhr mr C. J. A. den Tex, herbenoemd tot burgemeester van Bloemendaal.

17. †De heer G. A. van der Meer, directeur van de Haarlemse manege.

Aan mejuffrouw J. W. Jobse, dienstbode bij mevrouw C. M. Weijnman-De Vey, wordt toegekend de bronzen eremedaille, verbonden aan de orde van Oranje-Nassau.

De Haarlemse Zeilvereniging opent aan de Lagedijk in Spaarnwoude een nieuw clubgebouw.

19. †De heer R. W. Lieve, oud-leraar aan de HBS.

Mr F. P. Th. Rohling te Bloemendaal wordt benoemd tot administrateur A in tijdelijke dienst van het ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en wordt belast met de leiding van de afdeling oudheidkunde en natuurbescherming.

Wethouder W. F. Happé installeert ten Stadhuize een nieuwe prijzencommissie.

22. †De heer A. Biesheuvel, oud-wethouder van Haarlemmerliede en Spaarnwoude.

Viering van het vijftigjarig bestaan van de Bloemendaalse Schoolvereniging.

24. In de in aanbouw zijnde kerk aan de Eksterstraat van de Nederlands Hervormde gemeente te Spaarndam wordt

MEI—JUNI

een herdenkingssteen gemetseld en aan het gebouw wordt de naam Sionskerk gegeven (zie 17 December). Viering van het tweede eeuwfeest van de Hollandse Maatschappij der Wetenschappen met een vergadering in de Doopsgezinde kerk en een maaltijd in de hal van het Stadhuis; ter gelegenheid van het jubileum wordt de voorzitter, dr J. E. BARON DE VOS VAN STEENWIJK, benoemd tot commandeur in de orde van Oranje-Nassau en jhr F. J. E. VAN LENNEP, lid van het bestuur, tot ridder in de orde van de Nederlandse Leeuw; tijdens de maaltijd wordt de zilveren legpenning der maatschappij uitgereikt aan PRINS BERNHARD, aan burgemeester mr P. O. F. M. CREMERS, aan mr A. STARING, die de feestrede had uitgesproken, en aan dr J. A. BIERENS DE HAAN, secretaris der maatschappij.

28. De heer C. A. FRANSEN, die veertig jaar werkzaam is bij de N.V. Kaashandelmaatschappij Gouda, wordt toegekend de gouden eremedaille, verbonden aan de orde van Oranje-Nassau.

31. Ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Haarlem en omstreken wordt in de hal van het Stadhuis een receptie gehouden.

JUNI

4. In het in aanbouw zijnd Coornhert-lyceum metselt de dochter van wethouder D. J. A. GELUK een herinneringssteen.

5. Opgericht wordt een natuurwacht voor Zuid-Kennemerland.

7. De heer F. S. NOORDHOFF, oud-wethouder, viert zijn zeventigste verjaardag.
†Dr L. P. VAN LELYVELD, Heemstede, rustend arts.

9. Bij Koninklijk besluit wordt eervol ontslag verleend aan de heer J. R. VAN BEEK te Haarlem als directeur van de ijkkring Noordholland; later wordt hij benoemd tot ridder in de orde van Oranje-Nassau.

10. Het expeditiebedrijf 'De snelle Visser' viert zijn veertigjarig bestaan.

JUNI

11. De afdeling Haarlem van de vereniging voor facultatieve lijkverbranding viert haar vijf en zeventigjarig bestaan.
12. De maatschappij voor Nijverheid en Handel houdt haar 175ste jaarvergadering; mr J. Bierens de Haan, die 25 jaar secretaris is, wordt benoemd tot officier in de orde van Oranje-Nassau.
14. De heer A. van Geluk te Overveen is veertig jaar directeur van de Aannemingmaatschappij Kondor te Amsterdam; hem wordt aangeboden de gouden medaille van de maatschappij voor Nijverheid en Handel.
16. †De heer A. M. Duijtshoff, oud-directeur van hotel Lion d'Or.
Aan de Schalkwijkerweg wordt een nieuw paviljoen van Nazorg geopend.
17. †De heer C. de Jong, binnenhuis-architect.
18. De gemeenteraad besluit een crediet van *f* 66.000 beschikbaar te stellen voor de aankoop van nieuwe stoelen en *f* 19.000 voor het maken van een nieuwe vloer in het Concertgebouw.
De coöperatieve woningbouwvereniging voor gemeentepersoneel viert haar veertigjarig bestaan.
19. De gemeenteraad van Bloemendaal kent mejuffrouw A. G. M. Nierhoff bij haar afscheid als ambtenares, belast met het Archief, de zilveren medaille der gemeente toe.
21. De bond van Middelbare en Hogere Technische ambtenaren in overheids- en semi-overheidsdienst houdt een congres.
Dokter J. J. van de Belt vijf en twintig jaar als arts aan de strafgevangenis verbonden.
Koningin Juliana en de oudste twee prinsessen brengen een bezoek aan het Openluchttheater, waar Joegoslavische dansers een uitvoering geven.
23. Mr C. W. Thöne te Bloemendaal neemt afscheid als president van de rechtbank te Amsterdam en wordt opgevolgd door mr C. Briët te Haarlem.
25. Bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal worden opnieuw gekozen de heren Th. S. J. Hooy te Haarlem en J. de Kadt te Heemstede; later wordt de heer H. Peschar te Haarlem gekozen.

JUNI–JULI

26. Bij de verkiezingen voor de Eerste Kamer der Staten-Generaal worden opnieuw gekozen de heren mr dr P. J. WITTEMAN te Overveen, P. J. KAPTEYN te Aerdenhout en prof. dr A. ANEMA te Haarlem.
27. †De heer C. D. VAN SCHOUWENBURG, vroeger werkzaam bij de Rijksverzekeringsbank.
28. Aan een straatje nabij de Donkerelaan te Bloemendaal wordt de naam 'Gestelse straatje' gegeven ter herinnering aan hen die in de oorlogsjaren in Sint Michielsgestel gegijzeld waren.
30. Zuster A. RASMUSSENS, die afscheid neemt als waarnemend adjunct-directrice van het Sint Elisabeths Gasthuis, wordt toegekend de gouden eremedaille, verbonden aan de orde van Oranje-Nassau.
De heer A. G. C. ENGELGEER neemt afscheid als hoofd-accountant bij de belastingen en wordt opgevolgd door de heer J. VEENENDAAL uit Arnhem.

JULI

1. In de Vishal wordt een tentoonstelling gehouden van werken, gemaakt door politiemannen in hun vrije tijd en van werken, vervaardigd door gedetineerden in de Strafgevangenis.
Uit het Noorder Buiten Spaarne wordt het lichaam van een drie en vijftigjarige scheepsbouwer opgehaald, die op 23 Juni vermoord was door zijn schoonzoon; deze wordt later veroordeeld tot een gevangenisstraf van twaalf jaar.
2. De Nederlandse Bond van Makelaars houdt een tweedaags congres.
3. De heer P. EGAS, Aerdenhout, oud-directeur van de N.V. Amsterdamse Maatschappij voor Levensverzekering.
De componist WILLEM RETTICH 70 jaar.
5. † LUCIEN BOUMAN, bariton.
† REINAUT HEERING, stadsbeiaardier.
8. Mejuffrouw M. VAN DEN BERG 40 jaar onderwijzeres aan de Noorderschool aan de Velserstraat.
9. De Mr A. Bruchschool aan de Karolingenstraat bestaat 25 jaar.

JULI

10. Begonnen wordt aan de bouw van het tweede Christelijk Lyceum aan de Planetenlaan.
12. Dr N. van der Schatte Olivier 50 jaar arts.
15. De gemeenteraad gaat een obligatielening van *f* 1.000.000 aan.
    De heer G. J. A. van Asch, administrateur en w.n. chef van afdeling 3b bij de Provinciale Griffie, is 40 jaar in Provinciale dienst werkzaam.
16. De gemeenteraad besluit de vermakelijkheidsbelasting voor cultureel gekeurde films te verlagen en een bedrag van *f* 356.100 beschikbaar te stellen voor grond- en bestratingswerken tussen de Vondelweg en de Muiderslotweg.
18. Mevrouw Went-Beets, dochter van Ds Nicolaas Beets, opent in de Vleeshal een tentoonstelling, gewijd aan de Camera Obscura (zie 19 Juli).
19. De heer W. F. Beeremans, journalist, 75 jaar.
    De tegenwoordige zweminrichting aan de Houtvaart 25 jaar geleden in gebruik genomen, hetgeen met een zwemfeest wordt gevierd.
    Hildebrandfeest in Dreefzicht.
20. † De heer F. Zwaan, oud-wethouder van Zandvoort.
    De bomen in de Wilhelminastraat gerooid wegens herbestrating.
23. In het Teylermuseum wordt een tentoonstelling gehouden onder de titel 'Vijf eeuwen tekenkunst'.
25. Deelnemers aan het 17de internationale kunsthistorische congres te Amsterdam worden officieel ontvangen in het Openluchttheater en in de hal van het Haarlemse Stadhuis.
28. † Ds H. Bakels, emeritus doopsgezind predikant.
    † Ds G. Mol, Heemstede, emiritus-predikant van de Nederlands Hervormde Kerk.
31. De heer L. van Kampen, chef van de nautische afdeling van de Koninklijk Nederlandse Stoomboot Maatschappij, die veertig jaar bij deze maatschappij is, wordt benoemd tot ridder in de orde van Oranje-Nassau.
    De heer J. H. Hellema, hoofd van de inspectie der belastingen te Haarlem, verlaat de rijksdienst met pensioen.

AUGUSTUS

1. In het Krelagehuis wordt een tentoonstelling van gladiolen gehouden, uitgaande van de Nederlandse Gladiolenkwekersvereniging.
4. † De heer J. R. H. Müller, Heemstede, conservator aan de Hortus Botanicus te Amsterdam.
6. De gemeenteraad stelt een bedrag van *f* 8.000 beschikbaar voor aankoop van het schilderstuk 'De dans om het gouden kalf' van Karel van Mander voor plaatsing in het Frans Halsmuseum, gaat een geldlening aan van *f* 2.000.000 en stelt zich garant voor een geldlening van *f* 70.000, die het Sportfondsenbad zal aangaan voor herstel van het bad.
   Luitenant-kolonel J. W. A. Stout, reikt als garnizoenscommandant, namens de minister van Oorlog aan de nabestaanden van 92 gesneuvelde militairen, die in Haarlem en omgeving gewoond hebben, oorkonden uit.
8. † De heer A. M. Kroon, plaatsvervangend rector van het Kennemer Lyceum.
15. Mevrouw H. G. Dingemans-Numans, kunstschilderes, 75 jaar.
   De heer A. Steetskamp, chef van de Algemene dienst bij de NZHVM, die veertig jaar in dienst is, wordt benoemd tot ridder in de orde van Oranje-Nassau.
20. † Ir P. C. van Steenwijk, oud-conrector van het Christelijk Lyceum.
22. † Jhr G. C. Quarles van Ufford, Bloemendaal, oudlid van de gemeenteraad.
25. Voor het schoolsparen heeft de Rijkspostspaarbank in de Lorentzschool loketten aangebracht.
   Begonnen wordt aan de bouw van een nieuw perron op het Haarlemse Station aan de zijde van het Kennemerplein.
26. De heer C. Verschoor neemt afscheid als referendaris van het P.E.N. en wordt benoemd tot ridder in de orde van Oranje-Nassau.
27. De gemeenteraad benoemt tot gemeentesecretaris Mr H. E. Phaff, gemeentesecretaris te Delft, die op 29 October beëdigd en op 19 November geïnstalleerd wordt.

AUGUSTUS—SEPTEMBER

25. De heer E. Rudulphy, conducteur bij de NZHVM, wordt toegekend de eremedaille in brons, verbonden aan de orde van Oranje-Nassau.
30. Jaarlijks bloemencorso.

SEPTEMBER

1. De heer P. J. Kapteyn, directeur van de Chocoladefabriek Union wordt ter gelegenheid van zijn zilveren jubileum benoemd tot officier in de orde van Oranje-Nassau (zie 24 September); tevens viering van het vijftigjarig bestaan van de fabriek.
† De heer M. J. Lürsen, musicoloog.
De heer A. Lucieer, leraar aan de HBS b, benoemd tot directeur van de Rijks HBS te Enkhuizen.
3. De Bronsteeschool te Heemstede bestaat 25 jaar.
5. De heer H. Seegers, 60 jaar in dienst der N.V. Grafische Inrichting Joh. Enschedé en Zonen.
† Mevrouw N. Dyserinck-van Gilse van der Pals, Aerdenhout, oud-vice-presidente van de afdeling Haarlem van de Nederlandse Vereniging van Huisvrouwen.
7. De Broedergemeente aan de Parklaan viert haar vijf en zeventigjarig bestaan.
12. Het Haerlems Studenten Gildt neemt een nieuwe sociëteit aan de Kenaustraat in gebruik.
14. De graficus S. H. Roos 75 jaar.
De R.K. kerk in het Kleverpark 50 jaar geleden in gebruik genomen.
17. De gemeenteraad besluit bepalingen te maken voor de winkelsluitingsverordening, waardoor groepen van winkels op een middag of een ochtend gesloten moeten zijn; een koopavond wordt niet ingesteld.
20. Mr R. C. Bakhuizen van den Brink treedt om gezondheidsredenen af als lid van de gemeenteraad van Heemstede en daardoor tevens als wethouder en bedankt als lid van de Provinciale Staten van Noordholland.
De school voor Individueel onderwijs aan de Parkweg te Bloemendaal in gebruik genomen.
22. † Mejuffrouw E. Ch. Knappert, Heemstede, oud-direc-

SEPTEMBER—OCTOBER

trice van de school voor Maatschappelijk Werk te Amsterdam.
Gedeputeerde Staten keuren het raadsbesluit van Haarlem van 19 Augustus 1951 goed, waarbij is vastgesteld een uitbreidingsplan tussen de Delft en het Station Bloemendaal; zij hebben echter bezwaren tegen de verbinding met Bloemendaal.

24. Opening van de banketbakkerstentoonstelling in de Vleeshal 'De kunst in de banketbakkerij', ter gelegenheid van het vijftigjarig bestaan van de afdeling Haarlem van de Nederlandse Banketbakkersbond en van het gouden jubileum van de N.V. Chocoladefabriek 'Union' (zie 9 October).

26. † Jhr W. Ph. Barnaart, bewoner van 'Huis te Vogelenzang', te Vogelenzang.

27. Viering van het zilveren jubileum van de lighallen voor t.b.c.-patiënten 'Brederodeduin' in Bloemendaal.
De Archaeologische Werkgemeenschap voor Westelijk Nederland, de Vereniging Haerlem en de Vereniging van Nederlandse Archaeologen houden in Teijler's stichting en in het kerkje 'De Stompetoren' een archaeologendag.

30. De heer W. F. Jansen is 25 jaar ambtenaar bij het bureau voor beroepskeuze, welke bureau tevens 25 jaar bestaat.
† De heer J. J. Delfos, oud-lid van de gemeenteraad.
Mr P. Fuhri Snethlage legt wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd zijn functie van directeur van de Nutsspaarbank neer; de heer J. Tromp uit Amersfoort volgt hem op.

OCTOBER

3. In de Generaal Cronjéstraat wordt een feestverlichting ontstoken door burgemeester Mr P. O. F. M. Cremers ter gelegenheid van het feit, dat de straat 50 jaar geleden werd aangelegd.

4. De heer J. F. Snoeks, leider van de Stads-evangelisatie, 70 jaar.

OCTOBER

Receptie van het zangkoor 'De stem des Volks' ter gelegenheid van het gouden jubileum.

5. Bij de pont te Pannerden rijdt een auto te water, waardoor het echtpaar H. BERT, het echtpaar J. H. WEMPE en de heer P. GORTZAK, allen uit Haarlem om het leven komen.

6. Op de receptie ter gelegenheid van het zilveren jubileum van de afdeling Haarlem van de R.K. bond van werkgevers in het loodgieters-, fitters- en installatiebedrijf bieden Nijmeegse collega's aan Haarlemmers borden aan, als dank voor de hulp, die Haarlemmers na de bevrijding aan Nijmegen verleend hebben.

8. De gemeenteraad besluit een bedrag van *f* 8.500 beschikbaar te stellen voor de aankoop van het schilderstuk 'Haan met kippen' van Albert Cuijp voor plaatsing in het Frans Halsmuseum; de Bannesteeg wordt afgesloten.

Het internationaal orgelconcours in de Grote Kerk is gewonnen door de Oostenrijker Prof. ANTON HELLER.

9. Wethouder W. C. BAKKER stelt de uitbreiding van het Diaconessenhuis (bovenbouw op de klasse-afdeling) in gebruik.

10. Opening van een internationale sportconferentie in de raadszaal.

11. De heer H. IJ. VISSER, ontvanger bij de rijksbelastingen, 40 jaar in dienst van het rijk.

13. Het Christelijk Militair Tehuis viert zijn zeventigjarig bestaan met een bijeenkomst in de Grote Kerk en met een bazar.

14. De gemeenteraad van Heemstede benoemt tot wethouder in de vacature Mr R. C. BAKHUIZEN VAN DEN BRINK de heer A. J. VAN HOUTEN.

15. In het pand voorheen Ten Berge's Confectiebedrijf Kleine Houtweg 16, wordt gevestigd de Papiergroothandel Ruys.

Wegens het aftreden van de heer H. J. VOORS wordt gekozen tot algemeen voorzitter van de Christelijke Vereniging tot verpleging van lijders(essen) aan vallende ziekte Mr C. C. VAN HELSDINGEN.

OCTOBER

De Haarlemse Orkestvereniging opent het winterseizoen met een programma, gewijd aan Amerikaanse werken.

16. † De heer J. DE LUGT, Bentveld, architect.

18. † Ir C. WOLTERBEEK, Overveen, algemeen procuratiehouder bij de Koninklijke Hoogovens en oud-hoofdingenieur-directeur van de Rijkswaterstaat te Haarlem.
In zijn voormalige woning aan de Slachthuisstraat, wordt een gedenksteen aangebracht voor de verzetstrijder J. J. HAMELINK, die 10 jaar geleden overleed.

19. De afdeling Heemstede van de Katholieke Arbeidersbeweging bestaat zestig jaar; de voorzitter, de heer N. J. VAN DER LINDEN, wordt toegekend de gouden medaille, verbonden aan de orde van Oranje-Nassau en het gouden kruis Pro Ecclesia et Pontifice.
† De heer J. M. VISSER, voorzitter van de Haarlemse Inkoop Combinatie.
† De heer A. J. FRIJTERS, leraar aan de HBS b.

20. Eerste bijeenkomst in Haarlem van De Vrije Gemeente.
† Mevrouw Mr B. M. NIEUWENHUIJS-LOOS, oud-lid van de commissie van toezicht op het middelbaar onderwijs.

21. Burgemeesters en raadsleden van een aantal Noordhollandse gemeenten zijn in het Concertgebouw bijeen, waar de Haarlemse Orkest Vereniging een concert geeft.
Het bestuur van de Noordhollandse Vereniging tot bestrijding der tuberculose benoemt tot tweede longarts te Haarlem Dr J. STOFFELSMA te Appelscha.

22. In een vergadering van de Stichting Haarlems Bloei zet de voorzitter, de heer D. J. A. GELUK, de plannen tot versiering en verlichting van Haarlem tijdens de Flora 1953 uiteen (zie 19 November).

25. De heer C. BAKKER, wie met ingang van 1 November eervol ontslag is verleend als directeur van het Postkantoor, neemt afscheid van het personeel. De heer W. A. VAN SCHAIK uit Den Haag volgt hem op.

27. Het Haarlems Bureau voor Medische Sportkeuring bestaat 25 jaar.
De heer B. F. ENSCHEDÉ benoemd tot officier in de orde van de Eikekroon van het Groothertogdom, bij gelegenheid van het eeuwfeest van de Luxemburgse postzegel.

OCTOBER—NOVEMBER

De heer C. VAN DER WILDEN te Heemstede, directeur van de filmfabriek Polygoon, 25 jaar in dienst van dit bedrijf.
De R.K. toneelvereniging 'Sint Genesius' houdt ter gelegenheid van het zilveren jubileum een voorstelling in de Stadsschouwburg.

28. KEIZERIN NAM PHEIONG VAN VIETNAM verricht de doopplechtigheid bij de tewaterlating van een voor haar regering gebouwd schip op de werf van de Haarlemse Scheepsbouw Maatschappij.

29. De Provinciale commissie van Steun Wettig Gezag houdt in het Concertgebouw een propagandabijeenkomst, waarop afscheid wordt genomen van luitenant-kolonel H. W. LENDERINK als commandant van het district Noordholland-Zuid.
Na afloop van de vergadering van de gemeenteraad wordt afscheid genomen van Mr TH. A. WESSTRA, gemeentesecretaris, nadat hem eerst ontslag is verleend wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd; hem wordt de gouden medaille der stad aangeboden. De nieuwe gemeentesecretaris, Mr H. E. PHAFF wordt beëdigd.
De gemeenteraad besluit medewerking te verlenen aan de stichting van een streekschool voor kleuterleidsters in Kennemerland en stelt een crediet beschikbaar voor aankoop van luidklokken voor de Nieuwe- en Bakenessekerk en voor de Amsterdamse poort, ter vervanging van de door de Duitsers geroofde klokken.

31. Deelnemers aan het Internationaal congres van Filmarchivarissen worden op het Stadhuis te Haarlem officieel ontvangen.

NOVEMBER

1. † De heer H. A. J. DE BIJLL NACHENIUS, oud-directeur van de Werf Conrad.
† De heer A. SCHEFFER, winnaar van een zilveren medaille gewichtheffen tijdens de Olympische Spelen in 1928 te Amsterdam.

NOVEMBER

2. De Haarlemse gemengde hockeyclub 'De Saxenburgers' viert haar veertigjarig bestaan.
† De heer C. SCHOUTEN, directeur van het bijkantoor Haarlem van de Levensverzekeringsmaatschappij R.V.S.
3. PROF. G. H. M. HOLT heeft namens de Sint Thomas à Villanovastichting aanbesteed de bouw van een lyceum, genaamd Mendellyceum, nabij de Delftlaan.
Aan de heer M. ZUURENDONK, die 40 jaar werkzaam is bij Franken's broodfabrieken, wordt toegekend de zilveren eremedaille, verbonden aan de orde van Oranje-Nassau.
4. Op het atelier tot restauratie van tapisserieën aan het Leidseplein zijn gobelins uit Maastricht en Nijmegen gerestaureerd.
5. Ter gelegenheid van het vijf en zeventigjarig bestaan van de Gemeente Reiniging biedt het personeel de gemeente een mozaïek aan, ter plaatsing in het gebouw aan de Oudeweg.
† De heer J. J. SCHOEVAERT, vroeger werkzaam bij de Nederlandse Spoorwegen en de Deli Maatschappij.
† De heer KAREL DE JONG, pianist en oud-muziekcriticus bij het Haarlems Dagblad.
6. In het Concertgebouw worden drie en twintig jubilarissen van de NZHVM gehuldigd.
8. De uitgeversmaatschappij De Erven F. Bohn bestaat 200 jaar onder de naam Bohn.
Als herinnering aan de gouden jubilea van het Gemeentelijk Electriciteitsbedrijf (Augustus 1952) en van het Gasbedrijf (1 Januari 1953) biedt het personeel van het Gemeentelijk Energiebedrijf (waarin de bedrijven zijn verenigd) aan de gemeente een electrische klok aan.
13. † De heer H. A. IJFF, Overveen, hoofd van de technische dienst van de firma's Vinke en Zonen en Vinke en Co te Amsterdam.
15. Viering van het eerste lustrum van de Noordhollandse Broederschap van goochelaars in Die Raeckse.
Brand te Spaarndam.
De Bloemendaalse Voetbalclub Bloemendaal viert haar gouden jubileum.

NOVEMBER

18. De vergadering van de Provinciale Staten verleent eervol ontslag aan Ir B. F. VAN NIEVELT als directeur van het Provinciaal Waterleidingbedrijf en benoemt tot eerste geneesheer-directeur van het Provinciaal Ziekenhuis te Santpoort Dr W. PLOEGSMA, psychiater-neuroloog te Amsterdam.

19. † De heer W. J. STUVÉ, nougatfabrikant.
De gemeenteraad besluit een bedrag van *f* 70.000 beschikbaar te stellen voor de verlichting der stad tijdens de Flora, mits het bedrijfsleven een gelijk bedrag beschikbaar stelt; besluit verder over te gaan tot het tweede deel van de bouw van het Coornhertlyceum, draagt bij tot verbetering van het hofje Guurtje de Waal aan de Lange Raamstraat en verleent medewerking aan de bouw door Patrimonium van 196 woningen nabij de Vondelweg.
Aanbesteed is de bouw van een nieuwe Gereformeerde school aan de Vondelweg, die de naam Jhr Mr P. J. ELOUT van Soeterwoudeschool zal krijgen; laagste inschrijver is W. KLEYN te Heemstede voor *f* 98.350.

21. Op een bijeenkomst van de Koninklijke Liedertafel 'Zang en Vriendschap' wordt de heer M. A. REINALDA geïnstalleerd als buitengewoon erevoorzitter en burgemeester Mr P. O. F. M. CREMERS als erevoorzitter der Liedertafel.

22 Geopend wordt de tweede inrichting van de Vereniging van Haarlemse Ziekenfondsen ter bevordering van tandheelkundige verzorging, gevestigd aan de Hunzestraat.

24. † De heer J. BROERTJES, in leven directeur van de maatschappij tot exploitatie van woningen 'Vondelkwartier'.

26. † Dr H. F. TILLEMA, Bloemendaal, die baanbrekend werk op hygiënisch gebied voor de inheemse bevolking in Indië heeft verricht.
De IJmuidenaar P. ROOZENBURG prolongeert zijn titel van wereldkampioen dammen; de deelnemers aan het internationaal damtournooi waren des morgens officieel op het Stadhuis ontvangen.
In de Vishal wordt een tentoonstelling van vogels gehouden, uitgaande van de Vogelclub Haarlem en de

NOVEMBER—DECEMBER

Vereniging van Vogelliefhebbers 'De gekleurde zangers'.

27. Ter gelegenheid van het zilveren jubileum van de heer W. BAKKER als directeur van het Rembrandttheater wordt een speciale filmvoorstelling gegeven.
† De heer A. P. A. VERKOOY, oud-raadslid van Schoten en oud-lid van de Provinciale Staten van Noordholland.

29. Burgemeester Mr P. O. F. M. CREMERS verricht de openingsplechtigheid van een nieuw postagentschap in Haarlem-Noord, ten noorden van de Jan Gijzenvaart.
† De heer A. J. SCHALEKAMP, oud-penningmeester van de voetbalclub 'Haarlem'.

30. Ds C. H. BRANDT, benoemd tot hoofd van een der afdelingen van het Studentensanatorium, kan wegens ziekte geen afscheidspredikatie houden voor de Evangelisch Lutherse gemeente.

DECEMBER

1. De bouw van een R. K. kerk te Bloemendaal aanbesteed.

2. Aan de heer JAC. LAGAS, veertig jaar werkzaam in de inrichting Meer en Bos te Heemstede, wordt toegekend de eremedaille in zilver, verbonden aan de orde van Oranje-Nassau.

11. De gemeenteraad besluit tot het instellen van een sportraad, stelt een crediet van *f* 766.000 beschikbaar voor de bouw van het derde gedeelte van het Coornhertlyceum, verleent een crediet van *f* 236.250 voor de uitbreiding van de Van Zeggelenschool en besluit tot de aanleg van de Schipholweg.

12. † Mr A. H. J. MERENS, oud-advocaat en procureur.

15. In de vacature van Mr R. C. BAKHUIZEN VAN DEN BRINK wordt benoemd tot lid van de Provinciale Staten van Noordholland jhr H. P. F. COENEN VAN DEN OOSTERHOFF te Aerdenhout.

16. B. en W. benoemen tot stadsbeiaardier de heer A. PETERS te Nijmegen.

17. De Sionskerk aan de Eksterstraat van de Nederlands Hervormde gemeente te Spaarndam in gebruik genomen.

DECEMBER

† Ir J. H. F. SOLLEWIJN GELPKE, Heemstede, directeur van de Aanneming maatschappij 'De Kondor'.

20. De heer L. VAN BUURINGEN, veertig jaar werkzaam bij Hilarius Draadindustrie, wordt toegekend de eremedaille in zilver, verbonden aan de orde van Oranje-Nassau.
† De heer J. HOLLENBERG, oud-deurwaarder bij de Haarlemse rechtbank.

22. Bij Koninklijk besluit wordt aan de heer K. TINHOLT te Bloemendaal de museumpenning in zilver toegekend.
Aan mevrouw N. H. M. PLIESTER-DE VRIES wordt bij Koninklijk besluit eervol ontslag verleend als lid van de Voogdijraad.

29. De heer J. J. SWENS treedt af als voorzitter van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Haarlem en omstreken en wordt benoemd tot officier in de orde van Oranje-Nassau; de heer B. F. ENSCHEDÉ maakt vijf en twintig jaar deel uit van de kamer. In de vacatures van de heren J. J. Swens en Ir J. H. Telders worden gekozen tot leden van de kamer de heren A. S. VAN CLEEFF en A. J. FRANKEN.

31. De heer CH. E. VISSER treedt af als president-directeur van Droste's Cacao en Chocoladefabrieken N. V. en wordt benoemd tot officier in de orde van Oranje-Nassau.

NAAMLIJST VAN HET BESTUUR EN ENKELE ADRESSEN

Dr J. E. Baron DE VOS VAN STEENWIJK, *Beschermheer*

Mr P. O. F. M. CREMERS, *Ere-Voorzitter*

Dr C. SPOELDER, *Voorzitter*

P. A. DIJKEMA, *Secretaris*, Frankestraat 42

B. F. ENSCHEDÉ, *Penningmeester*, Klokhuisplein 5

Mr J. BIERENS DE HAAN

Ir H. A. BREUNING

Mr C. M. J. DE JONGH

Mej. Dr G. H. KURTZ

J. J. LUYTEN

A. J. M. VAN OS

Mr C. W. D. VRIJLAND

H. B. E. WARNAARS

Zetel van de Vereniging: De Hoofdwacht, Grote Markt, Haarlem

Postrekening: 'Vereeniging Haerlem' 377882

Bibliothecaris: F. H. BENRAADT

Concierge: B. CORNET, Bakkerstraat 50

NAAMLIJST VAN DONATEURS, LEDEN EN BEGUNSTIGERS

31 December 1952

DONATEURS EN DONATRICES

Mevr. P. J. Beynes-v. d. Grinten, *Bentveld-Aerdenhout.*
Dr J. A. Bierens de Haan, *Amsterdam.*
Mevr. H. P. M. Breukelaar-Verburg.
H. G. Broos.
Mej. W. Druyvesteyn.
Mevr. de Wed. Engelenburg-Roeland.
B. F. Enschedé, *Heemstede.*
S. J. Fontein, *Bennebroek.*
G. Fortgens.
Mevr. C. B. Gelinck-v. Nooten, *Heemstede.*
W. H. Goebertus.
Mevr. de Wed. C. G. Gouda.
J. M. Groot.
G. Heyn, *Aerdenhout.*
H. W. A. Hofmeester, *Bloemendaal.*
P. A. M. Hoogeveen Azn, *Bloemendaal.*
Mr J. M. de Jong Schouwenburg, *Amsterdam.*
Mevr. W. E. Knappert-Brutel de la Rivière, *Bussum.*
A. J. F. Koelen.
Dr Ernst H. Krelage.
Mevr. C. G. Laan-Laan, *Bloemendaal.*
J. J. Luyten.
J. H. C. Muller, arts.
Mevr. A. M. Nienhuijs-Versteegh, *Amsterdam.*
J. Nieuwenhuyzen Kruseman, *Bloemendaal.*
Mevr. V. Pijnacker Hordijk-Pijnacker Hordijk.
Mej. J. C. Roos.
Mevr. F. J. Rutgers v. d. Loeff, *Zandvoort.*
J. W. van Sante Jr, *Heemstede.*
H. Savrij.
Mej. C. Schade.
H. Smidt van Gelder, *Overveen.*
A. P. Smits, *Aerdenhout.*
J. C. Tadema.
Mevr. J. J. Tadema-de Breuk.
Directeuren Teyler's Stichting.
Mr Dr P. G. v. Tienhoven, *Amsterdam.*
Mevr. M. N. Vincent-Veth, *Santpoort.*
C. H. E. Visser, *Overveen.*
J. Visser, *Amsterdam.*
G. D. van Wengen.
D. v. Wijngaarden, *Heemstede.*

LEDEN EN BEGUNSTIGERS

J. Admiraal Sr.
W. J. Akkerman.
C. L. Alphenaar.
J. J. Alta.
Mej. C. W. André de la Porte.
W. F. Andréa.
M. Andriessen.
Jhr W. v. Andringa de Kempenaer, *Aerdenhout.*
Douairière M. v. Andringa de Kempenaer-Enschedé, *Heemstede.*
Mej. Dra. N. Appeldoorn.
Alb. Arens.
P. W. Assmann.

M. J. Averes, *Heemstede*.
R. A. Baas.
Mevr. L. A. Backer-Esser.
Ir W. Badon Ghijben.
B. J. Baggerman.
Mr R. C. Bakhuizen v. d. Brink.
C. Bakker.
Mej. E. Bakker.
J. Bakker.
K. G. W. Bakker.
J. Bal, *Overveen*.
Mej. E. F. v. d. Ban.
R. H. Robert Bangert, *Bloemendaal*.
Mr P. E. Barbas, *Overveen*.
P. Barend.
R. A. Barendsen, *Aerdenhout*.
F. J. Barens, *Bloemendaal*.
J. W. Barnhoorn.
J. S. Bartstra.
J. J. Bauer, *Heemstede*.
J. A. Beaufort.
C. C. van Beaumont.
H. K. van Beaumont.
H. Becker.
Mej. S. C. Beckeringh.
F. G. J. Beerkens.
Mr A. Beets.
G. Bekedam, *Heemstede*.
J. F. Bekker.
E. Bellaart Jr.
Mr J. Belonje, *Alkmaar*.
F. H. Benraadt.
F. G. van den Berg, *Amsterdam*.
P. J. van Bergeyk.
Bestuur Ver. Oud-Leiden, *Leiden*.
Mr J. G. Bettink.
Mevr. Beugen Bik-Korevaar.
Joh. W. B. Beyk.
W. L. Beynes, *Aerdenhout*.
Mej. P. Bienfait.
Dames Bierens de Haan, *Bloemendaal*.
A. Bierens de Haan, *Aerdenhout*.
Mr J. Bierens de Haan, *Bloemendaal*.
L. Bierens de Haan, *Bloemendaal*.
Mej. L. L. Bierens de Haan, *Aerdenhout*.
L. W. Bierens de Haan, *Aerdenhout-Bentveld*.
W. H. Bierman.
Bisschoppelijk Museum.
Ir C. Blankevoort.
K. Blauw.
Henri Blazer.
V. A. Blikslager, *Overveen*.
W. F. Bloemendaal, *Bloemendaal*.
W. Blomjous.
Mej. J. Bock.
S. H. de Bock.
D. E. Boeke
J. F. Boer.
A. L. de Boer.
M. G. de Boer.
Pater Bertilo de Boer O.F.M., *Weert*.
J. J. W. Boerrigter, *Aerdenhout*.
W. Bogtman.
W. F. Bok.
J. B. C. Bolle.
Mevr. H. Boltjes Wilkens, *Aerdenhout*.
G. J. A. Bomans.
J. A. Bomans, *Heemstede*.
Mevr. Bomans.
E. v. Bommel.
Jhr Mr P. J. Boogaert
Dr A. van der Boom.
H. F. Boot.
J. J. Boot, *Heemstede*.
S. H. Boot, *Heemstede*.
H. Borgerding.
H. Borghstijn.
W. J. van Borselen.
Dr C. G. J. Bos, *Overveen*.
Mej. E. H. J. Bos.
H. W. P. Bos, *Heemstede*.
Mevr. N. H. v. d. Bosch-Nord Thomson, *Overveen*.
Mevr. J. G. Bot-Elfrink.
P. Bottelier.
M. J. Bouwer.
D. J. M. Braakenburg v. Backum, *Bussum*.
Mevr. H. C. Braams Scheuer.
Evert Brand, *Den Haag*.
Ds. C. H. Brandt, *Bloemendaal*.
J. Brants, *Heemstede*.
I. H. Brasser.
Ir P. J. C. Brauns, *Aerdenhout*.
F. W. Breemer.
A. Breitenstein, *Aerdenhout*.
J. de Breuk Lzn., *Heemstede*.
Ir H. A. Breuning.

J. F. C. Brinkmann.
C. J. v. d. Broek.
C. J. v. d. Broek Jr.
Mevr. A. v. d. Broek- van den Berg.
Mej. Ir. W. v. d. Broek d'Obrenan, *Heemstede.*
Mej. H. C. Broekmeyer, *Amersfoort.*
G. Brouwer.
R. M. Brouwer.
Mr A. Bruch.
L. J. M. van Bruggen, *Heemstede.*
J. P. A. Bruinier.
Mevr. A. Bruyn-Willems.
Mevr. S. Bückman-Hübner.
G. H. Bührmann, *Overveen.*
A. J. Buis.
W. B. Buma, *Aerdenhout.*
H. v. d. Bunt, *Bloemendaal.*
Ir. William Burdet, *Winsted. Conn. U.S.A.*
Ir W. J. Burgersdijk, *Heemstede.*
Drs H. J. Busé.
J. G. v. Busschbach.
C. Büthker, *Heemstede.*
Mej. M. H. G. Bijl, *Zandvoort.*
M. v. d. Bijl.
D. W. de Bijl Nachenius.
J. D. Bijleveld.
Mr Dr F. A. Bijvoet.
J. A. M. Bijvoet, *Overveen.*
H. C. Campfens, *Vught.*
A. Cenijn.
Centraal Bureau voor Genealogie, *Den Haag.*
Fa P. v. Cittert.
Joh. Clausing.
S. de Clercq, *Heemstede.*
Mej. E. J. C. de Clercq van Weel, *Cannes.*
Mej. J. Coebergh.
P. G. M. Coebergh.
W. A. v. d. Colk.
Fa G. A. Comaita & Zoon.
L. H. M. Cornelissen, *Heemstede.*
A. Corver.
P. H. Craandijk.
H. J. Cramer.
H. J. Cramer.
J. C. Cramer Jr.
M. Cramer.
Mr P. O. F. M. Cremers.
Ds S. M. A. Daalder.
A. van Dam, *Eindhoven.*
G. J. van Dam.
A. L. H. Baronesse van Dedem-Zubli Nijenberg, *Aerdenhout.*
Mevr. H. M. A. Deenik-Jacometti.
H. Deinum.
Mevr. S. F. van Delden-Krauss.
J. G. Dieges.
Mevr. J. C. Diemer Kool, *Zandvoort.*
W. J. Dingemans Jr., *Kaapstad.*
J. C. Dirks, *Heemstede.*
Dr L. M. v. Dis, *Overveen.*
M. J. Dixon.
J. J. Doeglas.
Mevr. E. C. J. Dolleman, *Heemstede.*
J. N. van Donselaar.
F. M. Doodeheefver, *Santpoort.*
Mej. L. van Doorn.
G. G. Doornbos.
Mr J. I. van Doorninck. *Aerdenhout.*
Mej. H. C. Dorhout Mees.
T. Dorrepaal Pzn.
J. A. Dorresteyn.
J. F. van Dorsser.
Mevr. G. Doyer-Dekinga.
Mej. C. Dozy.
Mr H. A. Drielsma, *Heemstede.*
Mevr. E. J. Drost-Buhning, *Overveen.*
Mr J. C. Droste, *Overveen.*
Mevr. de Wed. H. J. Droste-Savrij, *Overveen.*
J. L. v. Dullemen.
E. Düsterbeck.
J. C. v. Dijk.
J. I. v. Dijk.
P. A. Dijkema, *Heemstede.*
Dr O. H. Dijkstra.
P. E. D. Dyserinck.
G. van Eck, *Bloemendaal.*
Mr M. A. van Eck.
P. van Eck, *Aerdenhout.*
G. van Eek.
G. J. J. M. Eldering, *Bloemendaal.*
F. Elhorst, *Aerdenhout.*
H. Elsinga.
L. H. van Emmerik.
S. Engel Jr.
Mevr. Wed. G. Enschedé-Thöne, *Heemstede.*

C. G. Enthoven.
Mevr. Ir E. C. Enthoven-Zeeman.
Mej. M. L Erens, *Heemstede*.
P. Essenius.
W. A. v. Etten.
E. J. Everard H. Ezn, *Nijmegen*.
H. A. van Eykern.
Mevr. M. van Eykern-v. Beek.
Mevr. M. C. Fahrenfort-Meuffels, *Overveen*.
Mej. A. C. Ferf, *Heemstede*.
A. J. Fibbe.
H. Th. Fibbe.
Mej. E. Fontein, *Heemstede*.
R. Fontein.
J. Fontijne.
A. C. Fortgens.
Mej. W. J. Francken.
M. D. Frank, *Heemstede*.
Mevr. C. Frank-Visser.
A. J. Franken, *Heemstede*.
H. Franken Jr.
G. Tjebbo Franken.
Ir G. Friedhoff, *Wassenaar*.
Mr P. Führi Snethlage.
Ir. W. Führi Snethlage.
J. Th. A. van Galen.
J. H. Geerling, *Heemstede*.
Corn. van Gelder.
D. J. A. Geluk.
Carel Gerber, *Utrecht*.
Roelf Gerbrands.
Th. S. Germans Jr., *Den Haag*.
Mr F. J. Gerritsen, *Hillegom*.
W. Gerritsen, *Krommenie*.
J. J. Gerstel, *Heemstede*.
Prof. Dr P. H. G. van Gilse.
C. S. Th. van Gink, *Heemstede*.
Mej. H. A. Goedhuis.
Mr F. van der Goot.
W. J. Gorter, *Heemstede*.
W. H. J. de Graaf, *Heemstede*.
W. de Graaff, *Heemstede*.
G. D. Gratama.
Dr J. Th. R. van Greevenbroek.
Mej. J. M. J. v. d. Griendt.
M. H. Groenendaal.
O. M. Baron Groeninx v. Zoelen, *Aerdenhout*.
P. Groenveld.
Mr J. W. Groesbeek.
Mr A. E. C. de Groot van Embden, *Heemstede*.
J. R. Gunning, *Bentveld*.
G. A. M. Gussenhoven.
Gymnasium.
W. A. Haak, *Heemstede*.
C. van der Haar.
Mej. A. C. E. Haga.
J. W. Hageman.
Dr Tj. Halbertsma.
W. F. van Halst.
R. M. v. d. Hart.
S. L. Hartz.
Mej. Dr F. C. van Hasselt.
Mr F. W. D. C. A. van Hattum, *Santpoort*.
P. ten Have.
Ir J. H. v. d. Have.
A. Haye, *Aerdenhout*.
J. J. Haye Jr.
W. Hazevoet
B. C. Heemskerk, *Heemstede*.
M. F. Heemskerk.
Dr M. J. Heering.
N. F. Heerkens.
F. M. Heerkens Thijssen, *Aerdenhout*.
H. F. Heerkens Thijssen, *Bloemendaal*.
Mej. C. A. van Hees.
H. Heilbron, *Overveen*.
R. Heiloo Jzn.
F. E. Hendriks, *Heemstede*.
H. B. Hendriks.
Prof. J. J. Henneman.
Drs E. W. Henssen, *Aerdenhout*.
M. Herbermann.
J. L. H. Herkenhoff Konersman, *Aerdenhout*.
Ch. L. J. Hermans, *Aerdenhout*.
D. Hessels.
Mevr. J. van den Heuvel Rijnders-van Dobben.
Ch. W. Heybroek.
H. Heybroek, *Overveen*.
Ds J. J. v. Hillen.
P. W. Vincent Hin, *Overveen*.
Ir H. Hissink, *Rotterdam*.
H. J. C. Höck.
N. J. Hoeflake, *Aerdenhout*.
Ds C. P. Hoekema, *Heemstede*.

Mr J. van der Hoeven.
C. M. v. Hoey Schilthouwer-Pompe, *Heemstede*.
Dr J. J. Hoff.
A. van 't Hoff.
C. Hofkamp, *Heemstede*.
J. A. Hofman.
J. G. Hogenbirk, *Bloemendaal*.
C. H. Holgen, *Bloemendaal*.
A. A. Hollander, *Overveen*.
J. Holm.
W. A. Holman.
C. J. H. Hoog.
Th. Hoog.
Mr Th. A. Hoog, *Utrecht*.
H. A. Hoogerbeets.
Nico Hoogerwerf, Sr.
P. Hoogeveen.
Mevr. H. G. Hoolwerff-la Bastide.
H. van Hout.
W. G. ten Houten de Lange, *Aerdenhout*.
Mevr. M. Houtkamp-Roos.
Mej. Dra J. H. Houwen, *Overveen*.
Mr K. Hugenholtz
Dr K. Huibregtse.
Mgr J. P. Huibers.
C. van Huizen.
H. van Huizen, *Overveen*.
H. A. Hurkmans.
P. V. J. Hutjens.
A. L. Huyser, *Bloemendaal*.
A. D. Huijsman.
H. E. J. Huysser, *Overveen*.
Mevr. A. K. M. Ingen Housz-Hoek, *Heemstede*.
Ingwersen.
C. J. J. Jacques, *Bloemendaal*.
J. Jansen, *Soestdijk*.
P. C. Jansen, *Bennebroek*.
W. F. Jansen.
J. A. Jansen Heytmajer.
Corn. F. Janssen, *Amsterdam*.
Mej. G. A. Janssen.
Mevr. S. Jolles-de Lanoy Meyer, *Heemstede*.
Mevr. J. P. M. de Joncheere-Teding van Berkhout, *Velp*.
L. C. J. Jonckbloedt, *Alphen a/d Rijn*.
A. de Jong.
Prof. Mr A. M. de Jong, *Bloemendaal*.
P. A. de Jong Sr.
Mr C. M. J. de Jongh.
Mevr. W. J. de Jongh-van Geuns.
K. Jonkheid, *Heemstede*.
Dr J. Ph. Joosten Hattink, *Doorn*.
Mej. A. B. J. de Josselin de Jong.
J. P. de Josselin de Jong, *Heemstede*.
Ir M. A. Julius, *Heemstede*.
G. H. Kaars Sijpesteyn, *Aerdenhout*.
Mevr. C. Kaars Sypesteyn-Wijsman, *Heemstede*.
J. Kal.
Mr R. K. P. Kalbfleisch.
S. Kamminga.
P. J. A. Kamp, *Bakhuizen* (*Gem. Gaasterland*).
J. Kampinga.
Dr A. I. M. Kat.
Otto B. de Kat, *Overveen*.
Mevr. M. de Kat-v. Leeuwen Boomkamp.
S. J. Kedde.
W. C. Keizer.
H. W. van Kempen, *Bloemendaal*.
G. J. H. Kerkhoff.
Dr L. C. Kersbergen, *Vierhouten*.
Mevr. de Wed. A. Kersten-Tadema, *Heemstede*.
J. Kion.
C. M. Klatte, *Overveen*.
H. J. L. Klein Schiphorst.
H. L. Klein Schiphorst.
J. J. Klimbie.
A. Joh. Kloek.
J. P. Q. Kloppers Jr.
D. Knaap, *Heemstede*.
Ds F. S. Knipscheer, *Bloemendaal*.
H. Knotter, *Zandvoort*.
M. C. Koning, *Aerdenhout*.
Mevr. C. Koning-Stroink.
Koninklijke Bibliotheek, *Den Haag*.
A. M. van Koningsbruggen.
P. Kooy.
W. Koppen.
W. C. Kornmann.
H. Korringa, *Heemstede*.
Mevr. A. A. Kownatzki.
W. Kramer.
Mevr. C. G. M. Kramer-Olivier.
J. v. Krimpen, *Heemstede*.
A. G. G. Kroon, *Amsterdam*.

C. Kroon, *Aerdenhout.*
Mevr. C. A. J. Kroon.
C. C. Krouwels.
J. H. A. Kruimel, *Overveen.*
D. Kruseman.
Ir D. Kruyff.
A. G. Kruyver.
Mej. Dr G. H. Kurtz.
C. J. Laan, *Blaricum.*
R. E. Laan, *Aerdenhout.*
A. v. d. Laan.
Mevr. de Wed. W. P. v. d. Laan-Jansen.
Dr W. L. Ladenius.
H. Lamp.
Mej. S. C. Land.
Mevr. M. E. Land-de Vries.
Mej. A. M. W. v. d. Lande.
Jac. v. d. Lande.
W. Langeveld.
H. v. d. Las.
Charles Lebeau.
Mej. J. W. Ledeboer.
Ds J. M. Leendertz, *Hoog-Soeren.*
D. J. C. de Leeuw, *Overveen.*
Mr C. v. Leeuwen van Duivenbode.
A. M. L. Leeuwenberg.
E. Lefebvre, *Heemstede.*
Mevr. J. A. Lefebvre-Kaars Sypesteyn.
Pieter Leffelaar.
Mr C. van Lennep, *Heemstede.*
Jhr H. van Lennep, *Heemstede.*
Jhr J. P. A. van Lennep, *Aerdenhout.*
Mevr. C. C. E. van Lennep-v. Tienhoven, *Aerdenhout.*
J. Leupen Jzn.
Ir J. Leupen, *Overveen.*
J. H. Levenkamp, *Santpoort.*
W. Leversteyn.
J. v. d. Ley.
F. W. Lichtenveldt.
G. Lieftinck, *Aerdenhout.*
W. van Liemt Jr.
W. J. H. Graaf van Limburg Stirum, *Aerdenhout.*
Mej. G. Lodewijks.
G. J. Loenen.
Engel van Loenen, *Noord-Scharwoude.*
N. Lofvers.
J. Chr. van Lohuizen.
G. Lokerse.
G. A. M. Loogman.
Mej. D. Loosjes.
J. Th. M. Loots.
E. C. J. Lubberdink.
Mr W. H. A. M. Lucas.
Mevr. Tj. C. A. Lucas-de Jong.
Ir G. L. Ludolph.
Mevr. C Lugt-Huyser.
Mevr. L. G. Luining-Grooters.
H. A. Lunshof, *Bussum.*
Ir J. J. Luyt, *Aerdenhout.*
A. de Maaker.
K. F. H. Maas Czn, *Overveen.*
Ir M. H. Maas.
Mevr. E. v. d. Maesen-de Vlieger.
Mevr. A. M. van Marken-Kremer, *Aerdenhout.*
Gebroeders Martin.
J. G. Martin.
M. May.
F. Mayer.
J. N. J. Mazee.
Dr A. Melchior.
G. Meppelink.
Mr A. H. J. Merens.
Mej. J. E. D. Merens.
J. H. Metselaar.
N.V. Metselmaterialen.
P. van der Meulen.
Ir F. C. P. W. Meylink.
S. Middeldorp.
Mevr. A. Minnigh.
Firma F. C. Misset Jr.
Ir K. L. Mocns, *Bloemendaal.*
Dr W. Mol.
H. Moltzer, *Aerdenhout.*
Mevr. M. C. E. Moojen-Beekman, *Santpoort.*
Mevr. J. Mouthaan-Zimmerman.
Mr C. E. Muller.
E. J. de Munck.
J. A. J. Nederkoorn, *Halfweg.*
Mej. C. Ch. Nel.
Mej. Jos. M. Nelissen.
J. P. A. Nelissen.
Mej. E. van Nes van Meerkerk, *Heemstede.*
J. G. van Niel.
P. van Niel.
Mr A. W. M. Niemeyer.

J. Nienhuys, *Aerdenhout.*
Mej. A. M. G. Nierhoff, *Bloemendaal.*
G. H. Nieuwenhoven.
G. M. Nieuwenhuis.
J. A. Nieuwenhuys, *Heemstede.*
P. de Nobel.
J. F. Nobels.
L. E. Q. Nolf.
F. S. Noordhoff.
Mr G. R. Nubé, *Bloemendaal.*
A. C. Numan van Son, *Den Haag.*
Mevr. L. W. Numan van Son.
B. D. Ochse, *Heemstede.*
Mevr. de Wed. J. A. A. Ochtman.
Mevr. M. S. Oderwald-Groenewoudt.
A. K. van Oeffel.
R. Okel.
Mgr J. v. d. Oord.
W. Oostwald.
Mevr. Wed. A. J. v. Ooyen, *Overveen.*
K. van Opijnen.
N. J. J. van Opzeeland.
A. J. M. van Os.
H. W. M. van Os.
P. G. M. Ottolini.
C. Overbeek.
A. Overmeer.
Mevr. M. C. Overmeer-Verwer.
H. A. van Overzee, *Heemstede.*
Dr A. J. Pannekoek, *Heemstede.*
Mevr. C. von Pannwitz, *Bennebroek.*
P. W. Peereboom.
R. Peereboom, *Heemstede.*
C. P. J. v. d. Peet, *Heemstede.*
J. Ph. Peper, *Heemstede.*
Mevr. M. Peters.
J. Pfersich, *Aerdenhout.*
H. Pierhagen.
C. G. Pierlot.
Fa Jan van der Pigge.
J. Plaat.
Ds H. J. Plaggemars, *Groningen.*
Politie-Bibliotheek.
Jhr A. van der Poll, *Noordwijkerhout.*
Mr H. v. d. Poll, *Overveen.*
R. W. Poolman, *Aerdenhout.*
Dr S. Posthuma, *Aerdenhout.*
Mevr. E. P. Posthuma-Dolleman, *Aerdenhout.*
Dr F. E. Posthumus Meyjes.
P. M. Postuma.
Mr H. J. Pot, *Heemstede.*
Mevr. J. R. S. Pot-v. d. Arend, *Bloemendaal.*
Mevr. M. J. J. Prins-Lemstra van Beusekom, *Overveen.*
Dr H. C. Prinsen Geerligs, *Amsterdam.*
Mr P. J. Prinsen Geerligs, *Aerdenhout.*
J. D. D. Pruissen, *Overveen.*
D. van Putten.
J. A. Pijzelman.
Jhr P. Quarles van Ufford, *Bentveld.*
Fred. Quené Sr, *Amsterdam.*
A. J. Raasveldt, *Heemstede.*
Mr Th. F. Raedt, *Overveen.*
Mej. G. Ratelband.
A. J. van Ravenswaay, *Heemstede.*
Ir G. Redeker, *Heemstede.*
Mej. M. J. Rebel.
Mevr. Douairière Reigersman-Volgraff.
M. A. Reinalda, *Utrecht.*
W. H. Reinhardt.
Mej. J. M. E. Reyers, *Bloemendaal.*
L. J. Reykers.
A. J. H. Reijnders.
E. Reijnders.
Jhr Mr B. W. F. van Riemsdijk, *Aerdenhout.*
C. Ritsema, *Bloemendaal.*
Mevr. H. W. Roes-Becker.
Mej. L. W. Roeters van Lennep.
A. W. Roggeband.
J. Roggeveen.
Joh. Rol.
J. v. d. Rol.
A. P. H. Romeijn.
Mej. D. de Roo.
R.K. Schoolvereniging.
D. J. Roorda, *Overveen.*
S. H. de Roos.
J. B H. M. Roozen, *Heemstede.*
Mevr. R. Roozen-van Zijl.
Mej. H. M. van Rossum.
Drs H. W. M. van Run, *Bloemendaal.*
H. Rustige.
Dr C. L. W. Ruys, *Aerdenhout.*
J. Rijgersveer.
A. C. Rijk.

Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie, *Den Haag*.
Mevr. E. Rijnders-Rehbock, *Heemstede*.
Sabelis en Kerrebijn N.V.
E. I. Sandberg van Boelens-geb. Baronesse van Ittersum, *Sassenheim*.
Mej. M. J. E. Sanders, *Heemstede*.
A. C. Sandijck.
L. H. van 't Sant.
M. W. Savry-Droste, *Aerdenhout*.
Mr E. H. F. W. van Schaeck Mathon, *Aerdenhout*.
A. W. Schaefer.
M. Scheen.
Dr A. M. P. A. Scheltema.
E. Scheltema.
H. M. Schieferdecker, *Bloemendaal*.
J. Schippers, *Heemstede*.
J. A. Schippers.
J. D. Schmidt, *Aerdenhout*.
B. Schnitger.
Mevr. P. A. Scholten-Tiel, *Bennebroek*.
J. G. Schönau, *Voorburg*.
W. P. C. A. Schotel, *Aerdenhout*.
A. G. Schoute, *Bloemendaal*.
W. Schreuder.
Mr Dr A. F. H. Schreurs.
Dr P. H. Schröder.
J. Schroeder.
J. B. Schuil.
Joh. M. Segaar.
B. van Seggelen.
B. M. Serné.
A. Sietses, *Amsterdam*.
W. Siewertsz v. Reesema, *Bloemendaal*.
Mr J. H. J. Simons, *Heemstede*.
C. J. Sindram, *Aerdenhout*.
P. Sliggers, *Heemstede*.
Mr B. Slingenberg, *Oud-Loosdrecht*.
Mr M. A. V. Slingenberg, *Oegstgeest*.
Mevr. J. C. H. Slingenberg-Wessels.
Prof. Dr E. van Slogteren, *Heemstede*.
Mr G. Sluis, *Heemstede*.
Dr A. E. S. Sluyterman.
W. Smidt van Gelder, *Aerdenhout*.
J. Th. de Smidt.
G. Smit.
Dr W. B. Smit.
Mevr. L. Smits, *Bloemendaal*.
D. J. B. Soellaart.
Mr J. H. A. M. van Son.
P. Sorgdrager, *Overveen*.
Mevr. A. van Spall, *Heemstede*.
Mej. S. E. van Spall, *Heemstede*.
Mej. M. S. J. v. d. Spelt, *Aerdenhout*.
Ds W. Spliethoff.
Dr C. Spoelder.
C. Spoelder Jr., *Koog a/d Zaan*.
Mej. J. H. Springer.
G. Stap.
H. Stapel, *Overveen*.
Dr J. F. Steenhuis.
W. Steensma.
C. S. Steenstra.
C. F. Stemler, *Bentveld*.
H. E. Stenfert Kroese, *Aerdenhout*.
B. J. J. M. Stevens.
Mevr. W. H. H. Stevens-Sträter.
Mr M. Stokvis, *Santpoort-Station*.
Douairière Mevr. G. J. Strick van Linschoten-Ras, *Heemstede*.
J. C. Stuart.
Mej. W. v. d. Stylen.
Ir A. Baron van Styrum, *Heemstede*.
Jhr B. G. van Styrum.
Mej. H. Swart, *Overveen*.
J. Th. Swarte.
J. J. Swens.
J. P. M. Tack.
Mr B. Taconis.
Mevr. Taconis-v. Nierop.
Mej. A. M. Tadema, *Heemstede*.
J. K. Tadema.
Jhr F. Teding van Berkhout, *Warnsveld*.
Ir J. H. Telders, *Beverwijk*.
P. H. Teunis, *Heemstede*.
Jhr Mr C. J. A. den Tex, *Bloemendaal*.
C. A. van Thiel, *Overveen*.
M. Thierry de Bye Dolleman, *Heemstede*.
Mej. A. C. Thomee.
Mr C. W. Thöne, *Bloemendaal*.
J. J. Thöne.
C. J. van Tienhoven, *Aerdenhout*.
Dr A. P. Timmer, *Santpoort*.
W. S. M. Timmers.

Mevr. de Wed. B. Tjeenk Willink-Sabelis.
Mevr. H. A. Tollenaar-Veth, *Heemstede.*
Mr E. J. W. Top, *Aerdenhout.*
M. W. Treurniet.
Ir J. Tromp, *Aerdenhout.*
Huib Tuninga.
C. J. Baronesse v. Tuyl v. Serooskerken, *Bloemendaal.*
Mevr. Tuyn-de Boer, *Heemstede.*
A. Tijsseling.
J. van Uden.
J. P. A. Uitenhage de Mist, *Amsterdam.*
Universiteits-Bibliotheek, *Amsterdam.*
M. Valent.
Dr K. C. A. Valken.
Jhr Mr C. C. van Valkenburg, *Aerdenhout.*
Jhr Mr J. F. Th. van Valkenburg, *Amsterdam.*
P. Valkier.
Dr Jos Vandervelden, *Bloemendaal.*
J. Vasen.
Dr R. Vedder.
Ir R. G. Veenenbos.
Dr A. J. Veenendaal, *Scheveningen.*
Mej. Wilh. v. d. Velden.
E. J. Veldhoen, *Overveen.*
Jacq. van Velsen.
Mej. J. A. Veltman.
O. C. A. J. Veltman, *Heemstede.*
Mevr. H. Vening Meinesz-v. Hall, *Aerdenhout.*
J. M. Vercruysse.
Mevr. Verdel.
Ir J. Verheus, *Heemstede.*
Firma Gebr. Vermeulen.
H. C. Vernout Jr.
Ing. J. J. Vertregt.
Zr C. L. H. van Vessem.
D. Veurman, *Voorburg.*
J. K. Vink, *Bloemendaal.*
Joh. Ch. Vintges, *Hilversum.*
C. A. Visser, *Heemstede.*
P. Visser.
Mevr. E. R. Visser-Veth.
H. J. van Vliet.
J. J. Ph. van Vliet.
C. D. van der Vliet, *Overveen.*
Mr J. W. van der Vlugt.
H. S. J. van Vlijmen.
J. A. Voet.
P. W. Voet.
W. J. Voet Jr.
Mej. A. M. Voetelink, *Overveen.*
J. J. Voogd.
J. Voogel.
Mevr. de Voogt-van Nooy, *Halfweg.*
A. M. Voorting.
N. Vos, *Heemstede.*
J. W. de Vos Jr.
Dr J. E. Baron de Vos van Steenwijk.
A. H. de Vries.
Dr A. J. de Vries.
Fa H. de Vries.
Mej. J. A. de Vries.
Mevr. H. G. de Vries-Kamphuis.
Mr C. W. D. Vrijland, *Overveen.*
Mevr. C. M. Vrijland-Tiemens Kerssen, *Overveen.*
L. Vuijk.
A. J. de Waal Malefijt, *Bloemendaal.*
Ds G. J. Waardenburg.
Mej. A. H. Wafelbakker.
F. Wafelbakker, *Heemstede.*
P. C. Wagenaar.
P. C. M. v. d. Wal.
J. v. d. Wall Perné.
J. G. M. van Walsem, *Heemstede.*
Mevr. W. Wansbeek-v. Toi, *Overveen.*
H. B. E. Warnaars, *Overveen.*
L. F. Warnaars, *Overveen.*
G. Warnderink Vinke, *Bloemendaal.*
W. van Waveren, *Aerdenhout.*
H. M. van Weel, *Bloemendaal.*
A. ter Weer, *Heemstede.*
A. van Weerden, *Heemstede.*
W. van Wees.
Mathé P. J. v. d. Weiden.
F. H. Wentholt, *Heemstede.*
H. J. Wesseldijk, *Santpoort-dorp.*
Mevr. U. C. C. Wesseling-Verspelt.
P. R. Westhoeve, *Rotterdam.*
Mr Th. A. Wesstra.
Mr B. Th. A. Westerouen van Meeteren, *Den Haag.*
E. H. v. d. Weyel.

Mevr. M. L. v. Wickevoort Crommelin-Texeira de Mattos, *Aerdenhout.*
B. J. Wieland Los.
Mevr. Wiemeyer, *Overveen.*
C. Ra. Wierdsma, *Aerdenhout.*
J. Wildschut Jr.
J. C. Wildschut.
J. H. Willebrands.
W. van Willige, *Bloemendaal.*
J. G. Wilmink.
J. H. Wilmink.
P. V. de Wit, *Heemstede.*
Mr J. Witkamp.
Mr Dr P. J. Witteman, *Overveen.*
P. Wurkum.
Mej. W. G. C. Wijgers, *Heemstede.*
A. J. van Wijk.
N. H. van Wijk, *Zandvoort.*
W. H. IJssel de Schepper, *Aerdenhout.*
Mej. Dr G. T. van IJsselsteyn, *Den Haag.*
Mej. W. Zeeman.
A. L. Zillesen.
L. E. Zuidema.
Joh. H. van Zutphen.
H. Zuurendonk, *Heemstede.*
Ir W. Zwaan.
Mej. C. H. Zwart.
J. G. Zwart.
Fa. E. Zwartser.
Prof. Ir H. T. Zwiers.
Dr J. J. L. Zwikker.
A. van Zijl Jr.

TESTAMENTAIRE BESCHIKKING

Hun, die de 'Vereeniging Haerlem' tot erfgename willen benoemen, verzoeken wij met de notaris de juiste formulering vast te stellen.

Zij, die aan de 'Vereeniging Haerlem' een legaat wensen te vermaken, kunnen aan de notaris daartoe de onderstaande formule aanbevelen:

'Ik verklaar te legateren aan de 'Vereeniging Haerlem', gevestigd te Haarlem, en goedgekeurd bij K.B. van 15 Mei 1931, No. 19, de som van ..... gulden', desverkiezende onder de bijvoeging:
'vrij van alle rechten en kosten, ook van het recht van successie'.

